

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA
MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

BROJ / NO. 8-9
KOLOVOZ-RUJAN /
AUGUST-SEPTEMBER 2015.

MATICA

Tristota
Sinjska alka

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXV
Broj / No. 8-9/2015

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knezović

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Sinjska alka 2015.
(foto: HINA)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:
■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

- 4** Godišnji Sastanak Središnjeg odbora HSK-a
- 7** Sjednica Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH
- 8** Dani iseljenika na Kvarneru
- 12** Proslavljena 20. obljetnica Oluje
- 16** Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture
- 18** Ljetna škola hrvatskoga folklora
- 20** Otok Vis: TASK FORCE
- 22** Stvaranje kazališta na Školjicu

- 24** Mala škola hrvatskoga jezika i kulture
- 26** Hrvatska etnoriznica održana na Braču
- 29** Na Udbini proslavljen Dan hrvatskih mučenika
- 30** Ususret 24. konvenciji HBZ-a
- 33** Mađarska: U Serdahelu utemeljen Hrvatski prosvjetno-kulturni zavod
- 34** Subotica: Žetvena svečanost Dužijanaca
- 36** Sinj: Održana tristota alka
- 40** In memoriam: Anđelko Tomasović
- 42** Cordoba (Argentina): Izložba o hrvatskom iseljeništvu
- 45** Münchenska Hrvatica dr. Marlene Priskich
- 46** Petrovaradin: Obljetnica marijanskog svetišta u Tekijama
- 48** Nekrolog: Arsen Dedić
- 52** Australija: Razgovor s vlč. Nikolom Čabrajom
- 55** Matičin vremeplov
- 58** Koprivnica: Foto-izložba Smiljke Pavlović iz Njemačke
- 63** Hrvatski biciklisti iz Melbournea
- 64** Novi Vinodolski: 'Okolotorno'
- 66** Mlada hrvatska Amerikanka Matea Čubela

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica) | 43
(S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić) | 50
Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec) | 56
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac) | 60
Hrvatske časne sestre u inozemstvu
(Jozo Župić) | 66
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić) |
|--|--|---|--|---|---|

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Kreću pripreme za Hrvatske svjetske igre 2017.

Bitno je da se čuje što nas vani tišti i što bi se moralo popraviti, kao na primjer: programi za povratnike, loše stanje Hrvata u BiH, način glasovanja, kodirani programi HRT-a, rad hrvatskih dopunskih škola, oporezivanje povratnika, osobne iskaznice itd.

Članovi Središnjeg odbora HSK na prijemu kod predsjednice Kolinde Grabar Kitarović

Tekst: **Vinko Sabljo**

Foto: **Ured Predsjednice RH, Filip Glas i HSK**

Tradicionalno, i ovog se ljeta Izvršni odbor i Središnji odbor Hrvatskoga svjetskog kongresa (HSK) sastao u Zagrebu. Bila su to tri radna dana, 29., 30. i 31. srpnja 2015. godine, iznimno intenzivna i istinski plodna.

Radni sastanak članova Izvršnog odbora HSK bio je 29. srpnja i uz radnu večeru, a s ciljem obavljanja svojih aktualnih zadaća, ali i kako bi se dogovorili i usuglasili planovi rada za sljedeću godinu dana. Tu su se okupili dužnosnici i predstavnici nacionalnih kongresa HSK iz cijelog svijeta, od Australije i Argentine do Švedske i Slovenije. Glavni tajnik Vinko Sabljo i glasnogovornik HSK, prof. dr. fra Šimun Šito Ćorić, imali su i radni sastanak s predstojnikom Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, Darijom Krstičević, kao i glasnogovornicom Žanom Ćorić. Na veliko zadovoljstvo Kongresa potvrđen je prijašnji dogovor

da Državni ured preuzme organizaciju logističkog dijela Igara, znači organizaciju natjecanja, boravak u Zagrebu, kao i sve ostalo što slijedi u tom tjednu boravka u Zagrebu.

OPĆEHRVATSKO ZAJEDNIŠTVO

Sudionici Igara snosit će troškove puta, a sve ostalo osigurat će Državni ured, s tim da će svaki sudionik uplatiti kotiza-

ciju od 100 eura kao jamstvo za sudjelovanje na Igrama, a koja bi se svakom pojedincu vratila nakon dolaska u Zagreb. To je zasigurno vrlo važna odluka i izvršna vijest jer češće se zaboravi da u hrvatskom izvandomovinstvu ne žive Hrvati i njihovi potomci u bogatim zemljama, nego da ima petnaestak siromašnih zemalja u kojima tamošnji Hrvati dijele njihovu sudbinu. HSK od samog počet-

Početak zasjedanja Središnjeg odbora HSK-a u Hrvatskoj matici iseljenika

S predstojnicom
Darijom Krstičević

ka promiče ideju da financije nipošto ne bi trebale biti ograničavajući čimbenik za općehrvatsko zajedništvo i da treba naći načina da i oni siromašniji po svijetu mogu u njemu sudjelovati.

Izvršni odbor HSK obavio je na svom sastanku i sve potrebno za godišnji sastanak Središnjeg odbora HSK koji je imao svoje radne sastanke odmah sutra i preksutra nakon toga, to jest 30. i 31. srpnja. Jedna od najvažnijih tema sastanka bile su IV. hrvatske svjetske igre koje će se održati 2017. godine u Zagrebu. Nacionalni kongresi već su aktivirali svoje Radne odbore za Igre kako bi mladi iz cijelog svijeta došli u što većem broju u Zagreb i domovinu. Drago nam je bilo čuti i vijesti da je Savjet Vlade RH za Hrvate izvan RH na svom zasjedanju nekoliko tjedana prije toga dao veliku potporu HSK u organizaciji Hrvatskih svjetskih igara, a posebno su se stavili na raspolaganje Kongresu članovi Savjeta Caroline Spivek iz Kanade (Ontario) i prof. Luka Budak iz Austrije. Isto tako, pohvalan je odnos gradonačelnika Milana Bandića, kao i ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Marina Knezovića prema Kongresu i Igrama.

Kad spominjem Hrvatsku maticu iseljenika i ravnatelja Knezovića mo-

ram napomenuti da se u Matici osjećamo kao u svojoj kući. Imamo na raspolaganju praktično sve što nam treba. Dvodnevni sastanak Središnjeg odbora, uz svu logistiku koju nam je Matica pružila, protekao je u najboljem ozračju. Trebalo je ugostiti više od pedesetak izaslanika sa svih kontinenata, a isto tako omogućiti mnoge susrete s predstavnicima raznih institucija.

U MATICI KAO KOD KUĆE

Naše godišnje zasjedanje u Zagrebu ima višestruki značaj. Želimo domaću javnost izvijestiti o našem radu i što više zblžiti izvandomovinstvo s domovinom. Bitno je da se čuje što nas vani tišti i što bi se moralo popraviti, kao na primjer: programi za povratnike, loše stanje Hrvata u BiH, način glasovanja, kodirani programi HRT-a, rad hrvatskih dopunskih škola, oporezivanje povratnika, osobne iskaznice itd.

Zbog svih ovih razloga odlučili smo sjedište Kongresa, registraciju, bankovne račune i sve ostalo što nam treba za rad prebaciti u Zagreb, glavni grad svih Hrvata.

Kad se ima na umu da je hrvatsko izvandomovinstvo svojim ulaganjima, raznoraznim priložima i doznakama jedna od najjačih gospodarskih grana, a u koju se ništa ne ulaže, onda nam se čini da je ono što tražimo sitnica u odnosu na korist koju domovina ima od njega. Bit ću hrabar i reći da izvandomovinstvo donese deviza koliko i naš turizam.

Kao i svake godine, i ovaj put smo (30. srpnja) upriličili radnu večeru i pozvali predstavnike svih hrvatskih parlamentarnih stranaka kako bismo o svim ovim temama mogli razgovarati. Zanimljivo je da se iz vladajuće koalicije nitko

nije odazvao, za razliku od drugih. HSK nije politička stranka i ne odričemo se nikoga niti nas itko može svojatati. To može samo domovina, pa bila ona Lijepa ili Kršna, jer ponosni smo na obadvije.

PRIJEM KOD PREDsjedNICE

U nabijenom programu na obje strane, dana 31. srpnja predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović našla je vremena prirediti dobrodošlicu Središnjem odboru HSK, značajno nas ohrabriti u našim nastojanjima i podići naše raspoloženje pri dolasku u domovinu na još veću razinu. Otišli smo s osjećajem da smo ipak svi jedna duša, da ima zajedništva i da ga treba negovati i čuvati, a da ipak najveći dio odgovornosti leži na politici i medijima koje oni kontroliraju.

Na kraju smo se dogovorili da se Središnji odbor ponovno sastane krajem lipnja 2016. u Zagrebu, kad će se prema lanjskoj odluci HSK održati i izbori za Izvršni odbor HSK. Još napominjem da smo bili raspoloženi i sretni u Zagrebu te zahvalni svima koji su nam pomogli da se u domovini bolje snađemo. Posebno hvala Ivani Rori, Mateji Mandić i drugima iz Hrvatske matice iseljenika koje su nam svojski bile pri ruci. ■

Vinko Sablj, predsjednica
Kolinda Grabar Kitarović, fra
Šimun Šito Ćorić i Davor Pavuna

S gradonačelnikom Bandićem

ENG The executive and central committees of the Croatian World Congress met in Zagreb in late July. The meeting focused on the challenges facing Croatians living abroad and the preparations for the 2017 Croatian World Games in Zagreb.

ISLAMSKA DRŽAVA OBJAVILA DA JE SALOPEK UBIJEN

EGIPAT - Militantna skupina Islamska država objavila je 13. kolovoza i ton-ski zapis tvrdnje da je ubila taoca Tomislava Salopeka, dan nakon što je o tome objavila fotografiju. Egipatsko ministarstvo vanjskih poslova priopćilo je da snage sigurnosti i dalje nemaju "potvrđenu informaciju" da je Salopek dekapitiran. "U pokrajini Sinaju vojnici

kalifata ubili su hrvatskog zatočenika čija je zemlja sudjelovala u ratu protiv Islamske države, nakon što je istekao ultimatum, a i egipatska i njegova vlada su ga napustile", kaže se u zvučnoj objavi IS-a. Islamska država objavila je da je pogubila hrvatskoga državljanina Tomislava Salopeka odsijecanjem glave te je na svom Twitteru objavila fo-

tografiju za koju tvrdi da je fotografija njegova tijela.

Tomislav Salopek, 31-godišnji geodetski tehničar iz slavonskoga Vrpolja, radio je u Egiptu za jednu francusku geofizičku tvrtku. Otet je 22. srpnja na cesti 22 kilometra jugozapadno od Kaira. Zatim je egipatski ogranak Islamske države zaprijetio da će ga ubiti u roku od 48 sati ako ne budu oslobođene "muslimanske žene". Tomislav Salopek prvi je oteti hrvatski državljanin u nekoj stranoj zemlji, a njegovo ubojstvo prvo je ubojstvo nekog stranog državljanina koje je počinila Islamska država u Egiptu.

Tomislava Salopeka otela je 20. srpnja jedna teroristička skupina koja je tražila novac za njegovo oslobađanje, a zatim je završio u rukama druge, Islamske države, rekla je ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić na tiskovnoj konferenciji u Rijeci. "Može se zaključiti da ga je jedna skupina otela, a da je druga objavila videosnimku", rekla je Pusić. Naglasila je da Hrvatska i dalje nema stopostotne potvrde da je Salopek pogubljen i da se za njim traga jednakim intenzitetom. (Hina)

OTKRIVEN SPOMENIK GORDANU LEDERERU

HRVATSKA KOSTAJNICA - Otkrivanjem spomen-obilježja "Slomljeni pejzaž", na brdu Čukur pokraj Hrvatske Kostajnice, na svečani način obilježena je 10. kolovoza 24. obljetnica pogibije snimatelja Hrvatske televizije Gordana Lederera. Lederer je, istaknuto je, poginuo na današnji dan na svome "radnome mjestu", snimajući hrvatske branitelje koji su branili Pounje od srpskog okupatora. Svečanosti, održanoj pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora, uz ostale su bili nazočni ministar branitelja Fred Matić, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, sisačko-moslavački župan Ivo Žinić i mnogobrojni drugi uzvanici.

Glavni ravnatelj Hrvatske radiotelevizije Goran Radman izrazio je žaljenje što oni koji su pucali na Lederera do danas nisu privedeni pravdi. "Oni koji su mogli pomoći da preživi nakon teškog ranjavanja, nisu to željeli učiniti. Ovaj spomenik Hrvatska radiotelevizija podigla je u njegov spomen i želimo da on bude inspiracija svima nama zaposlenicima, građanima Hrvatske Kostajnice i svim građanima Republike Hrvatske da po uzoru na njegov život i smrt traže inspiraciju svoga života. Želimo da na ovo mjesto dolaze generacije mladih i inspiriraju se onime što je Lederer ostavio", rekao je Radman. Zahvalio je svima koji su sudjelovali u ostvarenju projekta podizanja spomenika i uređenja memorijalnoga kompleksa, posebno autorskome timu arhitektima Kati Marunici i Nenadu Ravniću te kiparu Petru Ba-

rišiću. Najavio je da će Hrvatska radiotelevizija obilježavati sva mjesta stradanja svojih snimatelja.

Spomenik u obliku kruga propucanog metkom simbolizira savršenstvo života i objektiv Ledererove kamere, zajednički su otkrili Goran Radman, Tomislav Paunović i Milan Bešlić. "Ponosna sam što pucanj u mog oca ipak nije spriječio širenje istine o Domovinskome ratu", priopćila je Petra Lederer. U povodu obljetnice, u Hrvatskoj Kostajnici otvorena je izložba fotografija snimatelja HRT-a. (Hina)

Razgovaralo se o problemima koji muče Hrvate izvan RH

Savjet čine predstavnici hrvatskih zajednica iz cijelog svijeta te zajedno s predstavnicima državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnog društva u domovini imaju zadaću pomagati hrvatskoj Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan RH

Sudionici 2. sjednice Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH

Tekst/foto: DUZHIRH

U cilju unaprjeđenja i jačanja suradnje RH s Hrvatima izvan domovine održana je od 15. do 17. srpnja u Zagrebu 2. sjednica Savjeta Vlade za Hrvate izvan Republike.

Na početku sjednice predsjednik Savjeta prof. dr. sc. Nevenko Herceg pohvalio je napore koje je Republika Hrvatska učinila i čini za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a Daria Krstičević, predstojnica Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske (DUZHIRH) naglasila je odgovornu zadaću Savjeta.

Prvoga dana sjednice potpredsjednici Savjeta podnijeli su izvješće o radu, i to Luka Krilić za hrvatsko iseljeničtvo u europskim zemljama, John Kraljić za hrvatsko iseljeničtvo u prekoceanskim zemljama, Tomislav Žigmanov za hrvatsku manjinu u 12 europskih zemalja, te Vlado Džoić (umjesto potpredsjednika Ilije Nakića) za Hrvate u Bosni i Hercegovini. Održane su i tri panel diskusije na temu gospodarstva, kulture, obrazovanja i znanosti te o statusnim pitanji-

ma iseljenika. Drugoga dana rada Savjeta raspravljalo se o ključnim temama te potrebnim mjerama za nastavak unaprjeđenja odnosa između Republike Hrvatske s pripadnicima hrvatskoga naroda koji žive izvan njezinih granica. Poseban naglasak stavljen je na potrebu nastavka provođenja i razvijanja programa učenja hrvatskoga jezika u hrvatskim zajednicama diljem svijeta.

Također se razgovaralo o mogućnosti olakšavanja pristupa glasovanju Hrvata izvan Republike Hrvatske (poput uvođenja dopisnoga glasovanja) te o potrebi zastupljenosti predstavnika svih Hrvata izvan Republike Hrvatske u Hrvatskome saboru (uključujući predstavnike hrvatskih manjina i hrvatskog iseljeničtva). Istaknuto je i da je važno olakšati i ubrzati postupak stjecanja hrvatskog državljanstva.

Na sjednici se raspravljalo o potrebi afirmativnije porezne politike prema povratnicima (osobito umirovljenicima) te o potencijalima gospodarske suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Razgovaralo se i o potrebi razvoja

programa koji bi mladima omogućili povoljnije putovanje u domovinu, što bi bio temelj za buduće programe razmjene, kao i o potrebi osnivanja posebnih centara za promicanje hrvatske kulture u vodećim svjetskim metropolama. Također je istaknuta važnost uvođenja izravnih letova između Hrvatske i prekomorskih zemalja.

Podsjećamo, Savjet čine predstavnici hrvatskih zajednica iz cijeloga svijeta te zajedno s predstavnicima državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnog društva u domovini imaju zadaću pomagati hrvatskoj Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske. Tijekom sjednice predstavljeni su i rezultati rada Savjeta te aktivnosti, programi i projekti koje provodi Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. ■

ENG The 2nd session of Government's Advisory Council on Croats Abroad was held in Zagreb from July 15th to 17th with the objective of improving and bolstering Croatia's cooperation with Croatians living abroad.

"Nek lumin ne zgori"

Posebno svečano ove je godine bilo na otoku Susku. Posljednjeg vikenda mjeseca srpnja održan je 30. dan iseljenika, a na veliko zadovoljstvo mještana i mnogobrojnih iseljenika u posjet je stigla i predsjednica Kolinda Grabar Kitarović

Zajednička fotografija na Cresu

mnogobrojnih iseljenika koji su tim povodom došli iz SAD-a u posjet je stigla i predsjednica Kolinda Grabar Kitarović. U društvu predstavnika organizatora, ravnatelja Hrvatske matice iseljenika Marina Knezovića i domaćina, gradonačelnika Malog Lošinja Garija Cappellija, predsjednica je provela nekoliko sati u druženju s mještanima. Posjetila je župnu crkvu, obišla mjesto te pogledala etnografsku izložbu u Malonogometnome klubu iseljenika otoka Suska, gdje je od predstavnika iseljeničkih udruga, Nikole i Katarine Morin, dobila na dar lutku odjevenu u tradicionalnu svečanu sušačku nošnju.

DAN ISELJENIKA NA SUSKU

Nakon odlaska predsjednice program obilježavanja Dana iseljenika nastavljen je prema predviđenom programu. U popodnevним satima animatori TZ Grada Malog Lošinja organizirali su sportske igre za djecu, lokalni ugostitelj, pekara i OPG prezentaciju autohtonih proizvoda i jela, a Grad Mali Lošinj u sklopu etnografske izložbe koju su pripremili članovi MNK iseljenika otoka Suska predstavio je projekt očuvanja otočke baštine "Nek

Tekst/foto: Dean Miculinić

Na Kvarnerskim otocima nastavlja se tradicija organiziranoga ljetnog druženja naših iseljenika i njihovih domaćina, nizom manifestacija pod zajedničkim nazivnikom Dana iseljenika.

Tradicionalno već polovicom mjeseca srpnja otok Unije prvi organizira Dan iseljenika otoka dvodnevним programom koji je ove godine imao naglašeniji sportski karakter. Prvoga dana u organizaciji Udruge *Obala naših unuka* organizirana je likovna radionica za djecu na temu ekologije i očuvanja mora i priobalja koju su vodili studenti Likovne akademije u Rijeci. Na večer istoga dana održana je i vrlo popularna Unijska alka. Drugoga dana u jutarnjim satima održana je cross utrka za djecu podijeljenu u različite dobne skupine, održana je utakmica malonogometnih dječjih ekipa, a na večer je manifestacija u spomen

iseljenih otočana završila druženjem uz pečenu ribu i koncert popularne glazbe.

Posebno svečano ove je godine bilo na otoku Susku. Posljednjeg vikenda mjeseca srpnja održan je 30. dan iseljenika, a na veliko zadovoljstvo mještana i

Večera i ples u Hotelima Punat, Krk

Dar načelniku Punta Marinku Žić od
predstavnik iseljeničkih klubova otoka Krka

Folklorni nastup na Susku

lumin ne zgori". Večernji dio programa iščekivao se s nestrpljenjem cijeloga dana jer su nakon uvijek pljeskom ispraćenog nastupa folklorne skupine nastupile zvijske večeri, Klapa Intrade.

KRČKI ISELJENICI U PUNTU

Iseljenici otoka Krka okupljaju se svake godine na isti dan, 1. kolovoza. Domaćin se mijenja svake godine na principu rotacije, a čast domaćinstva iseljenicima ove godine pripala je mjestu Punat. Nakon okupljanja na prostoru mjesne lučice skupina od 80-ak iseljenika, njihovih gostiju i domaćina uputila se na otočić Košljun gdje su uz vodstvo fratara domaćina obišli kompleks samostana i njegova tri izložbena postava. Nakon povratka u mjesto Punat uputili su se u župnu crkvu sv. Trojice gdje je služena misa posvećena svima koji su se iselili s otoka. Druženje je nastavljeno uz večeru i ples u Hotelu Park, nekad u prošlosti tvornici tjestenine i u nekadašnjem vlasništvu obitelji jednog od najpoznatijih iseljenika s otoka Krka, Francisca Orlića, predsjednika Kostarike, suvremenika JFK.

Lučka u tradicionalnoj sušačkoj
nošnji na dar Predsjednici

PRVI DAN ISELJENIKA NA CRESU

Prvi put Dan iseljenika održan je i na otoku Cresu, u organizaciji Grada Cresa, a na inicijativu Hrvatske matice iseljenika - Rijeka. Druženje s iseljenicima započelo je prijemom u obnovljenoj gradskoj

vijećnici gdje su domaćini, predsjednik Gradskog vijeća Marčelo Damijanović i dogradonačelnica Jadranka Blatt, prisutnima ukratko iznijeli povijest zgrade i inicijativu za kvalitetniju komunikaciju i suradnju Grada Cresa i creskih iseljenika. Zatim su se prisutni uputili u župnu crkvu gdje je održana dvojezična misa, a druženje se nastavilo odlaskom u obližnji restoran gdje se nakon pozdravnih riječi gradonačelnika Cresa, Kristijana Jurjaka i Deana Miculinića iz Hrvatske matice iseljenika, osamdesetak okupljenih uz dobru hranu i glazbu nastavilo zabavljati do kasno u noć. Ideja o pokretanju obilježavanja Dana iseljenika otoka Cresa naišla je na jako dobar odaziv među iseljenicima i nakon dobre organizacije koja ga je popratila, očekuje se da će postati tradicionalan. ■

Unijska alka

ENG The traditional summer gatherings of our emigrants and their hosts continues this year on the Kvarner Bay islands of Unije, Susak, Cres and Krk with a series of events under the Emigrants' Day moniker.

BDP U DRUGOM TROMJESEČJU PORASTAO IZNAD OČEKIVANJA

ZAGREB - Hrvatsko gospodarstvo poraslo je u drugom tromjesečju 1,2 posto u odnosu na isto lanjsko razdoblje, što je znatno brži rast nego u prethodnome kvartalu i iznad svih očekivanja. Državni zavod za statistiku (DZS) objavio je 28. kolovoza prvu procjenu prema kojoj je bruto domaći proizvod (BDP) u proteklom kvartalu porastao 1,2 posto na godišnjoj razini. To je znatno bolji podatak od očekivanja. Osam makroekonomista, koji su sudjelovali u anketi Hine, procjenjivalo je u prosjeku da je gospodarstvo poraslo za 0,7 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pritom su se njihove procjene rasta kretale u rasponu od 0,6 do 1 posto. To je treće tromjesečje zaredom kako BDP raste, i to brže nego u prethodnom, kada je gospodarstvo ojačalo 0,5 posto na godišnjoj razini, što je označilo njegov izlazak iz šestogodišnje recesije. DZS je priopćio kako je, prema sezonski prilagođenim podacima, BDP u drugom tromjesečju u odnosu na prethodni kvartal ojačao 0,7 posto, dok je u odnosu na drugo tromjesečje prošle godine skočio 1,4 posto.

Potpredsjednik Vlade i ministar regionalnoga razvoja i EU fondova Branko Grčić rekao je da rast hrvatskoga bruto domaćega proizvoda naglašava snažnu promjenu trenda u gospodarstvu. "U Vladi nas posebno veseli da su naše mjere konačno pridonijele da su sve komponente BDP-a pozitivne. Nije više samo izvoz onaj koji pridonosi oporavku, ono što je najupečatljivije je velik doprinos osobne potrošnje, u velikoj mjeri determiniran našim poreznim mjerama kojima smo ljudima povećali plaće, a s druge strane, prvi put nakon izbijanja krize, nakon 2008. godine, pozitivan je doprinos i investicija. Najteži dio posla koji je bio pred Vladom, da potaknemo investicijski ciklus u javnome sektoru i potporom privatnome sektoru, konačno je dao rezultate pa imamo značajan doprinos investicija u pozitivnome smislu u drugome kvartalu", istaknuo je Grčić. (Hina)

Umro književnik Miroslav Slavko Mađer

Hrvatski književnik Miroslav Slavko Mađer preminuo je u petak u Zagrebu u 86. godini života. Rodio se 1. srpnja 1929. u Hrtkovcima, u istočnome Srijemu. Osnovnu i srednju školu završio je u Vinkovcima, a 1955. diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Radio je kao profesor i ravnatelj Gradskog kazališta u Vinkovcima, a od 1965. na RTV-u Zagreb kao radijski urednik-dramaturg te je prilagođavao književna djela za radio, televiziju i kazališta.

Autor je više zbirki pjesama, drama, novela, kratkih priča, eseja, crtica, humoreski te knjiga za djecu.

Pripada književnoj generaciji koja se početkom pedesetih godina 20. stoljeća okupljala oko časopisa Krugovi ("krugovaši"), a prvu zbirku pjesama "Raskršće vjetra" objavio je 1955. godine. U svojim djelima izrazito je vezan za zavičaj, a veliku popularnost stekla je njegova pjesma "Pjevat će Slavonija" iz 1969. godine, koju je uglazbio Branko Mihaljević. Njegova mnogobrojna djela doživjela su i uprizorenje na hrvatskim kazališnim pozornicama, a poezija je uvrštena u nekoliko antologija. Književna djela prevedena su mu na poljski, talijanski, mađarski i druge jezike. Višestruki je sudionik manifestacije "Dani Josipa i Ivana Kozarca". Za svoje stvaralaštvo Miroslav Slavko Mađer primio je nekoliko uglednih nagrada, među kojima 1998. književnu nagradu "Vladimir Nazor" za životno djelo, a prošle godine dobio je Nagradu "Dragutin Tadijanović" koju dodjeljuje Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU).

*I kad umrem pjevat će Slavonija
stara mati žita i šuma
široka ravan pradavna Panonija
kad zapjeva i sunce silazi s uma
Pjevaj majko ratara i bekrija
pjesmu onu što nam život vara
konje vrane neka osedla Šokadija
vrišne pjesma od plamena i žara
Sve nek pjeva gdje mi je Slavonija
crnica klasa i oluja ravni
pustaro draga, to je pjesma tvoja
gdje pjevaju kosci i ratari davni*

ŠKOLOVANJE U NOVOJ SREDINI

Nezaposlenost u pojedinim područjima RH prisilila je niz obitelji, osobito iz Dalmatinske zagore te Slavonije i Baranje, da se s djecom odsele u tuđinu. Dvostruki je to izazov i za djecu i za roditelje jer nastavni programi u EU još nisu prilagođeni djeci migranata

Početak nove školske godine u Lijepoj Našoj u znaku je sve manjeg broja učenika, na što utječe i odlazak cijelih obitelji u inozemstvo u potrazi za poslom. Radost djetinjstva u rodnome zavičaju i ljepotu školskih dana tako će ti učenici zamijeniti izazovima prilagodbe novoj sredini, drukčijega kulturnog ozračja i jezika - nimalo jednostavnoj ni za djecu ni za roditelje jer ta prilagodba ima gorak okus specifične suvremene mobilnosti radnika bez duboka džepa. Steče se dojam da političke i društvene elite (ne) svjesno zatvaraju oči na poglavlju regionalnoga razvitka Hrvatske, koji im nije u prvome planu gotovo četvrt stoljeća.

Stopa iseljenja u pojedinim općinama i županijama Republike Hrvatske, udaljenijim od najrazvijenijega Zagreba i njegove okolice, povećava se s godinama tranzicije još od devedesetih naovamo. Odselidba je najviše pogodila Dalmatinsku zagoru, otoke te Slavoniju i Baranju. Tako je, primjerice, u Imotskoj krajini s alarmantnih 14,72 (1981.) stopa iseljenja narasla već do 1991. na 20,79; Benkovac i Sinj bilježe stopu od 8,51, a Drniš 14,02, dok Zadar doseže stopu od 13,21. Iz kontinentalnoga dijela zemlje također odlaze ljudi pa je grad Ozalj dosegao stopu iseljenja i do 18,87, a Duga Resa 13,04. U Slavoniji i Baranji, negdašnjoj regionalnoj žitnici, stope iseljenja također su uznemirujuće. Sve češća je pojava da roditelji, nakon što se snađu u novoj sredini, a najčešće odlaze u Njemačku i Austriju, ali i druge zapadnoeuropske zemlje, povlače sa sobom i djecu - koju ispisuju iz škola u RH.

Tako je, primjerice, iz Osnovne škole Đakovački Selci, kako doznajemo od ravnateljice Nade Denić, tijekom prošle školske godine ispisano pet učenika koji su, zajedno s roditeljima otišli u inozemstvo. Sličnu tendenciju ljetos smo uočili u Cetinskoj krajini, gdje su

Piše: Vesna Kukavica

se rijeke hodočasnika molile Gospi Sinjskoj da ih zaštiti od tih nedaća, a crkveni velikodostojnici s oltara upozoravali naše vlasti na poguban učinak odselidbe. Novinar Braco Ćosić izvještava u uglednome dalmatinskome dnevnom listu o najnovijim podacima prema kojima su se ove školske godine iz deset osnovnih škola Imotske krajine

odselila gotovo tri razreda. Iz osnovnoškolskih klupa izišlo je 360 učenika, a upisalo se samo 259 prvašića. Škole u većim središtima, Imotskom i Prološcu, trenutačno su izgubile po jedno odjeljenje prvih razreda, dok su škole u selima već ranije ispražnjene. Iz Prološća je otišla obitelj M. Češljara u Njemačku s četvero djece, a obitelj M. Dropuljića s troje djece, dok su obitelji N. Knezovića, J. Cvitanovića i S. Lekić otišle s dvoje djece iz Osnovne škole "Ivan Leko", potvrđuje ravnatelj Krešimir Bajić. Najveća osnovna škola u Splitsko-dalmatinskoj županiji, "Stjepan Radić" u gradu Imotskome, lani s više od tisuću i sto učenika, prema riječima ravnateljice Monike Pavlović Grabovac, ove godine upisala je 44 učenika manje nego lani, a od tog broja 28 prvašića je manje. "Obitelji Šarić i Peteš iz Imotskog ispisaše su iz škole po troje djece radi odlaska na rad u Njemačku; obitelji Anđelić i Bračko povele su po dvoje djece, a mlade obitelji Radoković i Divić odlaze s jednim djetetom u inozemstvo u potrazi za poslom. Iz područne škole Kamenmost pojedini su roditelji ispicali djecu radi odlaska u zapadnoeuropske zemlje na posao poput obitelji Adžija i Lasić koje odlaze s troje djece... U prvome razredu u Ričicama ostao je tek jedan učenik", rekla je profesorica Pavlović Grabovac, koja je i sama gastarbajtersko dijete.

Dvostruki je to izazov i za djecu i

za roditelje jer nastavni programi u zemljama EU-a još uvijek nisu prilagođeni djeci migranata, koja zbog toga mogu ostvarivati slabije rezultate. Istina, Europska komisija više je puta govorila o ovome osjetljivom pitanju vezanom uz obrazovanje djece migranata, najavljujući kako će prilagoditi postojeće europske propise. Ta su djeca često koncentrirana u školama čija je kvaliteta u opadanju, što se pokazuje primjerice i u čestim promjenama profesora. Djeca došljaka nerijetko su nepravedno svrstavana u one sa "slabijim sposobnostima", što može biti tek izazvano slabijim početnim obrazovanjem ili nedovoljno razvijenim jezičnim vještinama na drugom jeziku. Migranata ima puno više u strukovnim školama, koje obično ne vode učenike do fakultetske naobrazbe. Djeca migranata ranije napuštaju školu - što se u konačnici odražava na procese integracije migrantskih zajednica budući da je obrazovanje ključni čimbenik uspješne integracije.

Prema podacima *Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj/Organisation for Economic Cooperation and Development* najmanje 10 posto školaraca u dobi od 15 godina u starijim zemljama članicama EU-a ili je rođeno u inozemstvu ili su im roditelji rođeni u drugoj zemlji, a ta brojka iznosi gotovo 15 posto u populaciji do četvrtoga razreda OŠ. Značajno povećanje zabilježeno je u Njemačkoj, Irskoj, Italiji i Španjolskoj gdje se broj djece migranata višestruko povećao. Unija, osim različitih financijskih instrumenata i foruma za razmjenu iskustava među zemljama članicama, ima i neka temeljna pravila, donesena početkom 21. stoljeća. Nacionalne vlade, naime, moraju osigurati obvezno i besplatno školovanje te djece, uključujući nastavu službenoga jezika zemlje domaćina, kao i promicati materinski jezik i kulturu njihove zemlje podrijetla. No, primjena tih lijepih pravila nikako da zaživi punim plućima! ■

ENG High unemployment rates in some parts of Croatia have forced many families, especially from the Dalmatia and Slavonia to move abroad with their children. It is a twofold challenge for the children and the parents given that school programmes in the EU have yet to be adapted to migrant children that may, as a result, achieve poorer results.

Veličanstveno proslavljena najveća vojna pobjeda u hrvatskoj povijesti

Predsjednica Grabar Kitarović posebno je zahvalila prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu jer je, kako je rekla, imao snage, hrabrosti i mudrosti povesti Hrvatsku u bitku koju mnogi nisu odobravali

'Srce' programa bila je hrvatska himna, koju je otpjevala 12-godišnja Riječanka Mia Negovetić uz pratnju klape "Sv. Juraj"

Tekst: Uredništvo (izvor Hina) Foto: Hina

Najspremniji hrvatski vojnici i policajci, najbolje vojno naoružanje pokazani su 4. kolovoza na svečanome vojnome mimohodu kojim su Zagreb i Hrvatska obilježili 20. obljetnicu oslobodilačke akcije Oluje i Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja. U impresivnoj koloni, dužoj od četiri kilometra, koračali su aktivni vojnici, ratni veterani, dragovoljci, vozile su se suvremene *Patrije*, moćne pedesettonske haubice, tenkovi M-84 i druga motorizirano-mehanizirana oklopna vozila. Gotovo tri tisuće sudionika i 300 vozila prolazili su sat i pol zagrebačkom Vukovarskom ulicom, od Avenije Marina Držića do Savske ceste. Savršeno uvježbani, motivirani, potica-

Predsjednica RH i vrhovna zapovjednica na svečanom mimohodu

Grabar Kitarović: Pokazali smo da cijenimo i volimo svoje, ali i poštujemo tuđe

Predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Kolinda Grabar Kitarović svečani vojni mimohod ocijenila je mimohodom mira, a ne rata, mimohodom budućnosti, a ne prošlosti, mimohodom dostojanstva kojim je Hrvatska pokazala kako cijeni i voli svoje, ali i poštuje tuđe. "Žalimo za svakim životom koji je izgubljen u Domovinske ratu - i hrvatskim i srpskim. Žalimo za svakim braniteljem koji je poginuo, nestao ili dao svoje zdravlje, žalimo za svim civilnim žrtvama i suosjećamo s njihovim obiteljima, ali isto tako ističemo da je to rat koji mi nismo željeli. To je rat koji nam je bio nametnut i koji je bio rezultat agresivne Miloševićeve velikosrpske politike", poručila je Grabar Kitarović na svečanom prijemu na platou Gradec.

Posebno je zahvalila i prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu jer je, kako je rekla, imao snage, hrabrosti i mudrosti povesti Hrvatsku u bitku koju mnogi nisu odobravali. Upućujući čestitke hrvatskim građanima, svoj govor završila je porukom: "Neka nam živi jedina i vječna domovina Hrvatska."

Impresivna kolona vojnog mimohoda bila je dugačka četiri kilometra

Svečanosti su uz državni vrh nazočili i brojni ugledni uzvanici i gosti

ni pljeskom mnoštva građana, sjajno su odradili zadani posao.

Kada je nakon 18 sati predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna vojna zapovjednica Kolinda Grabar-Kitarović izrekla zapovijed: "Neka mimohod krene!", nekom iznad Zagreba proletjela su tri MiG-a Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva, a 20 topovskih plotuna još je jednom podsjetilo na 20. obljetnicu Oluje, na činjenicu da je ta akcija krenula u petak, 4. kolovoza 1995. i da su drugog dana, 5. kolovoza, hrvatske snage ušle u Knin, središte srpske pobune u Hrvatskoj.

EMOTIVNO I MAESTRALNO

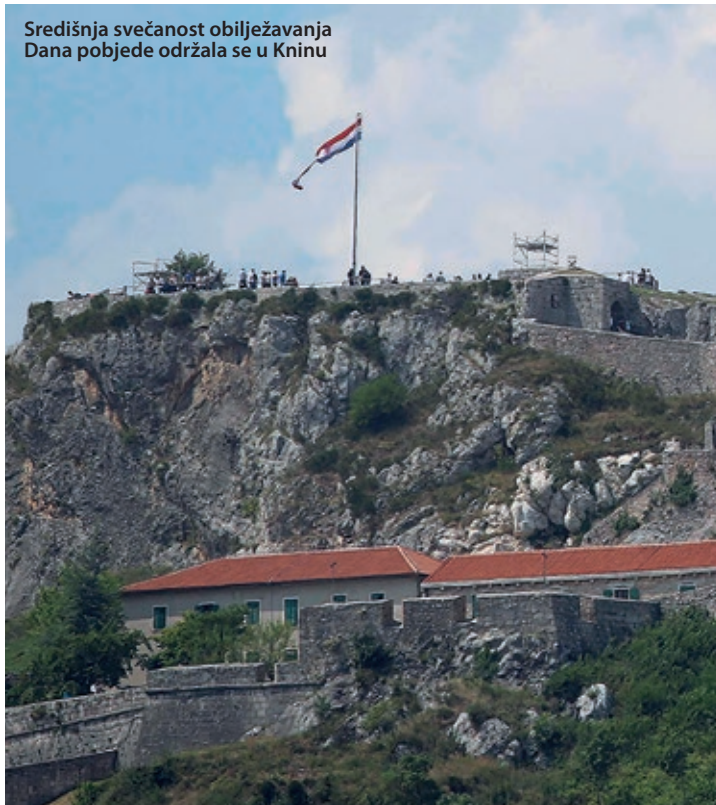
Knin je u utorak simbolično bio u Zagrebu, a trenutak kad se prva, 20-metarska, kninska zastava zavihorila križanjem Vukovarske ulice i Ulice hrvatske

Leko: To je naš dan slobode

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko nazvao je Dan pobjede i domovinske zahvalnosti jednim od najvažnijih datuma u hrvatskoj povijesti. "To je naš dan slobode i s nama su i svi oni koji su dali svoje živote za slobodu Hrvatske. Oni su naš zalag za budućnost. Današnji svečani mimohod pokazatelj je snage i odlučnosti demokratske Hrvatske i hrvatske vojske da slobodu i demokratske vrijednosti, izborne u Domovinskom ratu, sačuva od svakog pokušaja napada za sva buduća pokoljenja", rekao je Leko. Naglasio je kako Oluja za Hrvatsku i njezine građane ima posebno značenje. "Ta vojno-redarstvena akcija bila je odlučujuća oslobodilačka bitka koja je zaustavila rat i agresiju na hrvatskom tlu te donijela dugo priželjkivani mir i slobodu našoj domovini. Toj akciji prethodile su četiri godine neuspješnih pregovora praćenih najprije puzajućom, a zatim sasvim otvorenom agresijom na Hrvatsku i okupacijom njezina teritorija", prisjetio se Leko.

Milanović: Mimohod nije protiv nikoga, nego za nas

Premijer Zoran Milanović poručio je nakon završetka svečanoga vojnog mimohoda kako ta proslava nije protiv nikoga, već za Hrvatsku i njezine građane te da to nije bila proslava tuđe nevolje i jada. Ponovio je kako su vrata otvorena za sve one koji se nakon Oluje nisu vratili u Hrvatsku. "Neke stvari smo napravili nakon Oluje loše kao država i nismo se u nekim stvarima baš proslavili. Bilo je i propusta i tu je država trebala ozbiljnije djelovati", ustvrdio je Milanović. Akcija Oluja će, naglasio je, još neko vrijeme u nekih ljudi, pa čak i prijatelja Hrvatske, biti kontroverzna. "Na nama je da im nastavimo objašnjavati što je to bilo. Mi znamo što je to bilo - to je bila pravedna borba za slobodu jedne države i jedne političke nacije i naroda, a s druge strane su bili ljudi koji su zavedeni i koji su se pobunili, a među njima je uvijek jedan manji dio ljudi koji su za to krivi i to je cijela priča", rekao je.

Podizanje zastave na kninskoj tvrđavi

Dvadeseta obljetnica vojno-redarstvene operacije Oluje svečano je obilježena 5. kolovoza u Kninu, dan nakon svečanoga vojnog mimohoda u Zagrebu. Središnje obilježavanje obljetnice Oluje počelo je u prijedopodnevim satima na Kninskoj tvrđavi podizanjem hrvatske državne zastave, otkrivanjem spomenika prvome hrvatskom predsjedniku Franji Tuđmanu i svečanim otvorenjem Muzeja "Oluja '95".

Proslava je počela simbolično u 9.43 sati, točno u vrijeme kada su 5. kolovoza 1995. hrvatske snage ušle u Knin označivši završetak Oluje, kojom je u hrvatski ustavno-pravni poredak vraćen cjelokupni okupirani teritorij, osim istočne Slavonije. Uoči svečanosti s Kninske tvrđave pušteno je 20 golubova u znak sjećanja na poginule i nestale u toj oslobodilačkoj operaciji. U povodu 20. obljetnice Oluje ispaljeno je 20 počasnih plotuna iz topničkog oružja, a svečanost je uveličala i grupa aviona "Krila Oluje", sa šest zrakoplova u 15-minutnom akrobatskom programu iznad Knina i Kninske tvrđave.

Svečanosti na Kninskoj tvrđavi, uz mnogobrojne ugledne goste, nazočio je cijeli državni vrh - predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Kolinda Grabar Kitarović, predsjednik Sabora Josip Leko, predsjednik Vlade Zoran Milanović. General Ante Gotovina, koji je također nazočio proslavi, rekao je da se moramo veseliti jer imamo državu. "Danas, nakon 20 godina, osjećam se sretnim. Pogotovo jučer kad su naše Oružane snage diljem Hrvatske i u glavnome gradu obilježile Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti te Dan branitelja. To je bilo dostojanstveno i veličanstveno. To nastavljamo danas ovdje u Kninu", rekao je Gotovina.

Nakon svečanosti na Kninskoj tvrđavi uslijedio je mimohod visokih državnih i vojnih uzvanika predvođen svečanim postrojem OS RH, MUP-a i povijesnih postrojbi.

Proslava je nastavljena u večernjim satima na stadionu NK Dinare, gdje je pred više od 90.000 ljudi koncert održao Marko Perković Thompson.

Josip Leko i Zoran Milanović polažili su vijence ispred Spomenika hrvatske pobjede Oluja '95

Ovogodišnje obilježavanje upotpunjeno je i otvaranjem Muzeja "Oluja '95"

Za kraj proslave koncert Marka Perkovića Thompsona pred više od 90.000 ljudi

Dio proslave obilježile su reakcije na poruke srbijanskih političara koji su proteklih dana prozvali Hrvatsku zbog održavanja mimohoda, ali i obilježavanja Oluje u kojoj je, kako tvrde, "nekažnjeno pobijen i protjeran srpski narod".

Predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović u svom govoru naglasila je da svečana proslava 20. obljetnice Oluje nije usmjerena ni protiv koga, pa ni protiv Srbije. Ponovila je kako žali za svakim izgubljenim životom, hrvatskim i srpskim, ali i poručila da Hrvatska neće dopustiti izjednačavanje žrtve i agresora te da je akcija Oluja bila "čista kao suza". Srbijanskim političarima uzvratio je u izjavi novinarima i predsjednik HDZ-a Tomislav Karamarko rekavši kako "srpska politika ne može sa susjedima korespondirati bazirajući politiku na mitovima, poluistinama i neistinama", dok je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić na svečanoj misi za domovinu upitao "kako je moguće danas optuživati Hrvatsku za protjerivanje odnosno etničko čišćenje s obzirom na to da su Hrvati i nesrpsko stanovništvo 1991. bili protjerani, a mnogi i pogubljeni". Bozanić je naveo da je na području koje su okupirali pobunjeni Srbi "opustošeno 68 katoličkih župa, a prognano oko 100.000 katoličkih vjernika".

Kninska gradonačelnica Josipa Rimac poručila je kako nikome ne smijemo dopustiti da nam ugasi luč slobode, dok je predsjednik Zbora udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi Dražimir Jukić naglasio kako su se branitelji borili za istinu koju im nitko ne može oduzeti.

Preko 100.000 ljudi došlo je na proslavu u Knin

bratske zajednice za mnoge je građane bio jako emotivan, pojedinci nisu uspjeli zaustaviti suze. Dodatno su emocije pojačavali stihovi hrvatske himne "Lijepa naša" koju je u tom trenutku maestralno pjevala djevojčica Mia Negovetić (12) iz Rijeke uz pratnju Klapa HRM-a "Sv. Juraj" i orkestra Hrvatske vojske. Kninsku zastavu na svečanost su donijeli vojni kadeti kojima je, pak, dok su prelazili Vukovarsku ulicu glazbena kulisa bila obredni dubinski napjev *Ljelja*, tradicija sela Gorjana u Đakovštini.

Zagreb nije zaboravio ni Vukovar. Dok je 204. vukovarska brigada, u sklopu pješačkoga dijela vojnoga mimohoda, prolazila istoimenom ulicom, građani su je pozdravljali pljeskom i uzvicima odobravanja. Dojmljivo je bilo i odavanje počasti poginulima u Oluji kada se, unatoč tisućama okupljenih građana, tijekom minute šutnje čula samo tišina.

Sam vojni mimohod bio je sastavljen od tri djela: pješačkog, letačkog i oklopno-mehaniziranog. Bila je to prilika da Zagreb na jednome mjestu pozdravi hrvatske branitelje iz Domovinskoga rata, veterane, invalide, da vidi živopisne povijesne postrojbe predvođene sinjskim alkarima, koji za nekoliko dana obilježavaju 300. obljetnicu viteške igre alke. Bez daha su okupljene ostavili piloti akrobatske grupe "Krila oluje", koji su pokazali mali, ali dojmljiv dio svojih sposobno-

sti. Impresivna kolona oklopnih vozila dobila je dug i snažan pljesak građana, a vojnicima i vojnkinjama koji su njima upravljali na licima se čitao ponos. Inženjerija, veza, logistika, topništvo, haubice, lanseri raketa, kamioni, topovi, svi su sudjelovali u mimohodu.

Zahvaljujući tehnic i videozidu, Zagreb se povezao i s morem odnosno bračkim kanalom kojim su plovili brodovi Hrvatske ratne mornarice.

Vukovarskom su prošle i operativno-civilne snage, službe koje nam trebaju gotovo svakog dana, vatrogasci, Crveni križ, Hrvatska gorska služba spašavanja. MiG-ovi, koji su ga otvorili, zatvorili su svečani vojni mimohod.

Mimohod je pratilo i više stotina uzvanika, među njima državni vrh s predsjednicom Republike i vrhovnom vojnom zapovjednicom Kolindom Grabar Kitarović te predsjednicima Vlade i Sabora Zoranom Milanovićem i Josipom Lekom, bivši predsjednici države Stjepan Mesić i Ivo Josipović, generali iz Domovinskoga rata, među kojima i general Ante Gotovina, koji je i simbol Oluje i hrvatske vojne pobjede.

Nakon završetka mimohoda državni vrh uputio se na Gornji grad gdje je na platou Gradec bio priređen svečani prijem za uzvanike, a zagrebačko obilježavanje Oluje završilo je vatrometom na središnjem Trgu bana Jelačića. ■

ENG A military parade was staged in Zagreb and a celebration in the town of Knin on the 4th of August to mark the 20th anniversary of liberation in Operation Storm and Victory, Homeland Thanksgiving Day and Croatian Veterans' Day.

Pristigli iz cijeloga svijeta kako bi u Zagrebu učili hrvatski jezik

Ove godine u Zagreb je stiglo na "ljetovanje" 36 polaznika iz 14 zemalja svijeta. Učenje hrvatskoga jezika iz godine u godinu zanimljiva je aktivnost, kako za pripadnike naše dijasporu tako i za strance koji vole Hrvatsku

Ljepote Plitvičkih jezera mnoge su ostavile bez daha

Tekst: **Zagreb-Info; Lada Kanajet-Šimić**

Da ljetu u Zagrebu, uz učenje hrvatskoga jezika, može biti poprilično zabavno svjedočiti četverotjedna Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture koju organiziraju Hrvatska matica iseljenika i Sveučilište u Zagrebu, ponajprije za našu dijasporu. No, na ljetnim tečajevima hrvatskoga jezika sve je više i stranaca koji su zaljubljeni u Hrvatsku te žele naučiti i jezik kojim govorimo. Po svojoj "Cro-filiji" posebice prednjači Njemica Vreni Walter (21), koja već drugu godinu stiže iz Rosenheima u Zagreb kako bi naučila hrvatski jezik.

SVLADAVANJE MATERINSKOGA JEZIKA

– Moji roditelji bili su iznenađeni mojim izborom jer smatraju hrvatski jezik

teškim za učenje i nimalo bliskim njemačkom jeziku. Često sam dolazila u Hrvatsku kao dijete, slušajući govor dosta sam toga naučila, a prije dvije godine krenula sam u školu hrvatskoga jezika i želim ga usavršiti – kaže mlada Njemica koja ljetni odmor provodi radno u zagrebačkoj školi jezika. A još više od svladavanja lingvističkih izazova, Vreni voli ljude ovih prostora. – Ljudi su ovdje jako ljubazni, dobronamjerni, uvijek se ovdje osjećam kao da sam na odmoru, nema stresa i žurbe i volim takav ugođaj – ocjenjuje Vreni Walter kojoj je boravak u Hrvatskoj znatno olakšan i naučenim jezikom koji govori na granici savršenstva.

Iz daleke Australije na ovaj ljetni tečaj hrvatskoga jezika stigao je u Zagreb drugi put, zajedno s bratom Stefanom, i Adam Rajić (21). Ovaj mladić rođen je poprilično daleko od domovine svojih

predaka, ali mu je Hrvatska zato u srcu i uvijek blizu. – Želim dobro naučiti hrvatski jezik da ga u prvome redu mogu koristiti kada pričam s bakom i djedom koji su također u Australiji, ali oni ne pričaju tako dobro engleski. Volim slušati djedove priče o hrvatskoj povijesti, ljepoti prirode, ljudima... Trebam svakako unaprijediti gramatiku – objašnjava motive za učenje hrvatskoga jezika mladi Adam Rajić u čijem izgovoru dominira jak anglosaksonski naglasak, ali i iznimna volja za svladavanjem materinskoga jezika svojih roditelja. U Zagrebu ostaje mjesec dana, a zatim s prijateljicom iz Francuske slijedi obilazak Hrvatske sve do mora. – Volim atmosferu života koja je u Hrvatskoj. Kafići su puni, ljudi su otvoreni i kad se međusobno ne poznaju, nema tako puno prometa na cestama, a iduće godine volio bih ovdje doći i pokušati živjeti malo duže – iznosi Adam Rajić svoje planove nakon što uskoro diplomira na među-

Na izletu u Hrvatskom zagorju Adam je sa studentima iz svoje skupine predstavio nacionalni park Mljet

narodnim odnosima. Iz bliskog susjedstva, iz Mađarske, stigao je u Sveučilišnu školu hrvatskoga jezika i kulture i Aron Verhas, koji jako dobro govori hrvatski jezik. Stiže iz zapadnoga dijela Mađarske u kojem žive gradišćanski Hrvati. S ponosom ističe očuvanost hrvatskoga jezika u njihovoj nacionalnoj zajednici, ali smatra da nikada nije loše doći i usavršiti ga. – Pričamo hrvatski jezik u kući, ali to je gradišćanska verzija. Na TV-u čujemo standardni hrvatski jezik, koji želim naučiti, pa sam stigao u školu. Upravo zbog tih razlika u verzijama hrvatskoga jezika možda mi je najteže učiti, ali ga svladavam – kaže Aron Verhas ističući da se ipak neće za sada i trajnije doseliti u Hrvatsku, ponajviše zbog ekonomske situacije. No, svake godine redovito dolazi u Zagreb, kao i na ljeto-vanje u Dalmaciju.

DIPLOME ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA

A ove godine u Zagreb je stiglo na "ljeto-vanje" 36 polaznika iz 14 zemalja svijeta. Učenje hrvatskoga jezika iz godine u godinu zanimljiva je aktivnost, kako za pripadnike naše dijaspore tako i za strance koji vole Hrvatsku.

– Škola traje četiri tjedna, a sve počinje radionicom upoznavanja. Osim učenja i međusobnog upoznavanja, dosta je i ostalih sadržaja u sklopu kojih upoznaju hrvatsku povijest, baštinu, zemljopisne posebnosti. Na taj način se upoznaju

Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture svečano je otvorena u auli Rektorata Sveučilišta u Zagrebu. Tom prigodom polaznike su pozdravili rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damir Boras, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika mr. sc. Marin Knezović, voditeljica Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu dr. phil. Branka Roščić te ravnateljica Sveučilišne škole hrvatskoga jezika i kulture prof. dr. sc. Zrinka Jelaska.

Uslijedila su četiri tjedna intenzivnog učenja hrvatskoga jezika u ukupno 110 školskih sati nastave. Kao i svake godine, polaznici su bili raspoređeni u skupine prema jezičnom predznanju, koje su i ove godine imale simbolične nazive. Nakon hrvatskih rijeka, gradova, poznatih osoba, suvenira, kulturnih spomenika, proizvoda, glazbenih sastava, glasovitih izuma, došao je red na nacionalne i prirodne parkove pa su imena skupina bila: Brijuni, Krka, Mljet, Risnjak i Kopački rit.

Osim akademskoga jezičnog programa, studenti su sudjelovali u programu kulture. Na samome početku obišli su zagrebačke znamenitosti, a slijedila su predavanja o hrvatskome identitetu te hrvatskoj povijesti od kojih je jedno, ono o Domovin-

skome ratu, organizirano u Hrvatskome povijesnome muzeju. I neki od večernjih događaja odveli su studente u povijest: poznata opera Jakova Gotovca *Ero s onoga svijeta* u južne krajeve Lijepa Naše, a noćna tura po Zagrebu *Tajne Griča* u tajnovitu i romansiranoj povijesti Zagreba iz Zagorkinih romana te poznatih legendi glavnoga grada. Večernji događaji obogaćeni su i koncertom Ladarica i orkestra ansambla Lado te je upriličena i razdragana zajednička svečana večera u Caffe baru Matis pri Hrvatskoj matici iseljenika. Osim programa u Zagrebu, za studente su organizirani studijski izleti u Hrvatsko zagorje i Plitvička jezera.

Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture ove godine okupila je 36 polaznika iz 14 europskih i prekomorskih zemalja (Australija, Kanada, Rusija, Ukrajina, SAD, Južna Koreja, Švedska, Velika Britanija, Francuska, Turska, Japan, Italija, Mađarska, Njemačka), među kojima je bilo i šestoro stipendista koji su došli s partnerskih sveučilišta: Nacionalnog sveučilišta Taras Ševčenko (Ukrajina), Sveučilišta Ivan Franko (Ukrajina), Moskovskoga državnog sveučilišta Lomonosov (Rusija) te Instituta Filipus Kaušić (Austrija).

Podjela diploma:
Vreni i Aron
(desno) u društvu
svog kolege i
profesora

s Hrvatskom, ali imaju i završni zadatak u prezentaciji sadržaja o Hrvatskoj, naravno na hrvatskome jeziku – približava program Sveučilišne škole Marija Bošnjak, zamjenica voditeljice ovog projekta.

A nakon što uspješno završe tečaj, marljivi polaznici dobivaju i diplome zagrebačkog Sveučilišta i spremnost iskušati na ulicama Zagreba, ali i diljem Lijepa Naše, znanje naučeno na tečaju, uz tisuće sličnih "ljetnih" studenata prije njih koji su dolazili u glavni grad od 1980. godine kada je ovaj zanimljivi projekt pokrenula Hrvatska matica iseljenika. ■

ENG Thirty-six people from fourteen countries attended this year's University School of Croatian Language and Culture in Zagreb. Learning Croatian from year to year is a fascinating activity, both for members of our emigrant communities and for foreigners that like Croatia.

U znaku panonskoga prostora

Ove su godine osobito mnogobrojni bili polaznici iz Njemačke, njih čak 15, predstavnici hrvatskih folklornih društava iz Berlina, Nürnberga, Ehingena, Filderstadta, Wuppertala i Stuttgarta

Predstavljanje narodnih nošnji Moslavine i Posavine

Tekst: **Srebrenka Šeravić**

Foto: **S. Moslavac, T. Bün, S. Šeravić**

U subotu, 8. kolovoza, svečanim koncertom završena je još jedna iznimno uspješna Ljetna škola hrvatskoga folklora odnosno program hrvatske tradicijske kulture koji je namijenjen folklornim plesačima i sviračima, a koji već dugi niz godina organizira Hrvatska matica iseljenika.

I treću godinu zaredom Škola folklora održana je u prostorima hostela "Zadar" Hrvatskoga ferijalnog saveza na zadarskome Boriku, u prelijepome ambijentu smještenom nadomak plaže gdje su nam pruženi idealni uvjeti za boravak, nastavu, kupanje i druženje. Djelatnici hostela na čelu s direktoricom Irenom Batur dali su sve od sebe da desetodnevni boravak bude svima ugodan i da se i polaznici i predavači osjećaju više nego dobrodošli. A to je bila uistinu zahtjevnja zadaća jer se ovoga ljeta okupio rekordan broj polaznika Škole folklora – čak 90 plesača i svirača, a uz njih i 13 predavača i glazbeni korepetitor. Ovaj impozantan broj sudionika govori o tome

koliko je Škola hrvatskoga folklora potrebna i cijenjena i u hrvatskome iseljničtvu i ovdje u domovini te da zanimanje za njezin program neprekidno raste. Stoga ne začuđuje da su polaznici pristigli s mnogih strana svijeta – iz daleke Argentine, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Švicarske, Njemačke, Mađarske, Srbije (Vojvodine), Bosne i Hercegovine, te kao i uvijek iz cijele Hrvatske. Ove su godine osobito mnogobrojni bili polaznici iz Njemačke, njih čak 15, predstavnici hrvatskih folklornih društava iz Ber-

lina, Nürnberga, Ehingena, Filderstadta, Wuppertala i Stuttgarta. Program Škole hrvatskoga folklora prepoznala je i Zajednica folklornog amaterizma grada Zagreba uputivši čak 13 svojih polaznika.

MNOGI SE PONOVRNO VRAĆAJU

O tome što folklorašima znači Hrvatska škola folklora, posebice ova ljetna, govori i činjenica da joj se mnogi ponovno vraćaju. Tako je i ovoga ljeta sudjelovalo više od trećine "povratnika", odnosno onih koji su već dolazili, poneki i više od

Detalj s nastave plesača

Tamburaški orkestar ljetne škole folklor sa svojim voditeljem Tiborom Bunom

pet godina zaredom. Dario Žugac, iz FA "Ruža" iz Filderstadta, Njemačka, u Školu folklor prvi put je došao prije pet godina. Kaže: "Moji su roditelji također bili sudionici škole. Kako je čitava obitelj u tome, i ja sam odučio sudjelovati u školi i naučiti sve." Sviraču tambure Anthonyju Pestiću iz New Yorka ovo je bila prva Škola folklor. I on se vraća kući u SAD s lijepim dojmovima: "Priateljica mi je bila ovdje prošle godine, rekla je kako je bila jako zadovoljna pa sam i ja odlučio doći. Počeo sam svirati tamburicu prije devet godina, to mi je jako zanimljivo, to čuvanje hrvatskoga identiteta. Namjeravam i dalje dolaziti." I tamburašica Blaga Zloušić iz bečkoga "Napretka" prava je veteranka Škole folklor, kao i njezina kolegica Sandra Korbar iz Chicaga, SAD. Svi oni ističu iste vrijednosti: kvalitetnu nastavu i bogatstvo druženja i stvaranja prijateljstava među folklorasima iz hrvatskih zajednica cijeloga svijeta.

Ovog su se ljeta učili plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga panonskoga područja, odnosno narodni plesovi Turopolja, Moslavine, Posavine, Bilogore, područja Slatine, Donjega Miholjca, Orahovice, Našica, Nove Gradiške i Požeške kotline, Valpovštine, brodogradnog Posavlja, Đakovštine, područja Županje i Vinkovaca te Srijema. Predavali su se i plesovi Hrvata koji žive u Vojvodini (Srbija), Mađarskoj i Bosanskoj Posavini u BiH, a koji pripadaju panonskome plesnom području.

VRSNI PREDAVAČI

Dugogodišnji voditelj Škole hrvatskoga folklor prof. Andrija Ivančan i ovoga je puta okupio vrsne predavače, hrvatske folklorne i glazbene stručnjake, pa su

tako svoja predavanja održali: Slavica Moslavac, Miroslav Šilić, Nenad Sudar, Ratko Poznić, Mišo Šarošac, Goran Knežević, Kristina Benko Markovica, Katarina Medarić, Tibor Bün, maestro Siniša Leopold i Vjekoslav Martinić. Glazbeni korepetitor bio je Antun Kottek. Polaznici su mogli odabrati jednu od triju ponuđenih grupa predavanja: folklorni ples, sviranje tambura ili hrvatskih tradicijskih glazbala.

Svi će se polaznici složiti da je Škola bila vrlo zahtjevna, punih deset dana plesalo se i sviralo i prijedodne i poslijepodne, učilo pjevanje, plesno pismo, osnove notnoga pisma, proučavale su se i odijevale mnogobrojne i različite narodne nošnje panonskog područja. A slobodno vrijeme koristilo se za pripremanje završne priredbe, odlazak na plazu i večernja druženja uz tamburaše...

Jedna večer bila je posvećena i predstavljanju najnovijega djela autorice Slavice Moslavac, etnologinje i ravnateljice Muzeja Moslavine iz Kutine, mape pod nazivom "NARODNE NOŠNJE MOSLAVINE, HRVATSKE POSAVINE I BANOVINE". Slavica Moslavac vrlo je plodna autorica mnogobrojnih stručnih radova, knjiga, mapa i izložbi vezanih uz njezina etnološka istraživanja zavičaja, Mosla-

vine i Posavine. O autorici i najnovijoj mapi govorio je voditelj Škole prof. Andrija Ivančan, a polaznicima je autorica predstavila i modele odjevene u narodne nošnje prikazane u mapi uz stručna objašnjenja, što je svima bilo posebno zanimljivo.

SVEČANI ZAVRŠNI KONCERT

Svojim nas je dolaskom i ovoga ljeta počastio gospodin Mišo Hepp, veliki prijatelj Škole folklor i donedavni predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, a danas predstavnik u mađarskome Parlamentu, priredivši nam još jednu nezaboravnu "Hepijadu", večernje druženje uz tamburaše i delicije Hrvata u Mađarskoj.

Vrhunac svake Škole folklor, pa tako i ovogodišnje, bio je svečani završni koncert polaznika Škole folklor, koji je održan u subotu 8. kolovoza u 21 sat na terasi hostela Hrvatskoga ferijalnog saveza na Boriku. Program su pripremili sami polaznici uz pomoć svoje kolegice, mlade koreografkinje Ive Cvetko, voditelja tamburaške sekcije Tibora Büna, voditelja svirača hrvatskih tradicijskih glazbala Vjekoslava Martinića i profesorice glazbe Kristine Benko Markovice. Bio je to sjajno izveden program sastavljen od plesova, pjesama, tamburaške svirke i zvukova hrvatskih tradicijskih glazbala panonskog područja, a zahvaljujući prekrasnim narodnim nošnjama radionice "Kolovrat" Tomislava Miličevića iz Velike Gorice, nastup naših folkloras i svirača izazvao je prave ovacije mnogobrojnih prisutnih gledatelja. ■

S promocije mape Slavice Moslavac

ENG A gala concert on Saturday the 8th of August wrapped up yet another very successful Summer School of Croatian Folklore, a Croatian traditional culture programme targeted to folklore dancers and players that has been organised for many years by the Croatian Heritage Foundation.

Viške legende

Naš glavni zadatak bio je uređenje okoliša Samogora za budućnost, zbog planova izgradnje budućega rekreativno-liječničkog, turističkog centra na tom prostoru

Čišćenje puteva u okolici Samogora

Tekst: Mihovil Rora Foto: Arhiva EHTF

“E-H-T-F, idemo!” povici su koji su se mogli čuti ovoga ljeta po cijelome otoku Visu. Naime, riječ je o Matičinu projektu ECO HERITAGE TASK FORCE (EHTF) koji se održava jedanput godišnje na različitim lokacijama diljem Hrvatske. Njegovi sudionici su mladi hrvatskog podrijetla iz čitavog svijeta koji tako, dobrovoljno radeći, čuvaju kulturnu i prirodnu baštinu. Istodobno upoznaju zemlju svojih korijena te život lokalnog stanovništva. Zahvaljujući kanadskim Hrvatima, Task Force započeo je 1992. godine s ciljem obnavljanja porušene Hrvatske za vrijeme rata. Tijekom godina

i održavanja na raznim lokacijama, od Plitvica, Skradina, do Stona i Međimurja, ovaj volonterski i obnoviteljski projekt osnažio je svoj “ECO” duh.

Nives Antoljak, glavni kodač cijelog projekta, kojoj je ovo dvadeseti odrađeni Task Force, uprla je prst prema – otoku Visu, a gradonačelnik Ivo Radica istomenu grada prepoznao je njegovu vrijednost i postao nam domaćin.

U VOJARNI MEĐU MOTORIMA

Sve je započelo dolascima u Zagreb ili Split, gdje je ovogodišnja ekipa od četrdesetak sudionika i voditelja iz Argentine, Bolivije, Bugarske, Srbije, Čilea, Makedonije, Njemačke, Mađarske, Rumunjske, Bosne i Hercegovine, pa čak i Južne

Afrike, trajektom doputovala do najvećega grada najzapadnijega naseljenoga hrvatskog otoka. Naš privremeni dom nalazio se u bivšoj vojarni Samogor, točnije tamošnjemu motorističkom klubu Furija. Nakon prvih delucija našeg “hranitelja” hotela ISSA, u njegovim prostorima održali smo i naš prvi sastanak, predstavili se jedni drugima, ukratko opisali programe boravka i rada te radionice. U večernjim satima igrali smo i igre boljeg upoznavanja na tzv. “voditeljskom partyju”. Sljedećeg dana posjetio nas je i sam gradonačelnik, s govorom dobrodošlice. “Drago mi je da ste izabrali Vis jer, kao što znate, Vis ima puno iseljenika s otoka koji pak čine veliki dio hrvatske dijaspore. Zbog toga smo sretni što se dio

EHTF Bend na proslavi Oluje - Ivan Đurišević, Dalibor Pašić, Silvana Payritz i Dora Drubits

Izlet do Plave spilje

vas vraća u Lijepu Našu, pa barem i na kratko", napomenuo je.

Naš glavni zadatak bio je uređenje okoliša Samogora za budućnost, zbog planova izgradnje budućega rekreativno-liječničkog, turističkog centra na tom prostoru. Bacali smo smeće, kosili travu, čupali raslinje, otkopavali kanale, praznili bivše spavaonice i čistili putove. Nije nam bilo naporno – uz rad smo pjevali, zbližavali se, pronalazili razne zanimljive predmete (i iz doba JNA!), pa čak i plesali. No, ne samo to – s organizacijom više HVIDRE pomagali smo u proslavi Dana domovinske zahvalnosti, gdje smo u Komiži i Visu za dvadesetu obljetnicu Oluje dijelili hranu i piće, nosili barjake na procesijama, radili bakljade te također i zasvirali! "Bitno je pokazati ovim mladim dušama kakvu ponosnu povijest ima zemlja njihovih predaka!" moglo se čuti od najavljiivača tih večeri, a i zahvale za naš odrađeni rad nije nedostajalo. Sve to ne bi bilo tako uspješno da nije glavni voditelj Ivan Đurišević toliko radio, svirao, brinuo se o svemu, a usput glumio te jako malo spavao.

UČENJE HRVATSKOGA, MEDIJI I FILM

Poslije radnih aktivnosti odrađivale su se i omiljene EHTF radionice. Oni s minimalnim ili gotovo nikakvim znanjem jezika pridružili su se profesorici Adriani Savi na radionici učenja hrvatskoga, upijajući svoje prve riječi za lakše snalaženje. Učili su i recitirati himnu i pjesme poznatoga viškog akademika Jakše Fiamenga. Diplomirani filmski redatelj Ivan Mokrović, uz asistenciju voditelja Dalibora Pašića, snimio je pravi mali *blockbuster* "Viške legende", temeljene na starim viškim pričama i poukama koje one nose. A sve to pratila je informatič-

Plesanje "Dansul Pingholou" na rumunjskom tulumu

Nošenje barjaka na procesiji u povodu proslave Dana domovinske zahvalnosti u Visu

ko-medijska radionica Mihovila Rore, izvještavajući svijet na društvenim mrežama i uz slike na dnevnoj bazi o tome kako provodimo vrijeme na Visu.

Osim "kuće", imali smo prilike posjetiti otok Biševo i diviti se prekrasnoj Modroj špilji te se tamo i okupati. Gradom Hvarom proveo nas je turistički vodič te smo izlet započeli razgledavanjem njegove bogate povijesne baštine. Proveli smo dan i na najljepšoj plaži na otoku Visu – Stinivi. Ujedno smo upoznali grad Vis i njegove znamenitosti te bacili oko na prošlost otoka izložene u muzeju "Batariji". Također smo se zabavljali na koncertu popularnoga hrvatskog benda JINXA na tvrđavi iznad Visa.

I NARAVNO, PARTY!

EHTF postao je sinonim za prave programske fešte budući da su svi tematski određeni značajkama zemlje iz koje njihovi organizatori dolaze, čime se projektu daje još jedna dimenzija međusobnog vezivanja kulture različitih hrvatskih iseljenika s cijeloga planeta. Tako smo imali tradicionalno vjenčanje na vojvodanski način te prenosili relaksirajuću energiju na čileanskoj noći. Na argentinskome i bolivijskome tulumu uživali smo u slatkim specijalitetima i pićima dok smo na bosansko-hercegovačkom pili "pravu" kavu i igrali – noćni nogomet! Sudionici iz Rumunjske posebno su se potrudili prirediti *halloween* party dok su marljivi voditelji pod vodstvom klasičara Mihovila režirali rimsko-grčku noć s pravim malim olimpijskim igrama.

IZJAVE SUDIONIKA

“Dolazim na Task Force već jako dugo, i dalje ima isti čar zajedništva.”

Goran Trajčevski, asistent voditelj, iz Kumanova, Makedonija.

“To mi je drugi put na EHTF-u jer jako volim Hrvatsku. Koristim program kako bih poboljšao jezik i kako bih bolje upoznao Hrvatsku.”

Ilko Sarafski iz Sofije, Bugarska.

“More nas grli, sunce nam se smije, kao da uopće ne radimo. Već smo postali jedna velika obitelj.”

Slavica Draghia iz Ravnika, Rumunjska.

“Lijepo je osjećati se korisno i vidjeti napredak u okolišu koji uređujemo, osobito kad se radi na tako lijepom otoku!”

Nevena Kraljevic iz Hamburga, Njemačka.

“Zadatak je zadatak, ali ne treba se brinuti jer atmosfera vrvi od raznolikih kultura u kojoj pronalazim nove prijatelje, ali i sebe.”

Sara Žurovski iz Srijemske Mitrovice, Srbija.

“Hrvatska nas iznenađuje sa svojim lijepim krajolikom. Jako smo zahvalni da imamo ovu mogućnost pomagati hrvatskom društvu, učiti jezik i saznati više o kulturi. Za nas je to još važnije jer naše podrijetlo je s Brača.”

Sestre Ana Vinka i Carla Derpic Burgos iz Potosija, Bolivija.

Torta iznenađenja za 20. Task Force

Sve je završilo svečanošću u atriju muzeja na Batariji, gdje se uz prisutnost svih onih koji su sudjelovali i pomagali u projektu te znatizeljnih gostiju prikazao naš rad i boravak. Svečanost je započela himnom koju su recitirali polaznici radionice hrvatskoga, a tijekom programa izveli su naučene pjesme i podignuli atmosferu. Uslijedila je prezentacija voditelja i veterana Darka Basicha o ovogodišnjem EHTEF-u od početka do kraja te pregled rada informatičko-medijske radionice. Nakon dvadeset dana pisanja scenarija, snimanja i montiranja, prikazana je i kruna večeri, film "Više legende", koje su izazvale val oduševljenja.

POČETAK... ILI KRAJ?

Nives Antoljak, koja nas je vodila u ovoj pustolovini, u svome govoru zahvalila je sudionicima i domaćinima. "U mojih dvadeset godina vođenja projekta uvijek me iznenadi koliko su vrijedni ovi mladi ljudi, koliko puno toga s ljubavlju prema Hrvatskoj naprave. Nadam se da je i ova grupa ostavila trag

na Visu i možda uđe i u legendu", naglasila je. I gradonačelnik se iznenadio opsegom posla i programa koji smo odradili te je također uputio zahvale u završnome govoru. Slijedilo je i uručenje službenih zahvalnica sudionicima te na kraju vrcaste nagrade voditelja za (ne)postignuća ovogodišnjih polaznika.

Na našoj "zadnjoj fešti" zajedno s putnicima mahali smo otoku Visu s trajekta koji nas je vozio prema kopnu i formalno završili još jedan neponovljivi EHTEF. No, on je samo "službeno" gotov – i dalje smo se nastavili družiti po Hrvatskoj, dopisivati se i razgovarati. Stvaranje veza jedna je od glavnih ideja cijeloga ovoga lijepog događaja, zbog čega Task Force zapravo nikad ne prestaje.

"Odlazi cirkus iz vašega maloga grada širokim drumom što izlazi na most. Odlazi cirkus i ja se pitam sada 'ko je domaćin, a 'ko je bio gost', davno je citirao naš bivši voditelj Ivan Galić, a i ove godine ga navodi Dalibor u svome oproštajnom obraćanju. ■

Timovi nakon olimpijskih igara rimsko-grčkog tulumu

ENG This year's CHF ECO HERITAGE TASK FORCE was staged on the island of Vis where the participants worked on the landscape of Samogor, the site of a planned recreation and medical tourism centre.

Nives Antoljak, Anto Bilić i Nina Kleflin – trio koji 17 godina razvija seminar *Stvaranje kazališta*

Tekst: **Vesna Kukavica** Foto: **Nada Koturić**

Hrvatska matica iseljenika u suradnji s istaknutom kazališnom redateljicom Ninom Kleflin i ove godine priredila je srpanjski seminar za voditelje kazališnih i dramskih grupa, koje djeluju izvan Hrvatske. Na otok Galovac/Školjić tako je pristiglo četrnaestero polaznika iz sedam zemalja. Među aktivnijim sudionicima semina *Stvaranje kazališta* isticali su se Josipa Kloštranec iz Kanade i Franjo Oreški iz Međimurja. Predanost dramskome činu i stvaralaštvu pokazali su Petra i Anto Bilić te Nada Koturić iz BiH. Profesori hrvatske nastave iz Makedonije Vedran Iskra i Maja Crnjac iz Švicarske ocijenili su seminar vrlo korisnim, otišavši s uvjerenjem da će stečene vještine moći koristiti u radu s učenicima u višejezičnom okruženju.

POLIFONI DIJALOG

Učiteljica Crnjac smatra da "kazalište kao svojevrsna sinteza svih umjetnosti na sebi svojstven način nudi čovjeku mogućnost za razumijevanje života i stvaranje identiteta, kako kulturnoga tako i osobnoga. Dramsko stvaralaštvo u svakidašnjici izvrsno služi u učenju i poučavanju jezika i kulture, razvoju kreativnosti, ali i osobnom rastu u jezičnom osjećaju – ponuđeno kao izvannastavni ili izvanškolski oblik rada s mladima. Stvaranje kazališta u metodološkome postupku redateljice Nine Kleflin omogućuje mladom čovjeku polifoni dijalog: sa samim dramskim djelom u nastajanju, s ostalim sudionicima dramskoga čina, s publikom kao sukreatorom igre, s društvom u kojem živi, s umjetnošću i sa životom", kaže mlada učiteljica iz Švicarske.

"Pojmimo li seminar *Stvaranje kazališta* kao oblik poučavanja uz dramsko iskustvo, pri čemu se kao specifičan medij rabi dramski izraz, onda je bit dramskoga izraza igra kao stvaralački čin", kažu su-

Igra kao stvaralački čin

Tijekom osmodnevnog učenja s redateljicom Ninom Kleflin stečene su mnogobrojne scenske vještine i usvojeno novo znanje o autentičnome hrvatskom glumištu

dionice Dora i Sanja Rašan. Kreativnošću su se isticale i Gordana Bećirović iz Njemačke, Bjelovarčanka Nikolina Marinić i istaknuta dramska spisateljica s Novoga Zelanda Donna Baricevich Gera, koja predaje kreativno pisanje u Wellingtonu na Victoria Universityju.

Tijekom osmodnevnog učenja, stvaranja i druženja polaznici su čuli puno korisnih savjeta i usvojili praktično znanje koje će moći primijeniti u budućem radu. Program je bio podijeljen u prijednevni teoretski dio s audio-vizualnim materijalima i poslijepodnevni praktični dio. Ugledna teatrologinja prof. dr. sc. Sanja Nikčević s Osječke umjetničke akademije održala je dva iznimno poticajna predavanja o izazovima suvremene kazališne scene u Hrvatskoj i svijetu, pokazujući da mračne tendencije s pretežno neverbalnim predstavama nisu uspjele istisnuti općeljudske vrednote za koje se zalaže dramsko kazalište, stoljećima stvarano u dijalogu i jeziku.

'CIGLE SV. ELIZABETE'

Seminar je završio 11. srpnja izvođenjem predstave *Cigle sv. Elizabete* Vida Baloga pred domaćom publikom i turistima Preka. U komičnoj predstavi o osamsto godina starome zidu koji je glavnome junaku, seljaku Ivanu Lončaru,

Prizor iz predstave "Cigle svete Elizabete" autora V. Baloga i redateljice N. Kleflin

izvor mnogih komunikacijskih problema tekstopisac Vid Balog i redateljica Nina Kleflin, zajedno s polaznicima Matičina seminara, prikazuju velike teme (Internet, uzgoj nojeva, europske integracije i međunarodnu politiku...) s kojima se svakog dana susrećemo i koje nas muče. Junaci predstave "Cigle sve-

te Elizabete" svoje probleme rješavaju na duhovit način pa je taj tekstualni predložak Vida Baloga iznimno poticajan za metodičku obradu namijenjenu ljubiteljima kazališne umjetnosti.

Organizator projekta je Hrvatska matica iseljenika. Umjetnička voditeljica seminara

je Nina Kleflin, a voditeljica projekta je Nives Antoljak. Matičinu timu, koji sedamnaest godina priređuje ovu poticajnu kazališnu radionicu, najveći obol dao je Anto Bilić – koji je nakon prvog seminara izgradio zgradu i utemeljio kazališnu grupu u Novoj Bili u Travniku u BiH, čiji kazalištarci godinama kreiraju kulturni život svoga zavičaja. ■

Čitaća proba izvođača predstave

ENG The Croatian Heritage Foundation, in collaboration with theatre director Nina Kleflin, staged its annual seminar for theatre and dramatic arts groups active abroad in July on the islet of Galovac near the island of Ugljan.

Čarobni duh koji se ne zaboravlja

Ovogodišnju Malu školu posjetio je nekadašnji legendarni voditelj prof. Pavao Jerolimov. Ovaj svestrani voditelj vodio je deset godina, jednako uspješno i predano, a uvijek s dozom neumorne dječake zaigranosti, likovnu radionicu, novinarsku radionicu, filmski kutić...

Tekst: Pavao Jerolimov Foto: Snježana Radoš

Posljednjih desetak godina kad god bih navratio u Hrvatsku maticu iseljenika na otvorenje kakve izložbe ili predstavljanje knjiga nezaobilazno pitanje kada bih susreo prof. Ladu Kanajet Šimić bilo je - Kako naša Školica? Moja pitanja nisu bila slučajna jer ipak sam u Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture, od milja zvanoj Školici, proveo deset godina i to od njezina samog početka 1993. godine te me za to razdoblje vežu prekrasne uspomene. Na moj upit njoj bi se odmah ozarilo lice, a meni zaigra-

lo srce od radosti jer se o Školici može pričati jedino i isključivo samo lijepo, ljepše i najljepše.

ONAJ ČAROBNI DUH

Trinaest godina je prošlo otkad ne sudjelujem u radu Male škole i ove godine odlučio sam navratiti na jedan dan u Novi Vinodolski, ponovno doživjeti, pa barem i nakratko, sve one čari i ljepote davnih dana kada sam i ja bio jedan od voditelja. Nisam pogriješio! Štoviše, nisam ostao jedan dan, nego dva dana tijekom kojih sam dobio uvid u gotovo pa cjeloviti rad ovogodišnje Školice.

Zadivljen sam radnim ugođajem i

poletom u radu, kako polaznika tako voditelja. Najviše sam oduševljen što se uspio sačuvati onaj čarobni duh koji vlada među voditeljima, a koji je bio prepoznatljiv i u moje vrijeme. To je osjećaj kao da svi voditelji godinama rade zajedno, da nema pauze od godinu dana, da se poznaju u dušu. Tim voditelja postaje tim prijatelja, svatko pomaže svakom, stariji iskustvom i znanjem, mlađi mladošću, poletom i inovativnošću. Ja sam u ovogodišnjem timu voditelja poznavao samo četvero voditelja, a sve ostale sam upoznao u ta dva dana provedena u Novome. No, imao sam osjećaj kao da se znamo godinama, kao da nije prošlo 13 godina koliko ne sudjelujem u radu škole. To je taj posebni čarobni duh Male škole!

Snažni emotivni naboj ostao je, kao i ranije od samih početaka, prepoznatljivi zaštitni znak, no zadivljen sam velikim pomacima u stručnome radu, a kao dugogodišnjem prosvjetnom djelatniku to mi nije moglo promaknuti. Primjerice, u moje doba nosili smo hrpu potrebnoga didaktičkog materijala, a onda bismo naše jutarnje i popodnevne radionice, iako unaprijed dobro metodičko-didaktički predviđene i pripremljene, nerijet-

Mladi novinari su napravili intervju s Pavlom Jerolimovim

Kreativna radionica izrađuje tvrđavu Nehaj

Jutarnja jezična radionica za srednju razinu

ko improvizirali i prilagođavali izravno na terenu, ovisno o situaciji, a onda na stručnim sastancima dograđivali. Na osnovi ranijih iskustava svake godine smo novim idejama poboljšavali svoj pedagoški i metodički rad.

SVE POMNO ISPLANIRANO

Koliko sam mogao primijetiti i iz razgovora zaključiti sada je sve unaprijed pomno isplanirano za svaku skupinu, od jezičnih, metodičkih i pedagoško-psiholoških do didaktičkih zahtjeva. Manje je improvizacije, osim one nužne, što voditelja čini posebnim i vrlo stručnim. Točno se zna s kakvim predznanjem hrvatskoga jezika dolaze novi polaznici pa se tako unaprijed obavljaju planovi i pripreme. Štoviše, polaznici jezičnih radionica dobivaju odgovarajuće vježbenice, ovisno o razini znanja hrvatskoga jezika, što u moje doba nije bio slučaj. Prelistavajući te vježbenice, za mene nove, moram priznati kako su u svakom pogledu pripremljene vrlo stručno i kako poboljšavaju i olakšavaju učenje hrvat-

skoga. Čak su i večernje igre podignute na višu razinu, za razliku od doba kada sam ih baš ja vodio. Danas nisu samo u funkciji učenja hrvatskoga jezika u svakodnevnim situacijama, već uz to imaju naglašenu dimenziju povijesne, geografske i kulturne baštine Hrvatske.

Dnevni slijed događaja, očito ranije dobro osmišljen, ostao je isti. Ono što je za mene bilo novo je preuređenje Odmarališta Crvenoga križa. Tim preuređenjem i osmišljavanjem novih prostora rad u Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture dobio je mnogo, u prvom redu u nesmetanoj izvedivosti planiranoga programa bez obzira na vremenske uvjete.

LESSIE SE VRATIO KUĆI

Školica je u dobrim rukama i ne bojim se za njezinu daljnju sudbinu. Ponosan i više nego radostan vratio sam se u Zagreb, ostavivši mlade kolege, moje nasljednike, da zajedno s djecom zaokruže i završnom priredbom završe još jednu maloškolsku priču. Novim znanjem i prijateljstvima ispunjena djeca vratit će se

Ovogodišnja Mala škola hrvatskoga jezika i kulture okupila je 66 polaznika, u dobi od 9 do 16 godina, iz 14 zemalja: SAD-a, Kanade, Švicarske, Mađarske, Njemačke, Austrije, Francuske, Italije, Velike Britanije, Belgije, Švedske, Nizozemske, Republike Srbije/Vojvodine i Hrvatske. Djeca su sudjelovala u raznim kreativnim radionicama te nizu sportskih, rekreativnih i zabavnih sadržaja, od Čudnovate sportske lige do veselih večernjih programa. Ujedinjen sadržaj svih radionica maštovito je povezan pričom o tinejdzeru koji u Matičin ljetni jezični kamp mora povesti mlađega brata. Bezbrojna pitanja mlađega brata i odgovori starijega uvela su nas u čarobni svijet ovoga jedinstvenoga desetodnevnog programa otvoriši vrata izložbi radionice kulturne baštine, plesnim točkama, lutkarskoj predstavi Pinocchio, dramskim produkcijama (Antuntun, Sinjska alka, Milijunaš), filmu o Maloj školi te novinama Spomenku. Sve se to može pogledati na FB stranici Male škole. HMI zahvaljuje Zagrebačkoj županiji - Upravnome odjelu za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu, Gradu Zagrebu - Gradskome uredu za kulturu, obrazovanje i šport te Odmaralištu Crvenoga križa Grada Zagreba u Novome Vinodolskom.

Završnoj produkciji nazočio je ravnatelj HMI-ja mr. Marin Knezović te roditelji, rodbina i prijatelji

svojim domovima u udaljenim zemljama, a čarobni duh Male škole vratit će ih i dogodine. I za mene je netko u šali dobacio, kada sam se pojavio u Novome, Lessie se vratio kući. Iskreno rečeno, Lessie je opet negdje odlutao, ali će se ponovno vratiti jer tko jednom doživi čarobni duh Male škole hrvatskoga jezika i kulture, teško ga može tek tako zaboraviti. ■

ENG This year's Little School of Croatian Language and Culture gathered sixty-six participants, aged 9 to 16, from fourteen countries. The children took part in various creative workshops and a number of sporting, recreation and entertainment events.

Obnova nošnji županijske Posavine

Ova radionica namijenjena je ponajprije kostimografima, umjetničkim voditeljima i plesačima folklornih ansambala, svima koji iskazuju interes za narodne nošnje i tradicijsko tekstilno rukotvorstvo

Tekst: Srebrenka Šeravić Foto: Goran Stokić

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika i u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji iz Zagreba održana je s velikim uspjehom u razdoblju od 15. do 24. srpnja ove godine trinaesta po redu HRVATSKA ETNORIZNICA – radionica i škola tradicijskih tekstilnih vještina, izrade i restauracije narodnih nošnji.

Autor programa ovoga Matičina projekta je prof. Josip Forjan, stručni voditelj Hrvatske etnoriznice i ravnatelj Kulturnoga centra Travno u Zagrebu u sklopu kojega djeluje i Posudionica i radionica narodnih nošnji.

Ova radionica namijenjena je ponajprije kostimografima, umjetničkim voditeljima i plesačima folklornih ansambala, svima koji iskazuju interes za narodne

nošnje i tradicijsko tekstilno rukotvorstvo, ali i osobama koje vole ručni rad i njime se bave u slobodno vrijeme kao lijepim hobbijem.

USVAJANJE ZNANJA I VJEŠTINA

Hrvatska etnoriznica profilirala se tijekom godina kao praktična radionica na kojoj polaznici usvajaju znanje i vještine o tradicijskim tekstilnim tehnikama pa su tako i ovoga ljeta mogli naučiti najrazličitije vrste vezova, tkati na čak tri postavljena tkalačka stana, naučiti više različitih tehnika izrade čipke (paška, sunčana, necana lepoglavska i čunčana čipka), aplicirati vrpce, tkaninu ili kožu, izraditi pojedine narodne nošnje (krojeње, šivanje), plesti ili svladati raznovrsne načine njihova urešavanja (izrada tradicijskoga nakita) i uređenja (glačanje, održavanje, restauracija, odijevanje i uređenje ogavlja).

Tkanje ličke pregače

Završetak rekonstrukcije dijela ženske nošnje Cvelferije

Svaka Hrvatska etnoriznica do sada bila je po nečemu posebna, pa tako i ove godine nije nedostajalo novih sadržaja. Posebna pažnja posvećena je poučavanju u izradi i obnovi narodnih nošnji županijske Posavine, tzv. "Cvelferije", područja koje je protekle godine bilo teško pogođeno velikom poplavom u kojoj su, uz sve ostalo, uništene i starinske narodne nošnje toga kraja. Zahvaljujući Ministarstvu kulture Republike Hrvatske pokrenut je opsežan projekt obnove narodnih nošnji Cvelferije.

Početnička grupa uči izradu tradicijskog nakita

Predavanje Katarine Bušić

Ovako nastaje čuvena paška čipka

Glavni nositelj provedbe ovog projekta je Posudionica i radionica narodnih nošnji iz Zagreba, u suradnji s mnogobrojnim ustanovama, udrugama, raznim obrtnicima i lokalnom zajednicom na terenu. Ovogodišnja Radionica narodnih nošnji dala je tome velik doprinos. U projektu je sudjelovalo šest žena iz županijske Posavine koje su učile umijeće vezenja, krojenja i šivanja nošnji, pod budnim nadzorom struke. U tome im je iznimno pomogla, uz prof. Josipa Forjana, mlada etnologinja Katarina Bušić, viša kustosica Etnografskoga muzeja u Zagrebu. Katarina Bušić održala je i dva stručna teoretska predavanja, jedno o narodnim nošnjama županijske Posavine i projektu njihove obnove, a drugo o povijesti, izradi i vrstama tradicijskih tekstilnih tehnika u Hrvatskoj.

POD BUDNIM NADZOROM STRUKE

Svakako treba spomenuti i rekonstrukciju ženske narodne nošnje Hrvata Janjevac s Kosova koja je također bila jedna od posebnih tema ovogodišnje Radionice

nošnji. U to se uključila grupa naprednih polaznika koja se posebno bavi tradicijskim nakitom jer je najzahtjevniji dio rekonstrukcije upravo bila tradicijska ogrlica i vrlo komplicirani nakit ženske kape. Sve to uspješno je napravljeno.

U UGODNOM AMBIJENTU KLESARSKE ŠKOLE

I ovogodišnja Hrvatska etnoriznica održana je u ugodnom ambijentu Klesarske škole u Pušišćima na otoku Braču. U programu je sudjelovalo pedesetak osoba, a uz voditelja, asistente i predstavnicu organizatora, okupilo se deset početnika, dvadeset naprednih polaznika, tj. onih koji su već prošli temeljni program osnovnih tehnika u prethodnim godina-

ma, te jedanaest demonstratora, vrsnih poznavatelja raznih tekstilnih vještina.

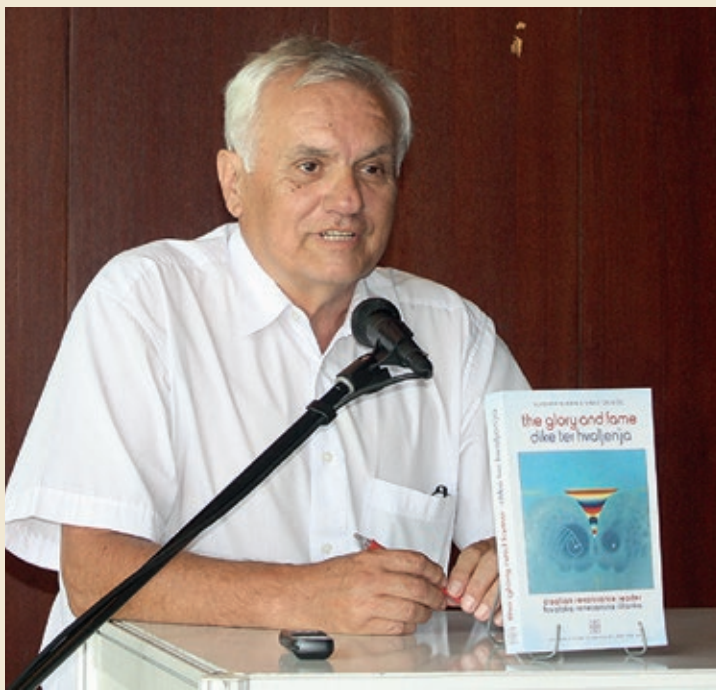
Ovogodišnji polaznici došli su iz Bosne i Hercegovine, Kanade, Njemačke, Mađarske, Srbije, Švicarske i različitih dijelova Hrvatske. Među njima su bili i poneki koji dolaze na našu Radionicu od njezina osnutka.

Hrvatska etnoriznica završila je u petak 24. srpnja u večernjim satima izložbom radova pod nazivom "Otvoreni dan" postavljenom u reprezentativnoj izložbenoj dvorani Klesarske škole u Pušišćima i na velikoj terasi. Ova izložba je kao i uvijek izazvala pažnju velikog broja posjetitelja, mještana Pušišća i turista koji su bili impresionirani ljepotom izloženih radova. ■

Pogled na Pušišća noću

ENG The CHF and Zagreb's Folk Costume Workshop and Rental Department organised the 13th Croatian Ethno Treasury from the 15th to 24th of July. The workshop and school focuses on traditional textile skills and the fabrication and restoration of Croatian folk costumes.

ČITANKA "THE GLORY AND FAME/DIKETER HVALJEN'JA" PROMOVIRANA U HMI-JU

ZAGREB - Predstavljanje čitanke hrvatske renesansne književnosti *The Glory and Fame/ Dike ter hvaljen'ja*, priređivača dr. sc. Vladimira Bubrina i dr. sc. Vinka Grubišića, održano je 16. srpnja u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu. Knjigu je ove godine u New Yorku izdala Hrvatska akademija Amerike. Promociju je vodila Vesna Kukavica, a o knjizi su govorili mr. sc. Marin Knezović, ravnatelj HMI-ja, prof. dr. sc. Sanja Nikčević s Umjetničke akademije u Osijeku; dr. sc. Antun Pavešković iz HAZU-a, kao i priređivač dr. sc. Vinko Grubišić. Autori ilustracija na koricama knjige posvećene pokojnim očevima priređivača, Ludviku Bubrinu i Jozi Grubišiću, umjetnici su Anton Cetin i Boris Matas, našijenci iz Toronta. Knjiga uz pogovor, predgovor i uvod Johna P. Kraljica, Branišlava Lučina i Vladimira Bubrina & Vinka Grubišića sadrži izbor poezije (s engleskim prijevodom) Šiška Vlahovića Menčetića, Džore Držića, Marka Marulića, Mavra Vetranovića, Petra Hektorovića, Hanibala Lucića... Ukratko, uvršteno je 50 reprezentativnih djela i 21 autor, čija su djela pisana prije gotovo pola tisućljeća.

Izbor *The Glory and Fame/Dike ter hvaljen'ja* nedvojbeno jest iznimni prinos prevođenju starije hrvatske književnosti - poezije, proze i drame - na engleski jezik. Priređivači ove jedinstvene hrvatske renesansne čitanke dvojica su Kanađana, hrvatskih i slovačkih korijena, književnik i dugogodišnji profesor Sveučilišta Waterloo, kroatist eruditske filološke naobrazbe Vinko Grubišić i publicist i prevoditelj Vladimir Bubrin. Posao su obavili znalački, što uključuje i rječnik, te dajući izabrane ulomke, rijetko čitava djela (dakako, ona kraća), nastojeći tako olakšati razumijevanje današnjem čitatelju ovih antologijskih tekstova za hrvatsku književnost. (D. Šimurina-Šoufek)

HRVATI U RUSIJI NISU ZABORAVLJENI

ZAGREB - U HMI-ju održan je 1. rujna sastanak na kojem su se razmatrale mogućnosti suradnje i budućih zajedničkih projekata vezanih uz naše sunarodnjake u Rusiji, kao i Ruse doseljene u Hrvatsku. Matičine goste Elenu Pilić Čorku, predsjednicu Udruge Informativno-pravnoga centra ruskih sunarodnjaka u Republici Hrvatskoj, prof. povijesti Allu Strineku i Dimitrija Serdivkova, tajnika Udruge, primila je tajnica Diana Mašala Perković.

Povod susretu bio je, uz ostalo, i članak novinarke Tamare Kunić objavljen 18. kolovoza u dnevniku 24 sata. Ondje se predstavilo istraživanje povjesničarke Strineke, sadašnje Zagrepčanke, koja istražuje tko su bili Hrvati koji su gradili Rusiju. U sibirsku koloniju Kuzbas, u područje Kemerovo, godine 1921. počeli su se doseljavati stranci - među kojima i ljudi s naših prostora, Države SHS. Rudarska kolonija zatvorena je 1926., ali ono što su stranci ostavili za sobom vidljivo je i danas. Većina Hrvata vratila se u SAD, ali devetero ih je ostalo u Kemerovu. Dvojica su završili u gulagu, a potomci ostalih i dandanas ondje žive. Najviše podataka povjesničarka Strineka našla je o Klišaninu Anti Perkoviću, rudaru koji je 1923. stigao iz New Yorka, a koji je 1930. uzeo rusko državljanstvo i umro u Kemerovu 1956. U gradu su ostali potomci Roya Oplića iz Udbine, koji je u Sibir stigao iz Kalifornije, i Slave Kruljca Ivanovića iz Mrkoplja, koji je došao iz Illinoisa. U Kemerovu mu danas živi kći Mira Stanislavnova Tkač i unuka. Muzej Krasnaja gorka u Kemerovu posjetili su i potomci rudara iz Nizozemske i SAD-a, a ondje se nadaju kako će ih obići i potomci Hrvata koji su ondje živjeli i radili. Tajnica HMI-ja Mašala Perković članovima Udruge predstavila je projekte kuće, njezinu raznovrsnu publicističku i izložbenu djelatnost te raznovrsne i mnogobrojne kontakte s iseljeničkim udrugama u svijetu. Razgovaralo se i o mogućnostima organiziranja izložbe kemerovskoga muzeja o hrvatskim rudarima u Matici. (D. Šimurina-Šoufek; S. Radoš)

"Debele naslage laži prekrivaju našu prošlost"

Predvođeni slavlje deset godina od polaganja kamena temeljca za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika, biskup Bogović blagoslovio oltarni reljef "Slava hrvatskih mučenika", rad kipara Kuzme Kovačića

Zadarski nadbiskup Želimir Puljić, riječki nadbiskup Ivan Devčić i ličko-senjski biskup Mile Bogović

Tekst: Uredništvo (izvor IKA) Foto: Hina

Euharistijsko slavlje prigodom proslave Dana hrvatskih mučenika u subotu 29. kolovoza na Udbini predvodio je gospičko-senjski biskup Mile Bogović. U koncelebraciji je bilo više desetaka svećenika te predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zadarski nadbiskup Želimir Puljić, riječki nadbiskup Ivan Devčić, šibenski biskupi Ante Ivas, varaždinski Josip Mrzljak, bjelovarsko-križevački Vjekoslav Huzjak, krčki Ivica Petanjak, izaslanik zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića zagrebački pomoćni biskup Mijo Gorski, banjolučki pomoćni biskup Marko Semren te umirovljeni porečko-pulski biskup Ivan Milovan, kao i izaslanik vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića mons. Pero Brajko. Uz sudjelovanje više tisuća hodočasnika, misi su nazočili predstavnici civilnih i vojnih vlasti, kao i izaslanica predsjednice RH Bruna Esih.

Na početku mise biskup Bogović blagoslovio je oltarni reljef "Slava hrvatskih mučenika", rad kipara Kuzme Kovačića, koji se obratio okupljenima, te kratko objasnio elemente ugrađene u sam reljef.

Biskup Bogović naglasio je u homiliji, uz ostalo, da su naša svjetovna i crkvena povijest sustavno prljane, što nije teško uočiti. Još i danas mnoge i debele naslage laži prekrivaju našu prošlost i naše velikane tako da i najdobronamjerniji ne mogu vidjeti njezinu pravu sliku. "Žalosno je da nam se isti oni koju

su proizvodili te laži i danas neri-jetko nameću kao učitelji i za tu svoju 'školu' dobivaju i prostore i novce", upozorio je biskup te dodao kako je naš put na tragu poziva pape Ivana Pavla II. "put križa i čašćenja onih koji su od nasilja i raznih pušaka stradali".

U propovijedi biskup Bogović osvrnuo se i na oltarni reljef, za koji je rekao da to nije djelo samo visoke umjetničke vrijednosti, već i visoke vjerničke i domoljubne vrijednosti. Izbor Kuzme Kovačića za autora objasnio je riječima "stalo nam je da ova crkva bude poznata i po umjetničkim sadržajima najvišega dometa, ali samo takvima koji nisu sami sebi svrha, nego koji izražavaju i prenose kršćansku poruku. Svaki detalj ovog reljefa svjedoči o povezanosti našega naroda s Crkvom, o kršćanskom prožimanju njegove znanosti i umjetnosti. Pred reljefom nazvanim 'Slava hrvatskih mučenika' možemo očitavati mukotrpnost hrvatskoga katoličkog naroda i ujedno se diviti umjetničkoj ruci njegova autora. (...) Povorka mučenika, pobjednika koju vidimo na reljefu nastavak je patničke povorke s Krbavskog polja, križnih putova i Bleiburga, iz Vukovara i drugih bojišta i stratišta naše povijesti. Ova crkva želi svim svojim dijelovima, pa tako i ovim reljefom, biti trajna propovijedaonica našem narodu o smislu patnje i njezinoj ulozi u spašavanju života".

Biskup Bogović upozorio je da ni danas ne daju vukovarskim majkama i suprugama tijela njihovih sinova i muževa te ponovno predložio da na Krbavskom polju bude svehrvatski grob za sve one žrtve čiji se identitet pri iskapanju ne prepozna. Time bi uz Crkvu hrvatskih mučenika i Memorijalni park udbinski prostor dobio još veće značenje i mjesto posebnoga pijeteta.

Na misu su spomen-kamene ploče s mjesta stratišta diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine donijeli motoristi, a doneseno je i dvadesetak knjiga koje su u posljednjih godinu dana objavljene o stradanju hrvatskoga naroda. ■

Kipar Kuzma Kovačić

ENG Mile Bogović, the bishop for Gospić and Senj, led the celebration of the Catholic Eucharist on Croatian Martyr's Day (29 August) in the town of Udbina. On the occasion he gave his blessing of Kuzma Kovačić's *Gloria of Croatian Martyrs* relief sculpture altar installation.

Izvršni odbor preporučuje izmjene u Pravilima HBZ-a

Među članstvom i odsjecima, uz četverogodišnje demokratske izbore konvencijskih delegata, vođena je ovih mjeseci javna raspravu o Pravilima koja je zaključena 21. kolovoza 2015.

Tekst: Vesna Kukavica Foto: HBZ

Redovita 24. nacionalna konvencija Hrvatske bratske zajednice Amerike održat će se od 21. do 23. rujna 2015. u gradu Baltimoru (Maryland), priopćeno je iz glavnoga ureda te najuglednije hrvatske organizacije u Pittsburghu. Među članstvom i odsjecima, uz četverogodišnje demokratske izbore konvencijskih delegata, vođena je ovih mjeseci javna rasprava o Pravilima koja je zaključena 21. kolovoza 2015. Izvršni odbor Zajednice imenovao je Odbor za Pravila, čiji će se članovi sastati u Baltimoru uoči konvencije 18. rujna kako bi razmotrili rezultate javne rasprave te priredili konačni prijedlog pravilnika delegatima 24. konvencije. Usvojena Pravila na dolazećoj konvenciji određivat će poslovanje Zajednice u idućem četverogodišnjem razdoblju i ovjeriti mandat budućemu vodstvu organizacije. Pravila su prema tome temeljni dokument Zajednice, koji određuje strukturu ljudskog potencijala, administrativne kapacitete, fraternalističke programe i poslovno funkcioniranje HBZ-a u zakonskim okvirima Sjedinjenih Američkih Država.

Glavni odbornici HBZ-a

va. Zasjedanje će se održati od 20. do 23. rujna 2015. godine u hotelu *Hyatt Regency* u *Inner Harboru* grada Baltimora. Rad 24. konvencije počinje 21. rujna u 9 sati, dok se završetak zasjedanja očekuje najkasnije do ponoći 23. rujna 2015. Delegatima i vodstvu Zajednice djelatnici Hrvatske matice iseljenika na čelu s ravnateljem Marinom Knezovićem žele uspješan rad na dobrobit našeg naroda i domicilnih sredina hrvatske zajednice sjevernoameričkoga kontinenta!

MOĆNO DRUŠTVO HRVATSKE DIJASPORE

Hrvatska bratska zajednica/*Croatian Fraternal Union* moćno je potporno i osiguravajuće, neprofitno društvo hrvatske

dijaspore u SAD-u i Kanadi te značajna kulturna, humanitarna i rodoljubna organizacija. Osnovana je 1894. u Pittsburghu, kada su te godine 2. i 3. rujna u Alleghenyju usvojena prva Pravila na prvoj konvenciji Zajednice. Počevši s manje od 300 članova prije 121 godinu, danas okuplja tisuće i tisuće ljudi, točnije 54.802 volontera. Zajednici je u 2014. godini pristupilo još novih članova - čak 841. Odsjeci HBZ-a godišnje daruju gotovo dvije stotine tisuća sati volonterskoga rada i oko milijun dolara u humanitarne svrhe ljudima u potrebi. Uz to, Školarinska zaklada HBZ-a u prosjeku godišnje dodjeljuje oko 200 stipendija akademskoj zajednici pa je tako i ove godine dodijelila čak 231 studentsku stipendiju, čiji uku-

pni iznos doseže 186.700 dolara. Imovina HBZ-a procjenjuje se na višemilijunske iznose zahvaljujući izvrsnim poslovnim potezima cjelokupnog vodstva Zajednice i dobrovoljnih graditelja koji se ponose vlastitom filantropijom u lokalnim iseljeničkim zajednicama. Na kraju 2014. godine imovina Zajednice dosegla je tako 436.474.040 dolara, što je povećanje od 20.220.033 dolara ili 4,9% u odnosu na prethodnu godinu kada je uknjiženo 416.254.007 dolara, ističe glavna tajnica i blagajnica Bernadette Luketich-Sikaras.

Zajednicom upravlja glavni predsjednik, poduzetni i iskusni fraternalist Edward W. Pazo koji je tu časnu predsjedničku dužnost preuzeo 1. srpnja 2014. odlukom Glavnog odbora i to nakon umirovljenja karizmatičnoga glavnog predsjednika Bernarda M. Luketicha – koji je u svojih devet mandata izdigao HBZ u poslovno diva.

NOVI KONCEPT POSLOVNOG UPRAVLJANJA RIZIKOM

Iako je američki fraternalizam pripadao najsnažnijim socijalnim pokretima posljednjih 150 godina na sjevernoameričkom kontinentu, posljednjih desetljeća izložen je izazovima suvremene industrije životnog osiguranja, ali i globalizaciji vezanoj uz nove socijalne pokrete neujednačenog broja pristaša te društvenim mrežama digitalne epohe s mnogobrojnim članstvom pa vodstvo Zajednice odnedavno ima i Facebook profil, usvajajući novi koncept poslovnog upravljanja rizikom (*Enterprise Risk Management - ERM*). Naime, *Fraternal Societies of Greater Pittsburgh* (FSGP), koja okuplja 19 bratskih organizacija, redovito priređuje seminare, kaže potpredsjednik HBZ-a Franjo Bertović, koji prati inovacije i predlaže ih poslovnome timu Zajednice.

Dosad je HBZ imala 23 konvencije na kojima je članstvo u pravilu zastupalo oko 200 delegata iz maksimalno 567 odsjeka i gnijezda. Godišnje izvješće bilježi da se ugasilo 38 gnijezda Zajednice. Najviše odsjeka djeluje u SAD-u i to 92, a nešto manje u Kanadi. Od početka 21. stoljeća šest je odsjeka utemeljeno u Republici Hrvatskoj. Najmasovnije članstvo HBZ-a djeluje tradicionalno diljem Pennsylvanije, Ohia, Illinois, Californije, ali i diljem Ontarija u Kanadi. Suvremenim središtima fraternalizma, iako broj članova opada u svim bratskim or-

Glavni ured HBZ-a, Pittsburgh

ganizacijama nakon uzleta osamdesetih prošlog stoljeća, danas se mogu smatrati Pittsburgh, Cleveland, Chicago, Los Angeles i kanadski Toronto.

Najveće bogatstvo Hrvatske bratske zajednice njezino je vrijedno članstvo čija je ljubav, vjera i životna energija mnogobrojnih naraštaja utkana u opće dobro američkoga i hrvatskoga naroda, izgrađujući mostove prijateljstva i zajedništva te čuvajući jezičnu, kulturnu i duhovnu baštinu svojih korijena.

Izvršni odbornici analizirali su Pravila s pravnim savjetnikom Zajednice, predloživši određena rješenja prema uvjetima koje zahtijeva *Nacionalno udruženje nadzornika osiguranja/The National Association of Insurance Commissioners* (NAIC). Jedan od tih uvjeta odnosi se na unutarnju reviziju i upravljanje rizikom poslovanja fraternalističke organizacije kako bi se učinkovito zaštitio interes svakog osiguranika.

U SKLADU S REFORMAMA AMERIČKOGA DRUŠTVA

Izlaskom ljetosnjeg broja *Zajedničara* od 12. kolovoza 2015. godine Izvršni odbor Zajednice ispunio je svoju obvezu prema 56. točki Pravila koja zahtijeva da se prijedlozi promjena Pravila objave u službenome listu organizacije trideset

dana prije četverogodišnje 24. nacionalne konvencije HBZ-a. Glavni predsjednik HBZ-a Edward W. Pazo objašnjava da se Pravila Zajednice s vremenom osuvremenjuju i to u skladu s reformama američkog društva i općenito zakonodavstva vezanog uz financijsko poslovanje, kao i industriju osiguranja na način kako to preporučuje državni Odjel za osiguranje.

- U proteklih nekoliko godina državni nadzor i regulatorna tijela osiguranja počela su nadzirati naše etničke potporne organizacije, postupajući identično kao i s javnim osiguravajućim tvrtkama pa se u našem poslovanju logično moramo pridržavati standardnih osiguravajućih načela. Plan poslovnog upravljanja rizikom (*Enterprise Risk Management - ERM*) sada podjednako obvezuje sve osiguravatelje bez obzira na njihovu snagu ili veličinu. U poslovanju jednostavno moramo procijeniti visinu rizika i obvezni smo ugrađivati osiguravajuće mehanizme za svaki potencijalni rizik. NAIC je formirao odbor koji će nadzirati poslovanje svih bratskih organizacija i svih javnih tvrtki koje prodaju životno osiguranje. NAIC je već objavio jedan takav zakon koji regulira suvremene izazove, a očekuje se da će stupiti na snagu najkasnije do 2016. godine - naglašava glavni predsjednik Edward W. Pazo. ■

ENG The 24th national convention of the Croatian Fraternal Union will be staged from the 21st to 23rd of September 2015 in the city of Baltimore (Maryland), announced the Pittsburgh Home Office of the leading US Croatian organisation.

ZBIRKA MARITIMNOG SLIKARSTVA PRČANJA U BOKI KOTORSKOJ

CRNA GORA - U Pomorskome muzeju Crne Gore u Kotoru predstavljena je 10. kolovoza knjiga "Na granici mora i neba - Zbirka maritimnog slikarstva iz župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Prčanju", dvojezično monografsko izdanje poznatog promicatelja kulturne baštine bokeljskih Hrvata prof. Željka Brguljana, kao 51. izdanje u biblioteci nakladničke kuće NIP "Gos-

pa od Škrpjela" iz Perasta koju vodi peraški nadžupnik mons. Srećko Majić. Na terasi Pomorskoga muzeja, nakon što je goste i uzvanike u ime domaćina pozdravila ravnateljica muzeja mr. Mileva Pejaković Vujošević, predstavljajući knjigu mnogobrojnoj okupljenoj publici, prof. dr. Gracijela Čulić istaknula je da je Brguljan patinom povijesti, tradicije i emocije, predanim istraživač-

kim radom napisao ovu knjigu koja je simbol zavičajnog mu Prčanja.

Bibliotekar kotorskoga Pomorskog muzeja Slavko Dabinović rekao je da su autorov veliki entuzijazam i ljubav za rodnim krajem mogli iznjedriti ovako kvalitetno djelo te istaknuo da će ova monografija, koja izlazi prigodom stote obljetnice posvećenja nove prčanjske župne crkve, stati uz bok poznatoj monografiji don Nike Lukovića. Dr. Ivana Mance istaknula je da "ova knjiga bitno pridonosi statusu prčanjske zbirke u muzeološkome smislu; prvi put cjelovito obrađena i evidentirana, zbirka maritimnog slikarstva župne crkve u Prčanju valorizirana je kao autentična povijesna i umjetnička građa, koja u budućnosti zahtijeva primjerenu brigu i zaštitu".

Autor je apelirajući na spašavanje oštećene zbirke i njezino prikladno čuvanje za nove naraštaje rekao kako bi bilo tragično da ova knjiga postane komemoracija jednoj iznimnoj zbirci koja ima kulturološku, povijesnu, ali i materijalnu vrijednost, a prije svega je treba sačuvati zbog njezina zavjetnoga karaktera.

'VEČERA NA NAŠO' U MUNDIMITRU

ITALIJA - U sklopu ljetnih događaja u organizaciji moliškohrvatske Zaklade Agostina Piccoli, a u suradnji s gradom, u Mundimitru u talijanskoj pokrajini Molise održana je 17. kolovoza manifestacija posvećena tradiciji i očuvanju jezika, nazvana *Večera na našo*. Moderator večeri bio je predsjednik Zaklade Antonio Sammartino.

Manifestacija je započela predstavljanjem najnovije knjige vezane uz povijest dolaska Hrvata na to područje koja je nastala iz pera već spomenutoga Sammartina te Ive Marinovića i Balda Šutića. Knjiga pod naslovom *Korijeni - Hrvati Biokovlja i Donje Neretve u Italiji*, rezultat je istraživanja bogatoga franjevačkog arhiva u Zaostrogu, a kao autori pojavljuju se i Giacomo Scotti i Predrag Matvejević, dok je uvod napisao Zlatko Giljević.

U nastavku večeri prikazan je film *Kapi mora, kapi sunca* redatelja Matka Petrića, koji govori o Komiži na osebujan način. Večer je nastavljena u znaku poezije. Prvo je nastupila Gabriela Brajevich, gošća iz San Pedra u Kaliforniji, članica *Hrvatske iseljeničke lirike*, po čemu je i kolegica Antonija Sammartina. Tema njezine pjesme pod naslovom *Vratit ću se dotaknula je publiku u srce jer i u Mundimitru ima onih koji čekaju svoje najmilije da se vrate*.

Na kraju su dodijeljene nagrade ovogodišnjega literarnog natječaja za najbolju pjesmu pisanu na moliškohrvatskome jeziku. Treće i drugo mjesto pripalo je Luciu Carusu, a

prvo je ponio Gabriele Blascetta koji je rođen u Mundimitru, a živi u austrijskom Gradišću. Blascetta je brakom sa suprugom Renatom, gradišćanskom Hrvaticom, povezao dvije jezične manjine Europe. I njihov sin je za svoj glazbeni rad dobio posebno priznanje, čime se potiče sudjelovanje mladih u životu mjesta.

Ljetni događaji završili su idućih dana. Prvo druženjem uz hranu, kada se cijelo mjesto pretvori u blagovaonicu i kada se skuha oko 400 porcija graha s tjesteninom uz koje se pripremaju i drugi domaći specijaliteti. Druženje je, tada, svakako na prvome mjestu.

Put k izgradnji kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj

Pomurski Hrvati odlučili su se za kulturno-prosvjetni zavod smatrajući da takva vrsta ustanove obuhvaća široke mogućnosti djelatnosti, od obrazovnih, kulturnih do turističkih i drugih

Tekst: **Uredništvo (izvor Croatica)**

Foto: **Croatia**

Dana 29. kolovoza u mađarskom Pomurju utemeljen je Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod "Stipan Blažetin", sedma ustanova Hrvatske državne samouprave, čime se nastavlja put k izgradnji kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj. U povodu otvorenja u Serdahelu (u njezinu sjedištu) održana je prigodna svečanost u nazočnosti visokih dužnosnika hrvatske diplomacije: veleposlanika RH u Budimpešti Gordana Grlića Radmana, generalne konzulice RH u Pečuhu Vesne Haluge, počasnoga konzula RH u Kaniži Mije Karagića, dužnosnika hrvatske zajednice u Mađarskoj, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, glasnogovornika Hrvata u Mađarskome parlamentu Miše Heppa te dužnosnika dviju država, parlamentarnoga zastupnika Pétera Cseresnyésa, saborskoga zastupnika Marija Moharića, suradnika Glavnoga odjela za narodnosti Ministarstva ljudskih resursa Valera Bedöa, više savjetnice u Uredu za Hrvate izvan RH Dubravke Severinski, župana Međimurske županije Matije Posavca i dopredsjednika Skupštine Zalske županije Csabe Benea.

Razgovori o utemeljenju nove hrvatske ustanove u Pomurju započeli su početkom tekuće godine na poticaj Hrvatske samouprave Zalske županije. Krovna organizacija Hrvata otpočeta je bila partner u pripremama. Naime, prema svojim strateškim ciljevima naznačila je izgradnju školskog i proširenje institucionalnog

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan (u sredini) s domaćinima tijekom svečanost otvorenja

sustava hrvatske zajednice u Mađarskoj, a u skladu s tim želi utemeljiti kulturna-prosvjetna središta u svim regijama gdje žive Hrvati, smatrajući da bi na taj način mogla najbolje pomoći u očuvanju nacionalne samosvijesti, u razvijanju narodnosnoga jezika, očuvanju tradicije i običaja. Pomurski Hrvati odlučili su se za kulturno-prosvjetni zavod smatrajući da takva vrsta ustanove obuhvaća široke mogućnosti djelatnosti, od obrazovnih, kulturnih do turističkih i drugih. Bez institucionalne pozadine iznimno je teško očuvati narodnosni jezik, što je prepoznala i krovna organizacija znajući da su se u regiji zaredom zatvorile hrvatske odgojno-obrazovne ustanove (Fiće-

haz, Mlinarci, Petriba, Pustara), a neke se trenutno bore za opstanak. Dok se u regiji raspravljalo o izradi osnivačkog dokumenta, o planovima djelovanja, uspo- redno je Hrvatska državna samouprava pregovarala s nadležnim ministarstvom kako bi se ubrzao postupak pa je tako za osam mjeseci "rođena" nova ustanova koja će pomoći ponajprije u uzdizanju pomurskih Hrvata. ■

STIPAN BLAŽETIN

Stipan Blažetin (Santovo 1941. – Pečuh 2001.) bio je pedagog, književnik, istaknuta ličnost društvenog života Hrvata u Mađarskoj. Bio je pedagog i ravnatelj serdahelske osnovne škole i referent za hrvatsko narodnosno školstvo u Mađarskoj. Četrdeset godina djelovao je među pomurskim Hrvatima na društvenom, kulturnom i sportskom polju. Cijeli svoj život posvetio je uzdizanju Hrvata u Mađarskoj. Uz mnoge vrijedne nagrade, za svoj pedagoški rad 1981. godine dobio je Nagradu "Apáczai Csere János". Nagrađen je 1997. i Redom hrvatskoga pletera. Pisao je pjesme, prozu i igrokaze za djecu i odrasle. Godine 1989. primljen je u Društvo hrvatskih književnika.

ENG The Stipan Blažetin Institute for Croatian Culture & Education was established in the Hungarian Mura River region on the 29th of August as the seventh institution of the Croatian ethnic self-government, continuing on the path of the cultural autonomy of the Croatian community in Hungary.

Živjeti u trajnoj zahvalnosti Bogu

"Čuvajući svoje obitelji, čuvat ćete Dužijancu, i slaveći na pravi način Dužijancu, čuvat ćete obitelj. Jer tako ćete živjeti u trajnoj zahvalnosti Bogu, darovatelju života i kruha, kao i u neprekinutoj povezanosti sa svojim bunjevačkim hrvatskim rodnom i narodom", rekao je nadbiskup Devčić

Povorka uzvanika

Prinos darova na svečanoj misi

Tekst: D. Bašić Palković (Hrvatska riječ)

Foto: Hrvatska riječ

Započela još u travnju blagoslovom žita na Markovo, a zatim nastavljena nizom programa, ovogodišnja žetvena svečanost bunjevačkih Hrvata u Subotici i okolici, Dužijanca, 104. po redu, koja vrijedi za manifestaciju od iznimnog značaja za Grad Suboticu, ali i za Hrvate u Republici Srbiji, doživjela je u nedjelju 9. kolovoza svoju središnju proslavu koja je započela ispraćajem bandaša i bandašice Nikole Bašića i Martine Ivković iz kerske župe sv. Roka do katedrale sv. Terezije Avilske u kojoj je zatim služena svečana sveta misa. Misno slavlje, koje je okosnica duhovnog segmenta manifestacije, ove godine predvodio je riječki nadbiskup mons. Ivan Devčić.

ISPREPLETENOST RADOSTI

U svojoj propovijedi mons. Devčić istaknuo je kako Dužijanca predstavlja isprepletenost radosti zbog žetve, molitve i zahvale Bogu za dar zrna kruha. "U Dužijanci se izražava svijest o darovanosti

života, o darovanosti kruha i o potrebi zahvaljivanja Darovatelju za sve to. Iz obitelji Dužijanca je ušla u Crkvu i u društvo, dobivši tako šire značenje. To znači da će ona sačuvati svoje izvorno značenje zahvale Bogu samo ako u svim mijena-

ma ostane povezana s poljem i s obitelji, dakle sa svojim korijenima. Obitelj je mjesto gdje nastaje život, u njoj se stječe iskustvo ljubavi i darovanja, u njoj se uči sklapati ruke i Bogu zahvaljivati. Obitelj je kolijevka života te škola ljubavi i zahvalnosti Bogu i ljudima. Čuvajući svoje obitelji, čuvat ćete Dužijancu, i slaveći na pravi način Dužijancu, čuvat ćete obitelj. Jer tako ćete živjeti u trajnoj zahvalnosti Bogu, darovatelju života i kruha, kao i u

Mladi Bunjevci u narodnim nošnjama

Njegovanje zajedničkih veza

Obraćajući se nazočnima na *Bandaščinu kolu*, riječki nadbiskup i metropolit Ivan Devčić rekao je kako je i sam bunjevački Hrvat, te dodao: "Mi smo jedna grana bunjevačkog, hrvatskog roda, a vi ste druga. Vi ste išli prema sjeveru, a mi duž Dalmacije, od Hercegovine, dalmatinskim zaleđem sve do Like, Podgorja, Senja, Krivoga puta i sve do Gorskoga kotara. Hrvati koji su danas u Lici, najvećim dijelom su Bunjevci. Naši su stari govorili istu ikavicu kao i vi", rekao je Devčić dodajući kako svijest o postojanju bunjevačkih Hrvata ovdje i u Hrvatskoj i jedne i druge obvezuje na njegovanje zajedničkih veza.

neprekinutoj povezanosti sa svojim bunjevačkim hrvatskim rodom i narodom", rekao je mons. Devčić.

Nakon misnog slavlja u svečanome mimohodu kroz grad sudionici Dužijance uputili su se prema središnjem trgu gdje su bandaš i bandašica gradonačelniku Subotice Jenőu Maglaiju predali kruh od novoga brašna. U povorci je osim bandaškog para, malog bandaša i bandašice, te seoskih bandaša i bandašica, konjanika, karuca, risara, kraljica, sudjelovalo i desetak kulturno-umjetničkih društava iz zemlje i inozemstva. Primajući kruh, gradonačelnik Maglai naglasio je kako se ove godine imamo čemu radovati jer naši poljoprivrednici imaju rekordne prinose, što nam donosi spokoj i sigurnost.

SLAMARKE, TAMBURAŠI, PRATITELJI...

Istoga dana na večer sudionici Dužijance posjetili su grob Blaška Rajića na Kerskom groblju, a od 20 sati na gradskome trgu održano je *Bandašicino kolo*.

Organizator Dužijance u Subotici bila je, kao i lani, Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanaca*.

Središnjoj proslavi Dužijance pretho-

dili su programi u petak i subotu. U petak je tako otvorena izložba radova nastalih na 30. sazivu Prve kolonije naivne u tehničarima, koja je održana nedavno u Tavankutu. Zatim je na središnjem gradskom trgu održana *Tamburaška večer* na kojoj su predstavljeni ovogodišnji bandaš i bandašica te izabrani njihovi pratiteljski parovi.

U subotu 8. kolovoza služena je svečana večernja misa u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske, nakon čega su položeni vijenci od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića u parku

ispred Gradske kuće. Uslijedili su *Skupština risara* i nastup folklornih ansambala na gradskome trgu. Nastupili su: HKC *Bunjevačko kolo*, OKUD *Mladost* i MKC *Népkör* iz Subotice, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankute te KUD *Ivan Filipović* – Velika Kopanica i KUD *Sloga* – Sikiševci iz Hrvatske. ■

ENG The 104th annual *Dužijanaca* harvest festivity of the Bunjevac Croats in the city of Subotica and its environs culminated this year with a Catholic mass led on the 9th of August at the cathedral by Monsignor Ivan Devčić, the archbishop for Rijeka.

MANJINSKA VIJEST

FOLKLORNI FESTIVAL I SAJAM GRADIŠĆANSKIH HRVATA U BRATISLAVI

SLOVAČKA - Treći put zaredom održala se sredinom srpnja smotra hrvatskoga folkloru u središtu Bratislave. Kao i prošlih godina središte glavnoga grada Slovačke bilo je na raspolaganju slovačkim Hrvatima i njihovim prijateljima. Osim

u gradu, priredbe su održane i u hrvatskim naseljima u okolici. Vrhunac manifestacije bio je u subotu 18. srpnja kad je u središtu Bratislave u poslijepodnevnom satima održan Sajam gradišćanski Hrvata, a na večer fol-

klorni festival DOBRO DOŠLI. Na sajmu su se predstavile hrvatske zajednice iz Gradišća, Mađarske, Beča i Slovačke zajedno s gostima iz Hrvatske. Posjetitelji su se mogli na deset štandova informirati o povijesti i djelovanju hrvatskih društava iz pojedinih sela te kušati specijalitete hrvatske kuhinje.

Festival DOBRO DOŠLI, koji je održan pod pokroviteljstvom Veleposlanstva RH u Bratislavi, zapravo je velika smotra hrvatskoga folkloru na kojoj su nastupile mnogobrojne skupine iz Slovačke, Hrvatske, Mađarske, Austrije, Češke, Bosne i Hercegovine i Slovenije. Vrhunac programa bila je velika povorka bratislavskim Starim gradom. U povorci su se mogli vidjeti i sudionici karavane "Po staza naših starih" kojom gradišćanski Hrvati obnavljaju migracijski put svojih predaka otprije gotovo pet stoljeća.

Alka – vječni zavjet Gospi Sinjskoj

Tridesetjednogodišnji Frano Ivković iz Brnaza slavodobitnik je jubilarne, 300. Sinjske alke održane 9. kolovoza, koju je osvojio s ukupno osam punata, pogodivši prvu i treću utрку "u sridu"

Tekst: Vesna Kukavica Foto: Hina

Već tri stoljeća Sinj i Cetinska krajina zahvaljuju Majci Božjoj za dar slobode jedin-stvenom viteškom igrom Alkom, čiji ćemo kulturni i povijesni značaj ubuduće moći sustavnije njegovati i proučavati u novotvorenome Muzeju Sinjske alke, kojemu je atraktivni postav oblikovan i uz pomoć suvremenih interaktivnih tehnologija. Sinj se nalazi u srcu Dalmatinske zagore, samo tridesetak kilometara udaljen od Jadranskoga mora, okružen plodnim Sinjskim poljem koje krase rijeka Cetina, pa mu se predviđa turistički procvat. Sudeći prema ljetosnjoj živosti kada je u Sinju i staro i mlado slavilo 300. obljetnicu čudesne obrane Sinja od osmanlijskih osvajača po zagovoru Majke, koju u narodu Cetinske krajine od te slavne bitke 1715. časte pod imenom Gospa Sinjska, predviđanja bi se mogla i ostvariti. Vrhunac slavlja, nakon Devetnice i bdijenja, održan je na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije na

Alkar u trenutku gađanja alke

Alkarska povorka jubilarne 300. Sinjske alke

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović u Alkarskim dvorima na volvodinom prijemu

Nebo 15. kolovoza. Sinj je zahvaljujući toj veličanstvenoj Gospinoj snazi vjere preuzeo primat najvećega marijanskog svetišta na južnojhrvatskim prostorima. Slika okrunjene Zaštitnice, koja se nosi u živopisnoj procesiji ulicama grada, snažno privlači vjernike ne samo iz Cetinske krajine, nego i s područja cijele Hrvatske i susjedne Bosne i Hercegovine, pa i svijeta. Na središnjem euharistijskom slavlju u Sinju bilo je nazočno više od sto tisuća ljudi. Slavlju su se odazvali i najviši hrvatski dužnosnici Vlade i Sabora, kao i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, ujedno visoka pokroviteljica jubilarnih svečanosti.

PROCESIJA SA SLIKOM GOSPE SINJSKE

Svetkovina Gospe Sinjske započela je misom zornicom s prvim zrakama sunca s okolnih litica Kamešnice, Svilaje i Dinare. Nakon što su u jutarnjim satima svećenici ponijeli sliku Gospe Sinjske s njezina oltara do crkvenih vrata, s ponosom su je preuzeli alkari u procesiji ulicama grada koju je, kao i svečanu svetu misu na glavnome sinjskom Trgu dr. Franje Tuđmana, predvodio kardinal Josip Bozanić, izaslanik pape Franje. Odlukom Svete Stolice pratili su ga sinjski gvardijan fra Petar Klapež i don Stipe Ljubas, dekan Cetinskoga dekanata, dok je za vršnu blagdansku euharistiju za nazočno vjerničko mnoštvo na spomenutom trgu istoga dana predvodio mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup.

Nadbiskup Barišić rekao je kako to slavlje svojim značenjem postaje središnji vjerski i kulturni, crkveni i društveni događaj cijele Hrvatske. U prilog tome spomenuo je kako su malobrojni, ali hrabri branitelji, uz pomoć Gospe Sinjske uspjeli obraniti svoj dom te naš kršćanski i nacionalni identitet. Nagla-

sio je kako je naša 14-stoljetna povijest puna jubileja obrane. Samo ove godine, uz 300. obljetnicu obrane Sinja, slavimo i 20. obljetnicu Oluje - obrane od posljednjeg agresora na Hrvatsku. Nadbiskup je istaknuo kako je hrvatski narod ostao vjeran riječi koju je knez Branimir dao Petrovu nasljedniku da Hrvati neće nikoga napadati, već se uvijek samo braniti. Pritom je još jednom zahvalio aktualnome Petrovu nasljedniku, papi Franji, na njegovoj očinskoj pažnji prema hrvatskome narodu i što je po svome izvanrednom izaslaniku kardinalu Josipu Bozaniću prisutan na slavlju toga jubileja.

"U vjeri i nadi, pozvani smo slaviti i živjeti naše jubileje. S povjerenjem želimo biti branitelji života, čuvari doma i graditelji svoje Domovine. Na to nas obvezuju povijesni trenuci darovane slobode, darom žrtve branitelja i darom samoga Neba, pitajući se jesmo li doista branitelji i graditelji budućnosti Hrvatske", zapitao se nadbiskup Barišić. Na kraju propovijedi zamolio je zagovor Gospe

Sinjske "da nas učini odvažnim graditeljima obitelji i društva i da nas učvrsti u vjeri i nadi".

JUBILARNI SLAVODOBITNIK

Tridesetjednogodišnji Frano Ivković iz Brnaza slavodobitnik je jubilarne, 300. Sinjske alke održane 9. kolovoza, koju je osvojio s ukupno osam punata, pogodivši prvu i treću utrku "u sridu", a drugu "u dva" te je time iza sebe ostavio preostalih 16 alkara. Alka je pojedinačno viteško natjecanje u kojem može sudjelovati najmanje 11 i najviše 17 alkara, a slavodobitnik je onaj koji u tri utrke gađanjem u alku pri punome galopu konja prikupi najviše bodova iliti punata. Alkarski vojvoda Ante Vučić u prigodnom je obraćanju istaknuo da Alka simbolizira tradicionalne vrijednosti - vjeru, čast, viteštvo i domoljublje, vrednote zahvaljujući kojima su preci Sinjana 1715. na blagdan Velike Gospe porazili osmanlijsku vojsku i obranili Cetinsku krajinu. Jubilarnoj Alki prethodile su trke za

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović i visoki uzvanici u počasnoj loži

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović u Alkarskim dvorima

Predsjednik Vlade Zoran Milanović na otvorenju Muzeja Sinjske alke

Baru i Čoju, u kojima su pobijedili Alen Filipović Grčić i Ante Runje. Privezavši na koplje alkara Frane Ivkovića plamenac hrvatske trobojnice - znamenje pobjede, alkarski vojvoda Vučić proglasio je Ivkovića slavodobitnikom 300. Alke, naredivši mu da slavu pronese ulicama Sinja. Čestitala mu je i predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović, uručujući mu prigodne tradicionalne darove sablju i zlatni prsten s hrvatskim grbom, a njegovu momku kuburu i srebrni prsten. Uz te darove pripala mu je i novčana nagrada od 40.000 kuna. Slavodobitnik Ivković izjavio je da svoju pobjedu posvećuje Viteškome alkarskom društvu i nedavno prerano preminulome sinjskom gradonačelniku Ivici Glavanu.

ČAST ZA SVAKU OBITELJ

Za 300. Alku natjecalo se 17 alkara kopljanika, utrku je pratilo desetak tisuća gledatelja među kojima i mnogobrojni državni dužnosnici, župani i gradonačelnici, crkveni velikodostojnici, veleposlanici zemalja akreditiranih u RH. Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović je, na završetku 300. Sinjske alke, u nadahnutome govoru snažno pozvala građane na zajedništvo u obrani najvažnijih državnih interesa - gospodarskom oporavku i zaustavljanju odumiranja nacije. Više puta prekidana pljeskom odobranja, istaknula je kako je Alka blagdan viteštva koji može biti primjer svima u društvu te pozvala na junaštvo u očuvanju stečevina slobodne nam domovine, poručivši: "Država blagostanja ostvariva je samo uz više zajedništva u izgradnji modernog domoljublja."

Slavodobitnika Alke Sinjani i narod Cetinske krajine slave kao najboljeg junaka do iduće igre, a na ponos njihovih

obitelji. To je osobita čast za svaku obitelj Cetinske krajine. Tako je do Ivkovićeve pobjede kao najbolji vitez slavljen Denis Gugić koji je čast slavodobitnika osvojio lanijske 299. Alke. Alku je do sada najviše puta dobio Nikola Cerinić, postavši slavodobitnikom dvanaest puta, slijede ga Nikola Jelinčić koji je Alku osvojio osam puta te Jozo Boko, Janko Kelava, Anđelko Vučković i Ognjen Preost, koji su po pet puta bili slavodobitnici Sinjske alke.

MUZEJ SINJSKE ALKE

U čast obilježavanja 300. obljetnice jedinstvene viteške igre u Sinju je bilo svečano uoči Gospina blagdana pa je tako 8. kolovoza 2015., u nazočnosti predsjednika Vlade Zorana Milanovića i ministra kulture Berislava Šipuća, svečano otvoren Muzej Sinjske alke u zdanju Alkarskih dvora u obnovljenome i rekonstruiranome povijesnom sklopu Kvartiri, jedinstvenome monumentalnom spome-

niku javnoga graditeljstva iz 1760. godine. Domaćin svečanosti bio je Stipe Jukić, predsjednik Viteškog alkarskog društva. Obnova Alkarskih dvora i izgradnja Muzeja Sinjske alke ostvarena je uz potporu Vlade RH, Splitsko-dalmatinske županije i Grada Sinja. Sinjska alka nastala je kao proslava obilježavanja pobjede nad osmanlijskom vojskom 1715. godine, kada su malobrojniji branitelji sinjskoga staroga grada, kako se vjeruje, po zagovoru Gospe Sinjske uspjeli poraziti nadmoćnijega osvajača – što izlošci oslikavaju. Viteška igra Sinjska alka upisana je 2. svibnja 2007. godine u Registar kulturnih dobara RH posebnim rješenjem Ministarstva kulture kojim je utvrđen i sustav mjera njezine zaštite. Dana 15. studenoga 2010. godine Sinjska alka upisana je na UNESCO-vu listu nematerijalne svjetske baštine čovječanstva i tako je dobila i službeno priznanje najrelevantnije organizacije za promicanje

Sinjska alka je na UNESCO-voj listi nematerijalne baštine čovječanstva

svjetskih kulturnih vrijednosti. Ideja o alkarskome muzeju u Sinju sazrijevala je desetljećima, a snažnije od kada je dr. sc. Ivo Maroević krajem 1987. razradio Prostorni program za Alkarske dvore s muzejom.

ALKARSKI DVORI

Autori muzeološke koncepcije su dr. sc. Joško Belamarić i dr. sc. Ante Milošević, a likovnog postava dizajnerica Nikolina Jelavić Mitrović. Alkarski dvori u staroj gradskoj jezgri Sinja rasprostiru se na ukupno 5.040 četvornih metara, od čega je za Muzej Sinjske alke za izložbeni dio iskorišteno 3.447 dok će za potrebe ureda, depoa i radionica, pa i komercijalnih sadržaja, služiti ostatak prostora od 1.593 četvorna metra. Muzej zrači atraktivnošću postava. U jedinstvenome spoju materijalne i nematerijalne kulture rasprostire se u tri velike dvorane na dvjema etažama. Autorski tim osmislio je linearno kretanje posjetitelja kroz Muzej, u kojem se na razumljiv način prikazuju alkari i njihovi momci, obogativši izvorni sadržaj interaktivnim panoima i zvukom.

Muzejski prostor inkorporiran je u središnji dio Alkarskih dvora, kao poveznica od ulaza Petrovac na jugu do Vojvodinih prostorija na sjeveru. Posebnu atrakciju postava predstavlja prikaz alkarske povorke načinjen u prirodnoj veličini, a koju je oblikovao akademski kipar Hrvoje Dumančić i metkovska radionica "Neira". U postavu je prikazana i rekonstrukcija *Bitke pod Sinjem* iz 1715. gdje posjetitelji mogu u multimedijalnom okruženju doživjeti tu slavnu bitku.

NEMATERIJALNA I MATERIJALNA BAŠTINA

Nakon gledanja filma o povijesti Alke i bitke, posjetitelji mogu vidjeti alkarsku povorku u prvoj dvorani postava, opremljenoj replikama tradicionalnih odora i opremom. Oko njih se nalaze tri projekcijska stakla koja su prozirna dok ih posjetitelj ne dotakne – tada se na njih projicira film koji prikazuje povorku te tako i posjetitelji koji nikad nisu imali priliku biti na alkarskim svečanostima dobiju dojam kako igra izgleda u zbilji. U sljedećoj dvorani, koja je intimnijega karaktera, posjetitelji najprije vide kartu Cetinske krajine te tako otkrivaju tko sve smije trčati Alku. Odora i oprema nižu se

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović i Stipe Jukić, predsjednik Viteškog alkarskog društva

šaroliko, a svaki izloženi predmet u pozadini ima prateću arhivsku fotografiju. Oružje je prikazano u urednim nizovima u staklenoj vitrini, a ispred vitrine nalazi se *tablet* koji je moguće pomicati te tako vidjeti legendu i povećanje pojedinoga komada oružja. Vitrina završava s dvije podcjeline: pravila Alke i njezina povijest. U staklenim uvučenim kabusima izloženi su primjerci pravilnika, statuta i knjiga inventara, a kompletni pravilnik može se pretraživati na *touch screenu*. U nastavku se nalazi pult s pomičnim panelima u tri razine. Posjetitelj panoe pomiče i tako sam otkriva povijest Alke i odabire količinu podataka. Na kraju vitrine nalazi se zanimljiva cjelina s Franjom Josipom u kojoj se prikazuje njegova važnost za održanje Alke, a izložena je abaja s njegovim monogramom. Na samostojećem pultu na galeriji nalaze se i dva ekrana osjetljiva na dodir na kojima se prikazuje animirana *Bitka kod Sinja 1715*. Slika na ekranima je interaktivna, što znači da posjetitelji mogu utjecati na kretanje sudionika i tijek bitke tako da odaberu stranu (osmanlijsku ili kršćansku), kreirajući rezultat borbe. Lokalizirani zvukovi bitke čuju se samo kad posjetitelj stoji ispred ekrana, a ispod slušne postaje koja je ovješena na strop.

Muzej Sinjske alke isprepliće zorno dva važna aspekta: nematerijalnu i materijalnu baštinu. Otvorenjem Muzeja Sinj-

Slavodobitnik Frano Ivković iz Brnaza

ske alke Cetinska krajina i Lijepa Naša dobile su modernu muzejsku ustanovu koja će privlačiti suvremene pustolove, ali isto tako i na zadovoljavajući način čuvati, štititi i restaurirati naslijeđenu građu, vodeći računa o suvremenim promišljanjima muzeja kao kulturnih i edukativnih institucija. Nedvojbeno, svojom povijesnom utemeljenošću i vizualnom atraktivnošću Sinjska alka predstavlja manifestaciju značajnoga turističkog potencijala. Stoga se očekuje da Muzej Sinjske alke preuzme vitalnu ulogu u Cetinskoj krajini i postane generator kulturnih događaja u Gradu Sinju. Viteško alkarsko društvo Sinj planira dovršiti i projekt - Tematski park Sinjska alka. ■

ENG For three centuries now the people of the town of Sinj and of the Cetina region have expressed their thanks to the Blessed Virgin Mary through the unique Alka ring tilting competition. The cultural and historic significance of this event will be nurtured and studied at the newly opened Sinj Alka Museum.

Mukotrpan, ali učinkovit životni put

Hrvatski svjetski kongres nagradio je 2007. našega Anđelka priznanjem za doprinos promicanju istine o Hrvatskoj u svijetu i za djelatnost u hrvatskom izvandomovinstvu, kao i za afirmaciji hrvatskoga imena, jezika i kulture u Australiji

Tekst: Ante Vukasović

Jedan od istaknutih i zaslužnih Kućićana, posebno među onim rasutim po svijetu, naš je nedavno preminuli Anđelko. Rodio se 2. listopada 1922. u Kućićima pokraj Omiša, od oca Josipa i majke Ane, rođene Topić, koji su imali još petero djece. U Kućićima je završio pučku školu, srednju privatnu u Zagrebu, a višu medicinsku izobrazbu stekao je u Engleskoj i dobio diplomu mikrobiologa. Životni put bio mu je mukotrpan, ali učinkovit.

Nakon proglašenja Nezavisne Države Hrvatske organizirao je, zajedno s pokojnim Mladenom Topićem, hrvatsku mladež u našim Kućićima. Tada sam ga bolje upoznao i zavolio. Ubrzo je otputovao u Zagreb gdje je ratne godine proveo u službi svoje hrvatske države. Kao djelatni službenik NDH povukao se, početkom svibnja 1945., u Austriju. Englezi su ga

izručili partizanima. Slijedio je križni put, maltretiranja i mučenja u logorima i zatvorima. Uspjelo mu je u svibnju 1947. pobjeći u Austriju, a nakon nepune godine prijeći u Veliku Britaniju.

CIJENJENI MIKROBIOLOG

Tijekom desetak godina boravka u Engleskoj i Škotskoj iskusio je logorski život, učio engleski jezik, osposobljavao se u rudarskoj tehnologiji, a nešto kasnije, usporedno s radom u sanatoriju, bolničkom laboratoriju i privatnim medicinskim ustanovama, uz rad je i studirao na koledžu. U Engleskoj se oženio, bio

Anđelko
Tomasović

je tajnik Društva Hrvata u Velikoj Britaniji i surađivao je u listu *Hrvat – Croat*, koji je izdavao njegov vjenčani kum Ivica Petanjek u Londonu.

Godine 1958. napustio je Englesku i stigao u Australiju. Zaposlio se u Institutu za medicinsku i veterinarsku znanost u Adelaideu, u sastavu Kraljevske bolnice, u kojem se 25 godina bavio mikrobiologijom. Uz njega je vezana Anđelkova profesionalna

djelatnost. Sudjelovao je i predavao na mikrobiologijskim skupovima na više australskih sveučilišta. Studijski je boravio u bolnicama i institutima u Velikoj Britaniji, Belgiji i u Njemačkoj. Plodove svoga marljivog rada objavio je u više samostalnih i timskih stručnih i znanstvenih radova.

HRVATSKI KULTURNI I INFORMACIJSKI URED

Druga strana njegova djelovanja je društvena, kulturna, organizacijsko-domoljubna u sastavu hrvatske zajednice u Australiji. Nakon dolaska u Australiju Anđelko je spoznao da Hrvati na tom kontinentu nemaju niti jednu ustanovu za promidžbu hrvatske kulture, pružanje informacija i širenje istine o Hrvatima i Hrvatskoj. Stoga je osnovao i kao ravnatelj dugo godina vodio jedinstvenu i vrlo utjecajnu ustanovu: Hrvatski kulturni i informacijski ured (*The Croatian Literary and Information Bureau*) u Adelaideu, kasnije Hrvatski kulturni

Anđelko s obitelji

ured (Croatian Cultural Bureau). U Australiji je bilo dosta Hrvata, bilo je i intelektualaca, ali su prevoditeljske poslove za njih obavljali stranci. Anđelko je i na tom području tražio bolje rješenje. Zatražio je od Ministarstva za etnička pitanja odobrenje za obavljanje prevoditeljskih poslova za Hrvate, dobio rješenje, osnovao Hrvatski prevoditeljski servis i besplatno prevodio za potrebe svojih sunarodnjaka.

Kao predsjednik Hrvatskoga kluba u Adelaideu šezdesetih godina prošloga stoljeća osnovao je, u sastavu Kluba, Hrvatsku školu. Postala je član Udruženja etničkih škola i radi desetljećima. Prigodom 40. obljetnice Škole Vlada Južne Australije odlikovala je Anđelka za izniman doprinos poučavanju jezika i obogaćivanju kulture.

Najveći uspjeh Hrvata i svekolike njihove zajednice u Australiji bilo je otvaranje Hrvatskog veleposlanstva u Canberri, kojim su još davne 1977. iskazali svoju volju za uspostavom samostalne hrvatske države, a među najzaslužnijima za njezino osnivanje bili su otpravnik poslova M. Dešpoja i Anđelko Tomasović.

Kao vrlo angažirani djelatnik u hr-

Anđelko s članovima svoje šire obitelji pred kapelicom Gospe Lurdske u Kučićima, 2001.

vatskim emigrantskim ustanovama i zajednicama surađivao je u hrvatskim glasilima u Australiji: *Hrvatskom tjedniku*, *Spremnosti*, *Novoj Hrvatskoj*, *Hrvatskom domu*, *Hrvatskom vjesniku*, *Osvitu* i u *Glasniku sv. Ante* u Argentini.

PRIZNANJE HRVATSKOGA SVJETSKOG KONGRESA

Hrvatski svjetski kongres nagradio je 2007. Anđelka Tomasovića priznanjem za doprinos promicanju istine o Hrvatskoj u svijetu i za djelatnost u hrvatskom izvandomovinstvu, posebice u Australiji.

Anđelko je umro 9. kolovoza 2015. Za nepuna dva mjeseca imao bi 93 godine života. Preselio se u vječnost dostojanstveno, skrušeno, s molitvama, kako je i živio.

Ovaj nekrolog pišem s osjećajem tuge i boli zbog gubitka dragog i nezaboravnog prijatelja. Ali, iz tuge rađa se ponos što smo ga imali i duboka zahvalnost za njegovu plemenitost, domoljublje, odanost Bogu Ocu, Kristu Spasitelju, Bogorodici Mariji, Crkvi katoličkoj i domovini Hrvatskoj. Slava ti, vječni pokoj i svjetlost vječna svijetlila ti – dragi Anđelko. ■

ENG Anđelko Tomasović, a prominent and deserving Croatian emigrant, passed away in the Western Australian city of Adelaide. He was born in 1922 in the village of Kučiće near Omiš. A microbiologist by profession, he was esteemed in the Australian Croatian community for his work in culture, education and his promotion of the Croatian identity.

ISELJENIČKA VIJEST

NASTUP ČILEANSKOGA GLAZBENIKA HRVATSKIH KORIJENA

SPLIT - Hrvatska matica iseljenika - podružnica Split organizirala je koncert gitarista Franca Ferrera Cvitanovića u *Alliance Francaise* u Splitu 13. srpnja. Ferrera Cvitanović predstavio se splitskoj publici vlastitim skladbama. Umjetnik je rođen u Čileu, a hrvatskih je korijena. Njegov djed Ivan Cvitanović rodio se u Trogiru 1873. godine i emigrirao je u Čile.

Franco Ferrera Cvitanović snimio je dva albuma rock glazbe od kojih je jedan bio nominiran za nagradu *Najbolji novi band* 2007. godine, koju dodjeljuje APES - Društvo novinara Čilea. Trenutno radi za tvrtku *EMI Music* i stvara glazbu za televizijske programe.

S obzirom na to da je hrvatskih korijena, bio je uključen u rad folklornih društava koja djeluju na području grada Santiaga, poput društva *Domovina*. Bio je voditelj ženske klapa *Zvijezde* i muške *Južno more*. Ove godine radi s vlastitim

sastavom *Jadranski biser*, gdje svira hrvatsku tradicijsku glazbu.

Kuriozitet je da je skladao glazbu za šibensku grupu *Laudantes* kojom su osvojili prvo mjesto na Framo - festivalu u Hercegovini. Zatim je 2011. godine napisao glazbu na stihove Dinka Skevina, koju izvodi splitska ženska klapa *Neverin*. Trenutno radi na *Araucanito* projektu, priči vezanoj uz španjolsko osvajanje Čilea, kao i s poznatom grupom *Los Alfiles Negros* za koju su pisali njegov otac i stric. Također, stvara *Opera doomsday rock*, glazbu kojom želi ljudima skrenuti pozornost na čuvanje okoliša i pozvati ih da žive iz srca te da se oslanjaju na univerzalnu ljubav. Franco Ferrera Cvitanović član je Savjeta za Hrvate izvan domovine pri Vladi Republike Hrvatske. Nada se da će u Hrvatskoj pronaći rodbinu i tako produbiti veze s domovinom svojih predaka. (Branka Bezić Filipović)

Identitet, djelovanje i kultura hrvatskih doseljenika u Argentinu

Konačni nam je cilj da nakon obilaska Argentine ova izložba započne putovanje u domovinu naših predaka te da se i u Hrvatskoj prikažu sav trud, svi naponi, rad i posvećenost njezinih sinova iz dalekih zemalja

Govor Cristiana Šprljana

Tekst: Cristian Šprljan
(Prijevod: Željka Lovrenčić)

U gradu Córdobi, u Republici Argentini, od 18. do 30. lipnja održana je izložba fotografija naslovljena "Povijest hrvatskog useljavanja u Argentinu". Organizirao ju je Hrvatski počasni konzulat u tome gradu, na čijem je čelu konzul Nikola Nakić, po-

stavio ju je dipl. komunikolog Cristian Šprljan, a pokrovitelji su joj bili: Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Argentini, Međudruštveni odbor udruga i ustanova u Argentini, Hrvatska matica iseljenika, Institut "Ivo Pilar" i Hrvatski državni arhiv.

Cilj izložbe fotografija "Povijest hrvatskog useljavanja u Argentinu" je skrenuti pozornost na identitet, djelovanje i kulturu hrvatskih doseljenika u Argentinu i reći nešto o tome preko fotografija. Izložbom su obuhvaćene fotografije iz različitih argentinskih pokrajina i gradova. Između ostalih, iz Buenos Airesa, Córdobe, Santa Fea, Mendoze, Entre Ríosa, Chaca, Santa Cruza i Chubuta. Prikazani su različiti migracijski valovi Hrvata koji su dolazili u Argentinu; onaj prije Prvoga svjetskog rata, onaj iz razdoblja između dvaju svjetskih ratova i onaj nakon Drugoga svjetskog rata.

Preko infografike prikazane su informacije i statistički podaci o hrvatskim useljenicima vezani uz kontekst njihovog useljavanja tako da se može vidjeti s kakvom su putovnicom došli u Argentinu, koje godine, što su tu radili, koliko je bilo muškaraca, a koliko žena, gdje su se u Argentini naselili te ostali podaci korisni za orijentaciju i informiranost nažaočnu publike.

Ova izložba je samo prvi korak u daljnjem predstavljanju te tematike. Moći će je vidjeti svi Hrvati u Argentini koji to budu željeti, a cilj organizatora je da izložba bude prikazana u čitavoj zemlji, u svim mjestima i gradovima gdje žive pripadnici hrvatske zajednice, koji su je spremni prihvatiti.

Fotografije izložene na ovoj izlož-

bi nisu jedine - zamisao organizatora je da se prikupe i druge fotografije koje prikazuju povijest naše zajednice. Želimo da se izložba neprestano širi prilozima svijetu nas.

Namjera nam je približiti publici događaje prikazane na fotografijama. Želja nam je da ih vidi što više ljudi - zbog toga se uz svaku izloženu fotografiju nalazi i kratko objašnjenje na španjolskom, hrvatskom i engleskom jeziku. Konačni nam je cilj da nakon obilaska Argentine ova izložba započne putovanje u domovinu naših predaka te da se i u Hrvatskoj prikažu sav trud, svi naponi, rad i posvećenost njezinih sinova iz dalekih zemalja. ■

Izložbu su uz stručno vodstvo posjetila djeca potomaka Hrvata iz Male škole iz Hrvatskoga doma u Córdobi

ENG An exhibition of photos of the History of Croatian Immigration to Argentina, organised by the Croatian honorary consulate in Córdoba, was staged in this Argentinean city.

Ne ratni, nego antiratni turizam

Plediram za promicanje pojma (naravno i djelatnosti) ANTIRATNOG TURIZMA u Hrvatskoj, BiH i posvuda oko nas. Na žalost, u Hrvatskoj i BiH kao u rijetko kojim zemljama ima toliko mjesta koja nezaobilazno zaslužuju da ih se dostojno obilježi, uredi i upozna ljude s vječitom opomenom "ne ponovilo se"

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Sve češće slušamo o sve brojnim posjetima mjesta stradanja iz novije hrvatske povijesti, posebice onih iz 1945. godine i oko nje, simbolično označenih kao žrtve Bleiburga, križnih putova i hudih jama. Poglavitito zbog toga jer se o njima, s jedne strane, nije desetljećima smjelo ni šaptati, a s druge, službene istine o njima bile su notorne laži i klevete. A o onima drugim, također stvarnim stradanjima na području Hrvatske govorilo se u to isto vrijeme stalno, huškački, propagandistički s predumišljajem, češće izmišljeno ili s po desetak puta uvećanim činjenicama. O strašnim događajima i mjestima stradanja u Domovinske ratu u načelu se smije govoriti, ali o tome ili ne govorimo dovoljno i primjereno ili se s pozicije vlasti i zaduženih ljudi za brigu i za tu strašnu baštinu dovoljno ne poduzima u tom smislu. A vrijeme leti i već se dvadeset i više godina rađaju generacije nakon Domovinskoga rata koje on nije izravno zadesio, a da o neinformiranosti o stradanjima 1945. godine i oko nje i ne govorimo. Tko imalo drži do sebe, do poštovanja slobode svoje države i onih koji su

za nju stradali, naći će se barem na ponekom od tih desetina najpoznatijih mjesta u našem narodu. Dobro je da se počelo organizirano voditi, primjerice, mlade iz školskih klupa u Vukovar i Knin. Tamo ih onda mogu na najbolji način dočekati vodiči-branitelji i primjereno njihovu dobi i stvarnim događajima nenametljivo pokazati i objasniti što i gdje se tu sve događalo. Pri tome ne treba izmišljati toplu vodu, nego treba vidjeti kako to sve diskretno i dostojanstveno rade po Europi na tolikim stravičnim mjestima stradanja, gdje milijuni ljudi godišnje obilaze razne Auschwitz i Dachau. Uz iskazivanje poštovanja te promidžbe u duhu "ne ponovio se" time se također ubiru prihodi za dostojanstveno održavanje i daljnje uređivanje tih mjesta, ali i za radna mjesta i trud ljudi koji se za to brinu i tamo rade. Isto tako se dolazi do dodatnih sredstava za tiskanje informativnih materijala,

se onda na te ponude odzivale osnovne i srednje škole po Hrvatskoj, ali i vjeronaučne zajednice po katoličkim, a i po nekim drugim župama i vjerskim zajednicama.

Međutim, ponekad slušam i čitam u medijima, kao nedavno s braniteljima u Vukovaru, kako se govori o (!) ratnom turizmu. Došao mi je također do ruku i jedan letak o poticanju na posjećivanje mjesta hrvatskih stradanja, pa ponovno vidim izraz – ratni turizam. Ako već upotrebljavamo tu riječ, onda mi se zbog biti same stvari svakako čini primjerenijim i to javno predlažem svima odgovornima na ovom području, da počnemo govoriti i promicati ideju i pojam – ANTIRATNI TURIZAM. Djelovalo bi to mladim i svim generacijama odgojno, a strancima koji nam dolaze kao turisti privlačnije jer pune su nam uši i oči rata i ratnih zala. Imamo iskustvo da većinom u terorističkim djelima i ratovima ljudi lako mogu

Jesu li mrtvi pali uzalud? Jesu li ranjenici ostali invalidi uzalud? Ako svijet u nas i oko nas ostane takav kakav jest, onda jesu.

za proučavanje i objavljivanje povijesnih dokumenta o tim događajima i područjima i slično.

Od njih također učimo da se ne moramo skanjivati da se angažiraju kreativni ljudi i umjetnici koji znaju oblikovati prikladne suvenire, uspomene i praktična podsjećanja na ta mučenička mjesta. Vjerujem da tu ima još puno prostora za djelovanje i napredak pa je to ponajprije na ljudima koji službeno djeluju u sklopu ministarstva za turizam i lokalnih turističkih zajednica, ali i na svim braniteljskim stožerima i udrugama koje se brinu o tim svetim mjestima. Sigurno je da bi

postati demoni, a ni velike sile ni UN nisu u stanju, ili to ne čine zbog svojih određenih interesa, poduzeti učinkovite mjere da se stane na kraj sukobima, ratovima, teroru i izivljavanju jačih nad slabijima, a čega je pun današnji svijet.

Zbog svega toga plediram za promicanje pojma (naravno i djelatnosti) ANTIRATNOG TURIZMA u Hrvatskoj, BiH i posvuda oko nas. Na žalost, u Hrvatskoj i BiH kao u rijetko kojim zemljama ima toliko mjesta koja nezaobilazno zaslužuju da ih se dostojno obilježi, uredi i upozna ljude s vječitom opomenom "ne ponovilo se". ■

SUSRET ISELJENIKA U DUBROVNIKU

DUBROVNIK - Tradicionalno već više od deset godina Hrvatska matica iseljenika Dubrovnik organizira "Susret Dubrovčana iz iseljeništva". Tim projektom Dubrovčani iz New Yorka počeli su pomagati rodni kraj, davanjem novčanih priloga bolesnima, nemoćnima i socijalno ugroženima. Ove godine klub "Dubrovnik" iz New Yorka unatoč velikim pripremama oko obilježavanja 75. obljetnice osnutka kluba dodijelio je donaciju bolesnoj djevojčici Ivani Švarc i župnoj crkvi sv. Vlahu u Stonu za obnovu.

"Susret Dubrovčana iz iseljeništva" okuplja mnogobrojne dubrovačke iseljenike koji dolaze sa svih kontinenata. To je, uz humanitarnu važnost događaja, ujedno prigoda za druženje, međusobno upoznavanje onih koji se ne poznaju, za razmjenu iskustava, dogovaranje zajedničke suradnje, kao i upoznavanje iseljenika s predstavnicima gradskih i županijskih institucija. Susretu nazoči gradonačelnik sa suradnicima, predstavnici Županije te EU parlamentarci. Cilj projekta je u ljetnom razdoblju, kad je najviše iseljenika u Gradu, okupiti ih na zajedničkom druženju koji uz to ima značaj i dodjele vrijednih donacija. Inače, novac se prikuplja na festama u New Yorku, uglavnom na proslavi Feste sv. Vlahu, a naravno i na drugim okupljanima gdje se organizira aukcija slika, odnosno lutrija. Slike doniraju dubrovački i ugledni hrvatski slikari. Stoga im se na Susretu iseljenika u znak zahvale dodjeljuju zahvalnice.

Također, u sklopu "Susreta Dubrovčana iz iseljeništva" organiziraju se i drugi programi, koncerti, predstavljanje knjiga, izložbe, sve kako bi naši iseljenici tijekom ljeta, uz mnogobrojne programe koji se organiziraju u Gradu, dobili i one koje organizira HMI i koji su usko vezani za iseljeništvo. Na taj način naši iseljenici i sami sudjeluju u programima koji posve sigurno obogaćuju kulturnu ponudu Grada te na taj način dokazuju kako izvan Hrvatske ima puno darovitih ljudi. (M. Mozara, S. Kaleb)

Premинуo hrvatski tenor Krunoslav Cigoj

Krunoslav Cigoj, hrvatski operni pjevač, preminuo je 27. kolovoza u svome domu u Zagrebu nakon duge i teške bolesti, u 67. godini.

Slavni hrvatski tenor, operni i operetni redatelj te diplomat rođen je 30. ožujka 1949. u Zagrebu. Pjevanje je učio kod Miroslava Lunzera u Zagrebu i na Konzervatoriju u Beču. Debitirao je u Splitu 1967. godine ulogom Ernesta u "Don Pasqualeu".

Međunarodni debi imao je 1969. u bečkoj Volskoperi gdje je nastupio kao Nemorino u "Ljubavnom napitku". Od 1973. stalni je gost Zagrebačke opere, nastupa i u drugim kazalištima, na koncertima te snima za nosače zvuka.

Stekao je širu popularnost u Hrvatskoj u tipičnom belkantističkom tenorskom kanconskom, revijalnom i operetnom repertoaru. Režirao je opere i operete u Zagrebu, Osijeku, Sarajevu, Mariboru i drugdje. Cigoj se isticao izražajnim glasom i poletnom interpretacijom, u zemlji i na više inozemnih gostovanja tumačio je uloge lirskoga opernog repertoara u djelima J. Offenbacha, Ch. Gounoda, G. Bizeta, W. A. Mozarta, G. Verdija, I. pl. Zajca i drugih.

Osim srčanim tumačenjem lirskih tenorskih uloga (Seviljski brijač: Almaviva; La Traviatta: Alfredo; La Boheme: Rodolfo; Madame Butterfly: Pinkerton), interpretacijama operetnih arija te nastupima na festivalima zabavne glazbe osvojio je najširu publiku.

Nakon pjevačke karijere posvetio se i opernoj režiji, a služio je i kao profesionalni diplomat.

Dobitnik je nagrade Milka Trnina 1985. godine.

"Sa žalošću sam primio vijest o smrti gospodina Krunoslava Cigoja. Jedan od najvećih hrvatskih tenora svojim je emotivnim interpretacijama, jedinstvenim i nezaboravnim glasom, svaki put ponovno osvajao srca svoje vjerne domaće publike, kao i međunarodne kulturne krugove. Talentirani umjetnik majstorskim je izvedbama obogatio cjelokupnu hrvatsku kulturu i zaslužio se svrstao među najcjenjenije hrvatske umjetnike", ističe se u sućuti koju je premijer Milanović uputio obitelji u svoje ime i u ime Vlade. (Hina)

Buran život svestrane Lovrančanke

"Odrastajući uz glazbu, sudjelovala sam na brojnim natjecanjima Italije i bivala od publike i žirija nagrađivana. Usput, završila sam osnovnu školu i gimnaziju, a zatim studij romanistike, germanistike i konzervatorij za glasovir te sam magisterij na literaturi stranih jezika stekla u Bologni"

Tekst: **Silvano Jelenić**

Dr. sc. Marlene Prischich bila je među Münchenskim Hrvatima znana pijanistica. Rođena je u talijanskome gradu Modeni, a roditelji su joj rodom iz Lovrana. "Moj tata bio je po struci diplomirani inženjer. Šezdesetih godina prošlog stoljeća imao je prilike da s mamom nastavi život u Göteborgu ili Rimu, ali privukla ih je opcija grada u koji vode svi putevi. Petnaest godina poslije, roditelji se iz Rima poslovno sele u Modenu, gdje stižem na svijet. Samo nekoliko godina kasnije roditelji primjećuju da sam talentirana za glazbu te pjevam u dječjem zboru *Coro di Voci Biance Artemusica* pod vodstvom tenora i maestra Luciana Pavarottija. Tijekom glazbene aktivnosti pružila mi se prilika da surađujem s Placidom Domingom i opernom divom Mirellom Freni. Odrastajući uz glazbu, sudjelovala sam na brojnim natjecanjima Italije i bivala od publike i žirija nagrađivana. Usput, završila sam osnovnu školu i gimnaziju, a zatim studij romanistike, germanistike i konzervatorij za glasovir te sam magisterij na literaturi stranih jezika stekla u Bologni. Preko ljeta radila sam u Toulouseu u Francuskoj, a zatim godinu dana u gradiću Guilfordu kraj Londona, gdje sam uz zaposlenje u kući za modu učila engleski. Zadnju godinu studija bila sam na razmjeni studenata u Salzburgu i upoznala Michaela Schumachera, sedmerostrukog prvaka Formule 1, kojeg sam podučavala talijanski jezik", niže zanimljivosti iz svog života Marlene Prischich.

Darovita umjetnica Prischich posebno voli djela Chopina. Ona je neumorno i ambicioznog duha, po stasu prava

Dr. sc.
Marlene
Prischich

Lovrančanka za koje se kaže da već pri rođenju imaju petlju. Doktorat stječe na sveučilištu Ludwig Maximilian u Münchenu. No, mučilo ju je što tek manjkavo govori hrvatski jer je s roditeljima doma govorila lovranskim dijalektom. Ali, družeći se intenzivno sa sunarodnjacima u Münchenu, i hrvatski jezik je brzo usavršila. U povodu 60. obljetnice Hrvatske katoličke misije, pijanistica Prischich i sopranistica bel canta Kristina Šop, u prepunom auditoriju kulturnoga centra "Am Gasteig", čiju je svečanost popratila Hrvatska radio televizija, bivaju popraćene dugim pljeskom. Prischich glazbenim izvedbama nastupa i na obilježavanju Dana hrvatske državnosti, koje organizira Generalni konzulat RH München.

Ona u razgovoru govori o svojoj karijeri, doživljajima i iskustvima iz okruženja slavnih osoba, sjećajući se nezaboravnih kontakata s velikanima glazbe, sporta i šoubiznisa. "Bila sam djevojčica kad sam nastupila u pjevačkome zboru

Pavarottija, koji je za mene najveći tenor svih vremena. Gledala sam ga kao golemog čovjeka s bradom, koji je nama djeci rado dijelio slatkiše. Naime, kad ste u blizini svjetski popularnih ljudi, a pritom s njima imate poslovne kontakte, spoznate da su to obični skromni ljudi."

Kako samo od glazbe nije mogla živjeti, zaposlila se u izdavačkoj kući "De Greuter Verlag Berlin", gdje radi na enciklopediji povijesti umjetnosti zemalja Jugoistočne Europe, razotkrivajući njoj na radost istarske velikane umjetnosti. Međutim, nedavno je dobila primamljivu poslovnu ponudu na tršćanskom području koju nije mogla odbiti. Veseli se što će biti bliže zavičaju kolonitnih gradića i domaće hrane, ispričala je svestrana Prischich. ■

ENG Marlene Prischich DSc, known for her skills as a pianist in the Croatian community of Munich, has led a fascinating and turbulent life. She was born in the Italian city of Modena to parents from the Croatian coastal town of Lovran.

Prvi hodočasnik – Eugen Savojski

Na kraju večernjega euharistijskog slavlja srijemski biskup Đuro Gašparović svečano je otvorio godinu jubileja koja će trajati od 4. kolovoza 2015. godine do kraja sljedeće godine

Svetište Gospe Snježne u Petrovaradinu

Vjernički puk na misi

Tekst: Tomislav Mađarević (Hrvatska riječ)

Foto: Hrvatska riječ

Tradicionalno hodočašće u Biskupijsko svetište Gospe Snježne – Tekije u Petrovaradinu, nazvano Velike Tekije, proslavljeno je i ove godine 5. kolovoza na blagdan Snježne Gospe. Slavlje je započelo u poslijepodnevним satima 4. kolovoza dolaskom mnogobrojnih vjernika hodočasnika iz svih župa Srijemske biskupije, kao i iz Beogradske nadbiskupije, Subotičke i Zrenjaninske biskupije, Apostolskog egzarchata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji te iz Hrvatske i drugih zemalja. Hodočasnici su pristupali sakramentu ispovijedi na hrvatskome, mađarskome i staroslavenskome jeziku.

Večernju pontifikalnu misu predvodio je kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup metropolit, u koncelebraciji sa srijemskim biskupom Đurom Gašparovićem i svećenicima Srijemske bisku-

pije te svećenicima i redovnicima iz susjednih biskupija i Republike Hrvatske.

ZAHVALNI GOSPI ZA TOLIKA MNOGOBROJNA USLIŠANJA

Na kraju večernjeg euharistijskog slavlja srijemski biskup Gašparović svečano je otvorio godinu jubileja 300 godina Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske. "Kršćansko sjećanje i povijesna istina okupila nas je danas u ovome Biskupijskom svetištu Gospe Snježne, koju zazivamo kao Gospu Tekijsku. Tu smo zahvalili ponajprije Presvetom Trojstvu za da-

rovane živote. Također smo zahvalili i Gospi Tekijskoj za tolika mnogobrojna uslišanja. Zahvalili smo i prvom hodočasniku čudotvorne Gospine slike, princu Eugenu Savojskom, pred kojom je molio i zahvaljivao i koju je u znak zahvale za dobivenu bitku prije tri stotine godina darovao ovome mjestu koje je od tada postalo svetište. Sjećamo se i zahvaljujemo svima koji su ovamo hodočastili, izgrađivali i pomagali svetište. Tu smo da od njih učimo i crpimo snagu kao iz jednog od izvora naše vjere. Uvjereni u sigurnost i stalnost Gospina zagovora

'Jesu li od dobre pobjegli?'

"Pitamo se gdje je 30.000 katolika iz Srijema, jesu li od dobre pobjegli, i gdje je 430.000 katolika iz Bosne i Hercegovine, jesu li i oni od dobre pobjegli? Treba biti hrabar i nazvati svaki zločin pravim imenom i tada na Isusovoj riječi graditi proces pomirenja, povjerenja i suradnje", poručio je kardinal Vinko Puljić.

od njezina Sina, našega Gospodina, sve-tište je, pripremajući se na razne načine tri godine, odlučilo proglasiti godinu te-kijskog jubileja koja će trajati od danas 4. kolovoza 2015. godine do kraja sljedeće godine. Jubilej koji će se slaviti i živjeti pod geslom 'Što god vam rekne učinite!' je jubilej koji ima namjeru sačuvati i ob-noviti našu vjeru i nas vjernike, obno-viti svetište i učiniti ga 'tekijama', tj. od-morištem svih ljudi dobre volje. Velika je to čast i odgovornost naše generacije. Prihvatimo je radosno, čvrsto vjerujući u zagovor Blažene Djevice Marije Gos-pe Tekijske. Ovime proglašavam otvore-nom godinu jubileja tekijskog svetišta."

'ŠTO GOD VAM REKNE UČINITE!'

Večernje slavlje, koje je izravno prenosila Radio Marija Srbije, završilo je procesi-jom sa svijećama i slikom Bogorodice s djetetom Isusom u naručju, koju je princ Eugen Savojski, uvjeren da je Gospinim zagovorom dobivena pobjeda nad Tur-cima, u znak zahvalnosti darovao tadaš-njoj petrovaradinskoj crkvi Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije.

Na blagdan Snježne Gospe 5. kolovo-za vjernici hodočasnici iz Srijema, Bačke, Banata, Beograda i Hrvatske pohodili su ovo najznačajnije srijemsko marijansko svetište. Već u ranim jutarnjim satima slavlje je započelo pobožnošću križnog puta, misama na mađarskome, njemač-kome i staroslavenskome jeziku. Misno

slavlje na hrvatskome jeziku predvo-dio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a suslavili su beogradski nadbiskup i metropolit mons. Stanislav Hočevar i srijemski biskup mons. Đuro Gašparović te mnogobrojni svećenici iz Srijemske biskupije, kao i iz Bačke, Bana-ta, Beograda i Hrvatske, uz sudjelovanje mnogobrojnih hodočasnika.

Na početku misnog slavlja ravnatelj svetišta na Tekijama Stjepan Barišić je, pozdravljajući kardinala i biskupe, sve svećenike, redovnike, redovnice, hodo-časnike i sve goste, i zahvaljujući svim volonterima, djelatnicima i pjevačima i svima koji su sudjelovali u priprema-ma, poručio: "Napunimo posude naših srdaca, naših života, napunimo do vrha, podijelimo međusobno milost i zahval-nost Gospi te to ponesimo svojim bisku-pijama, svojim župama, svojim kućama, u skladu s geslom jubileja svetišta koje je Majka Marija izrekla 'Što god vam re-kne učinite.'"

NEMA MIRA I POMIRENJA BEZ ISTINE

U homiliji kardinal Puljić je rekao: "Isus je rekao kako ono što ne želiš da ti dru-gi čine, nemoj ni ti drugima. Ovdje bih na poseban način okrenuo svoje oči na nas kršćane, i katolike i pravoslavne. Mi svi vjerujemo i znamo da je Marija Bo-gomajka svima nama rekla 'Što god vam rekne učinite'. Isti Isus svima nama kaže

kako ono što ne želim činiti sebi, ne čin-im niti drugima. Međutim, mi smo iz-gubili to mjerilo jer su često ovosvjetska mjerila zamaglila poglede na kršćansko vrednovanje. Što danas ljudima nedo-staje, pitamo se. Valja izgrađivati proces pomirenja među ljudima, ali svjesni smo kako nema mira i pomirenja bez istine. Zato je potrebno da svatko očisti svo-je dvorište, a ne da baca smeće u tuđe. Treba biti hrabar pa svaku stvar nazvati pravim imenom. Svako ubojstvo, svako proganjanje i pljačka je zločin, bez obzi-ra na to tko je to činio. Međutim, ne mo-žemo jedne veličati kao junake, a druge proglašavati zločincima. Pitamo se gdje je 30.000 katolika iz Srijema, jesu li od dobrote pobjegli, i gdje je 430.000 kato-lika iz Bosne i Hercegovine, jesu li i oni od dobrote pobjegli? Treba biti hrabar i nazvati svaki zločin pravim imenom i tada na Isusovoj riječi graditi proces pomirenja, povjerenja i suradnje. To je Isusova, nije moja! Zato treba prihvatiti istinu i svoje dvorište očistiti, kako re-koh, a ne bacati smeće u tuđe. Važno je doći Mariji da čujemo Isusovu riječ, da se iz nas otkloni ta gluhoća, kako bismo bili hrabri slijediti Božje. Kako kaže ona narodna, 'mogu ljudi kako hoće, ali neće dokle hoće', jer Božja je zadnja. Stoga je prevažno da Božje slijedimo. Neka nas Gospa upućuje da je pratimo, da Božje čujemo, prihvatimo, živimo i svjedoči-mo. To nam je potrebno unijeti u ovaj svijet", zaključio je kardinal Puljić.

Hodočasničko slavlje Velikih Tekija zaključeno je večernjom misom u sve-tištu Gospe Tekijske, koju je predvodio preč. Tomislav Kovačić, dekan i župnik u Srijemskoj Kamenici. ■

Tekije krajem 18. st.

Glavni oltar s kipom Majke Božje

ENG The traditional pilgrimage on the feast day of Our Lady of the Snow in the diocesan shrine of Our Lady of the Snow – Tekije in Petrovaradin (Srijem, Serbia) on the 5th of August was also a jubilee event as it opens the 300th year of the shrine.

Arsenova zlatna dionica u hrvatskoj kulturi

Dedićevo veliko znanje na području umjetnosti i senzibilitet za teatar i film omogućili su mu vrlo plodno stvaralaštvo i na području scenske glazbe, gdje je ostavio jednako vrijedan trag u stvaranju šansona, klapske pjesme i poezije

Goranov vijenac za cjelokupni pjesnički opus

Napisala: **Vesna Kukavica**

Arsenova dionica u hrvatskoj kulturi, u rasponu od pučke i popularne do visoke kulture, nepresušno je vrelo raznorodnih umjetničkih djela zvuka, riječi, ali i oživotvorenih slika mora, zavičaja, nostalgije, težačkoga kruha, magičnih nadahnuća akademskog muzičara, pečalbe od rodne šibenske varoši do dragog mu Zagreba, provincijalnih trica i urbanih mitova, samoće, ljubavi i prevare, nade i povratka, vjere u Nebesa... Mnoge se njegove klapske pjesme doživljavaju kao narodne dok se filmske glazbene dionice tumače ispred ekrana kao vlastita lirski autobiografija s otvorenim prozorom u dušu maloga čovjeka kakve su one svojevrstnih nacionalnih nam filmskih junaka Ivice Kičmanovića, Vrdoljakova Matana iz Raosovih *Prosjaka i sinova* ili, pak, suptilne Krležine časne Beatrice čija mu je, kako reče, građanska draž davala duhovno osvjetljenje dok je pisao glazbu za ekranizaciju *Glembajevih*. Riječju, taj jedin-

stveni glas ispjevao je odu životu neprolaznoga sjaja!

LOKALPATRIOT - KOZMOPOLIT

Zauvijek nas je ovoga ljeta u 78. godini života napustio slavni pjevač, istaknuti hrvatski glazbenik i pjesnik te ugledni skladatelj Arsen Dedić (Šibenik, 28. VII. 1938. – Zagreb, 17. VIII. 2015.). Sam je sebe duhovito nazivao "prvorazrednim

građaninom drugoga reda". Za legendarnim kantautorom, koji je svojim opusom stekao mnogobrojne poklonike te ostvario golem utjecaj na umjetničke prakse cjelokupnoga hrvatskoga kulturnog prostora druge polovice 20. i početka 21. stoljeća, tuguju obožavatelji svih naraštaja, a na poseban način njegove unučice Lu i Ema, sin jazz-glazbenik Matija i kćer dizajnerica Sandra te voljena mu supruga pjevačica Gabi Novak, s kojom je dijelio više od četrdeset godina braka. Suočen sa zdravstvenim tegobama, običavao je govoriti: "Moje dvije unuke me najviše drže na životu. Dobro, tu je i Gabi, ali ona je dio mene, temelj..."

Uz vino i gitare, zrno soli, oči boje mora i *didu*, čini se najbolje bi mu stajala sintagma lokalpatriot - kozmopolit.

Pjesnik, skladatelj i pjevač diplomirao je studij flaute na Muzičkoj akademiji u Zagrebu 1964. Tijekom studentskih dana počeo je pisati tekstove za zabavnu glazbu i nastupati kao pjevač u više vokalnih sastava te kao flautist u Zagrebačkom jazz-kvartetu i vlastitom Kvartetu flauta. Od 1960-ih sklada šansone,

Arsen i Gabi Novak 1970-ih

zabavne melodije i sudjeluje s uspjehom na domaćim festivalima (Zagreb, Opatija, Split, Šibenik, Krapina, Omiš) i koncentrira od Europe do Amerike. Za šansone je nagrađivan vrijednim inozemnim i domaćim nagradama među kojima izdajamo *Premio Jacques Brel* 1980. kao autor teksta; *Premio Tenko* 1982. u San Remu za autorsku šansonu; *Premio Recanati* 1991. kao istaknuti europski kantautor; diskografsku nagradu *Porin* (2004.)... Kao skladatelj i interpretator u karijeri dugoj šest desetljeća snimio je velik broj albuma (*Čovjek kao ja*, 1969.; *Homo volans*, 1973.; *Porodično stablo*, 1976.; *Provincija*, 1984.; *Tihi obrt*, 1993.; *Na zlu putu*, 2004.; *Dobrotvorov dom*, 2009. i dr.).

UGLAZBIO NAJISTAKNUTIJE HRVATSKE PJSNIKE

Dedićevo veliko znanje na području umjetnosti i njegov iznimni senzibilitet za teatar i film omogućili su mu vrlo plodno stvaralaštvo i na području kazališne i filmske glazbe, gdje je ostavio trag jednako vrijedan njegovu stvaranju na području šansone, klapske pjesme i lirске književnosti. U teatru počinje stvarati u zagrebačkome Dramskom kazalištu *Gavella* i to s glasovitim redateljem Kostom Spajićem. Među partiturama scenske glazbe, koju piše od 1967., za ugledna kazališta izdavaju se tako: *Hölderlin* autora P. Weissa, 1973.; *Domagojada*, 1975.; *Inspektorove spletke*, 1977.; *Diogeneš*, 1989.; *Mjesec dana na selu*, 1990. te čudesne melodije za Marinkovićeve, Brešanove, Krležine i Paljetkove predstave i dr. Iz

opusa koji je Arsen ostvario skladajući filmsku glazbu najuspjelijima se procjenjuju: *Živa istina*, 1972.; *Glembajevi*, 1988. i dr. Pamtit ćemo ga i po televizijskim serijama za koje je pisao nezabornе partiture (*U registraturi*, *Prosjaci i sinovi* i dr.). Primjetan trag ostavio je i u stvaralaštvu za djecu te lutkarstvu.

Uglazbio je i pjevao najistaknutije hrvatske pjesnike Kovačića, Ujevića, Krležu, Cesarića, Goloba, Sabola, Kaštelana, Šoljana, Ivaniševića, Krkleca, Domjanića, Tadijanovića, Galovića, Maroevića, Pavlovića, Fiamenga...

PJESNIČKI KLASIK

Objavio je tridesetak zbirki pjesama (*Brod u boci*, 1971., rasprodan u 60.000 primjeraka; *Hotel Balkan*, 1987.; *Pjesnik opće prakse*, 1993.; *Čagalj*, 2000.; *Zabranjena knjiga*, 2003.; *Padova*, 2004.; *Brzim preko Bosne*, 2005.; *Službena duša*, 2006.; *Kino Sloboda*, 2008.; *Zidne novine*, 2009.; *Kapi za oči*, 2012. i dr.). Pjesme su mu uvrštene u najčitanije antologije hrvatskoga pjesništva, od Pavletićeve iz 1971. do Maroevićevih suvremenih pjesničkih pregleda 21. stoljeća. Ovjenčan je *Goranovim vijencem*, pjesničkom nagradom za cjelokupni književni opus (2003.).

Arsen Dedić je, uostalom, nerijetko izrijezom odustajao od statusa zaštićenoga pjesničkog klasika predstavljajući se kao pjesnik opće prakse ili u najboljem slučaju pjesnikov bratić koji je, riječima Tonka Maroevića, nadvladao obrtnika. "Paradoksalno, inzistirajući na intimnosti i individualnosti, pišući izravno, ironično i duhovito, pogađao je i vraćao

Oda Vukovaru

U ozračju pada Vukovara 1991. Arsen Dedić piše, a Vice Vukov pjeva, jednu od najljepših oda našoj domovini.

*Kad razide se dim, kad prođe prva bol
U našoj staroj kući sjest ćemo za stol.
Kad razide se dim i stigne prvi brod
uz kap misnoga vina naći će se rod.*

*Kad razide se dim, kad ode u Nebesa
Sagradit ćemo Grad sa tisuću adresa
Kad razide se dim, kad nestane k'o pjena
Sagradit ćemo Grad, Grad za sva vremena!*

*Kad razide se dim, kad prođe prva bol
u našoj staroj kući sjest ćemo za stol.
Kad razide se dim i stigne prvi brod
uz kap misnoga vina naći će se rod.*

*Kad razide se dim, kad ode u Nebesa
Sagradit ćemo Grad sa tisuću adresa
Kad razide se dim, kad nestane k'o pjena
Sagradit ćemo Grad, Grad za sva vremena!*

*Kad osvane taj dan u zemlji nemirnoj
Biser sja na dlanu - Grad i moj i tvoj!*

Arsen Dedić

na scenu prizore iz obiteljskoga života, djevojke, lijepe provincijalke koje su nahrupile u grad, u studentske domove, susjeda, tako da su njegovi čitatelji osjećali kao da su ti tekstovi nastali samo zbog njih, da su njihov lirski dnevnik pisani rukom drugog. Ponekad mi se čini da je ta toliko raznorodna pjesnička magma, koja se na početku i na kraju samoproducirala i trljala u jeziku, svjedočeći o radnoj pjesničkoj imaginaciji i govoreći o zanosima, čežnjama, gubicima i padovima, sve nas pogađala više negoli smo joj to htjeli priznati. Osnovno određenje mu je glazba, ali spajajući te dvije sklonosti - glazbenu u poetsku - prirodno je stigao do vlastitoga kantautorskoga govora, koji ga je najviše i obilježio", ocijenio je akademik T. Maroević.

Arsen Dedić dobio je državnu Nagradu *Vladimir Nazor* za životno djelo (2007.). Predsjednik Tuđman odlikovao ga je Redom hrvatskoga pletera za osobit doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i dobrobiti njezinih građana, rekavši da su mu Arsen i Gabi najmiliji par. ■

ENG Prominent Croatian musician, poet and renowned composer Arsen Dedić (Šibenik, 28 July 1938 – Zagreb, 17 August 2015) passed away this summer in his 78th year.

Višestruki laureat diskografske nagrade *Porin*

'Res publica Crepsa'

Aktualna gospodarska situacija u Cresu u znaku je turizma, ali i brodogradnje zbog remontnog brodogradilišta Cres, kao i ribarstva - uzgoj školjaka, tune i bijele ribe

Grad Cres iz ptičje perspektive

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Cres je najveće naselje na istoimenome otoku u kvarnerskoj skupini otoka koji je po površini od 404,3 četvorna kilometra uz Krk najveći hrvatski otok na Jadranu, dok je po dužini od 65,5 km drugi u Hrvatskoj nakon Hvara. Području grada Cresa pripada sjeverni i središnji dio otoka Cresa, sjeverno od zaljeva Koromačna, dok južni dio ulazi u sastav grada Maloga Lošinja. Površina grada Cresa iznosi 291 četvorni kilometar i pripada mu 26 naselja, dok površina s pripadajućim morskim akvatorijem iznosi 1.103,65 četvornih kilometara. Grad Cres graniči na jugu kopnenom granicom s Malim Lošinjem, a morskom granicom na istoku gradom Rabom, općinom Lopar i gradom Krkom. Na sjeveru grad Cres ima morsku granicu s općinom Malinska-Dubašnica, Mošćeničkom Dragom i gradom Rijekom, dok na zapadu Cres graniči s Istarskom županijom.

VRANSKO JEZERO

Reljefno gledano, Cres je uz sjeverni dio Lošinja zapravo nastavak istočnoistar-

skoga brdskog područja Ćićarije i Učke s prevladavajućim krškim stijenama vapnenca i dolomita. Najviši vrh područja grada Cresa iznosi 648 m.n.v. u sjevernome dijelu, dok samo naselje ima najveću visinu od četiri metra nad morem. Cres za razliku od istočnog niza kvarnerskih otoka Krka, Raba i Paga nema izraženiju plodnu flišnu zonu niti stalni vodotok osim dolomitne kotline u kojoj je smješten najveći rezervoar pitke vode na otocima, Vransko jezero. S površinom od 5,8 četvornih km Vransko jezero je treće po veličini jezero u Hrvatskoj (nakon Vranskog jezera pokraj Biograda na moru te Prokljanskog pokraj Šibenika). Jezero je s dubinom od 84 metra kriptodepresija jer joj je površina na 16 metara iznad morske razine, a dno je 68 metara ispod morske razine. Jezero koje je značajno u opskrbi Cresa i Lošinja pitkom vodom, njome se opskrbljuje kišnicom i podzemnim vodama i pravi je hidrološki fenomen. Na području Cresa dominira sredozemna klima sa submediteranskom šumskom zajednicom, ali i ogoljelim krškim područjima kamenjara koji su izloženi puhanju bure sa zapada.

Kao i na ostalim susjednim otocima istočnoga dijela Jadrana, Cres je naseljen

još od antičkog doba. Prapovijesna gradina bila je smještena na brdu Bartolomeju na kojoj je kasnije nastala antička Crepsa. Tada Cres naseljavaju ilirski Liburni. U vrijeme Rimskog carstva osnovan je grad Cres ili rimski "res publica Crepsa". Hrvati u 7. stoljeću naseljavaju Cres, a do 10. stoljeća vladala je Bizantska uprava. U 10. stoljeću Cres postaje

Kip Fane Petrića
kiparice Marije Ujević

Samostan franjevac
konventualaca

Stara gradska vrata

dio Hrvatsko-ugarskog kraljevstva sve do 1402. godine. U tom razdoblju Cres ima status kaštela s podžupanom i sucima, a 1332. godine nastaje poznati Creski statut. Od 15. do kraja 18. stoljeća (1409. do 1797. godine) Cres dolazi pod mletačku upravu i sjedište je mletačkoga kneza za područje otoka Cresa, kao i osorskoga biskupa.

TRGOVAČKO I POMORSKO SREDIŠTE

U kasnijim razdobljima 18. i 19. stoljeća Cres se razvija kao trgovačko i pomorsko središte s čestim sukobima senjskih uskoka i Venecije. U 19. stoljeću Cres dolazi pod vlast Habsburške monarhije i političko-teritorijalno dio je Istre. Za vrijeme Ilirskih provincija od 1805. do 1814., pod okupacijom je Francuske i Napoleona. Od 1821. godine Cres je općina u sklopu kotara Lošinja. Između dvaju

svjetskih ratova Cres je okupirala Italija od koje se oslobađa 1943. godine njezinom kapitulacijom i doživljava kratko oslobođenje, nakon čega otok okupiraju Nijemci. Od 1945. godine Cres je konačno pripojen Hrvatskoj. Tada je on dio općine Cres - Lošinj sa sjedištem u Malome Lošinju, a stvaranjem samostalne Hrvatske Cres je od 1993. godine grad u sklopu Primorsko-goranske županije.

Gospodarstvo Cresa od najranijih razdoblja bilo je vezano uz sitno stočarstvo i podizanje maslinika, koliko je to dopuštao reljefni pokrov. Zbog usitnjenosti agrostočarske ekonomije Cres nikada nije postigao veću gospodarsku snagu od mikroregionalnog središta. Maslinarstvo je u pojedinim fazama zamijenilo vinogradarstvo. Tek se posljednje stoljeće razvija pomorstvo, ribarstvo, brodogradnja i turizam kojima Cres upotpunjuje svoj gospodarski značaj. Zbog

oskudnih uvjeta življenja i propadanja vinogradarstva otok je doživio kao i susjedna hrvatska područja veliku depopulaciju proteklih razdoblja kada je dolazilo do prekomorskih iseljavanja. Tako je posljednjih 100 godina broj stanovnika Cresa prepolovljen s 4.600 na 2.300 stanovnika. Prema posljednjem popisu područje grada Cresa ima 2.879 stanovnika i naselje Cres 2.289 stanovnika. Veća naselja su još Martinšćica sa 132 stanovnika i Orlec s 92, a živopisne Lubenice u koje ljeti zbog fascinantnoga položaja iznad mora i građevina stoljenih s prirodom dolaze mnogi umjetnici i turisti ima samo 12 stalnih stanovnika.

FRANE PETRIĆ

Među poznatim Crešanima na 1. mjesto svakako dolazi filozof, povjesničar, humanist i znanstvenik Frane Petrić kome je u Cresu podignut spomenik, rad akademske kiparice Marije Ujević. Petrić je kao profesor na talijanskim sveučilištima ostao zabilježen po svome kapitalnom djelu "Nova sveopća filozofija", a bio je i prvi član Zbora sv. Jeronima u Rimu koji je okupljao Hrvate. Ponosio se da zna govoriti ilirski jezik. Druzi značajan Crešani bio je akademski slikar Mate Solis.

Aktualna gospodarska situacija u Cresu u znaku je turizma, ali i brodogradnje zbog remontnog brodogradilišta Cres te ribarstva zbog tvrtke Ribarstvo F koja uzgaja školjke, tune i bijelu ribu. ■

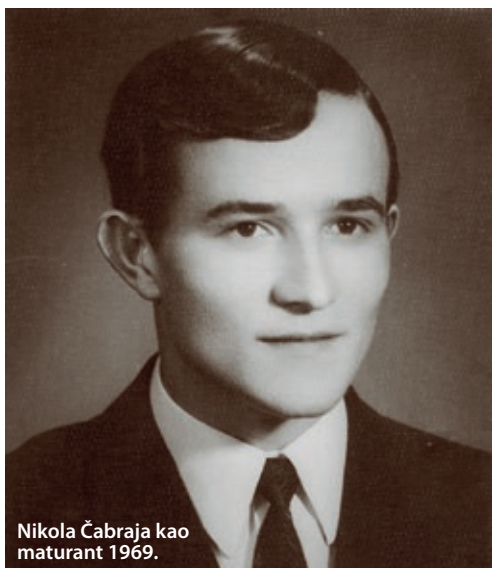

Luka i dio gradskog
središta

ENG Cres is a port town on the western coast of the island of Cres with just under 3,000 inhabitants. The town's economy revolves around tourism, shipbuilding and fisheries, including the breeding of shellfish, tuna and white fish species.

Četrdeset godina u službi Krista i njegove crkve

"Proslavu obilježavanja 40. obljetnice moga misništva organizirala je ova moja hrvatska zajednica. Nekolicina dobrih i uglednih ljudi pozvali su me prije tri mjeseca na sastanak jer da mi nešto imaju reći. I tako je to počelo..."

Nikola Čabraja kao maturant 1969.

Razgovarala: **Suzana Fantov** (Hrvatski vjesnik)

Vlč. Nikola Čabraja, dušobrižnik crkve svete Ane u North Fremantleu (Perth) i voditelj katoličke zajednice Hrvata Zapadne Australije ove godine proslavio je četrdeset godina svog poziva u službi Krista i njegove Crkve. O tome kako je sve počelo pa do danas kada je zajedno sa svojim župljanima proslavljena ova velika obljetnica, razgovarali smo s vlč. Čabrajom.

Recite nam ukratko nešto o sebi i na koji način krećete putem Božjeg poziva?

- Rođen sam 5. kolovoza 1950. godine u Novom Selu pokraj Bosanskoga Broda, od oca Andrije i majke Kaje, rođene Bilić. Šesto sam i zadnje dijete. Rodio sam se u poratnim godinama, baš u gladnoj godini, kako je znala reći moja mama. Zbog toga je čak bila i u zatvoru

jer državi nije mogla podmiriti obvezu od 700 kila kukuruza i 250 kila mesa. Osam dana je s dvadesetak žena iz sela stajala u blatu do koljena u jednoj štali kako bi se predomislila, a sa mnom je bila u četvrtome mjesecu trudnoće. Na kraju je ipak potpisala, kako bi spasila živu glavu i meni i sebi. Tata je u to vrijeme bio u rezervnoj vojsci novoga komunističkog režima iako je svoje već odradio u redovima domobrana, ali to mu se ništa nije priznalo. Pustili su ga da dođe kući i da spasi situaciju. Bog je bdio nad svima nama i imao svoje planove. Još u danima moga ranog djetinjstva volio sam s mamom ići u crkvu. Bio sam ministrant i nastojao sam svako jutro u 6 sati ići na svetu misu. Novi župnik Jakov Kovačević, koji je stigao u Novo Selo 1953. godine, bio je moj uzor. U njemu sam na oltaru gledao sebe. Dakle, bio je to tihi poziv s neba, još u mojim ranim dječjim danima.

Gdje ste studirali i počeli obavljati svećeničku dužnost, što pamtite iz tog doba?

- Poslije završene osnovne škole u mome rodnome Novom Selu poslao sam sarajevskome nadbiskupu Marku Alaupoviću molbu da me primi u sjemenište, u kojoj sam naveo da želim biti svećenik. Odgovor nije trebalo dugo čekati i poslali su me u Suboticu, klasičnu novu gimnaziju koja se upravo bila otvorila. I tako sam 1965. godine krenuo u klasičnu gimnaziju u Subotici, gdje sam maturirao 1969. godine. Teološke studije nastavio sam u sarajevskoj bogosloviji, koja je 1969. godine ponovno proradila nakon što su je komunisti 1945. godine oduzeli Crkvi. Bilo nas je 18 kandidata u prvoj godini. Zareden sam za svećenika u sarajevskoj katedrali 1975. godine i evo ove godine navršilo se 40 godina od toga moga svećanog trenutka kada sam krenuo u rad Gospodnjeg vinograda.

Mlada Misa - pretvorba 1975.

Kada i gdje dolazite u Australiju te kako započinje Vaš život i svećenički rad ovdje u hrvatskoj katoličkoj misiji?

- Poslije moga ređenja, tri godine sam obavljao poslove u nadbiskupskome uredu u Sarajevu i bogoslovima sam predavao glazbu. Pokojni nadbiskup Marko Jozinović imenovao me je 1978. godine kapelanom župe u Garevcu pokraj Modriče, gdje sam ostao sedam mjeseci. Tu sam doživio svoje prvo vatreno krštenje u pastoralnome radu s vjernicima. To je bila vrlo aktivna i živa župa, gdje su svi išli u crkvu, i staro i mlado. Uoči Velike Gospe stigao nam je nadbiskup Jozinović krizmati djecu. Te noći dogodilo se to da sam odlučio otići u Australiju. Nikad nisam ni sanjao da bih napustio svoju nadbiskupiju, ali dogodilo se. Plan je bio samo na tri godine. Naučiti novi jezik, steći novo pastoralno iskustvo i opet se lijepo vratiti. Za upražnjeno mjesto hrvatskoga svećenika u Australiji (Brisbane i Perth) čekalo se šest mjeseci. U to vrijeme svećenici nisu bili zainteresirani ići tako daleko. Mons. Vladimir

Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve toga vremena, stigao je u Garevac da vidi toga sretnika koji se odlučio poći u Australiju. Na licu mu se iščitavala sreća i zadovoljstvo. Australija je tada za mene bila nepoznanica i kako je znala moja mama reći, Bogu za ledima. Pitao sam mons. Stankovića gdje to ja idem i kakva je klima u Brisbaneu i Perthu. Kada mi je spomenu da Perth ima sličnu klimu kao naš Jadran, odmah sam se odlučio za Perth. Dakle, klima je odlučila da sam danas u Perthu. Tako sam stigao u nepoznatu zemlju, nepoznatim ljudima 9. ožujka 1979. godine. Bio je to početak, moglo bi se reći, moga drugog dijela života.

Što je sve učinjeno u crkvi sv. Ane koju župljani rado nazivaju malom katedralom, kako živi ova vjerska zajednica te ima li dovoljan broj mladih, djece...

- Crkva svete Ane od 1971. godine je mjesto gdje Hrvati Zapadne Australije napajaju svoju vjeru. Normalno je da se vjernici brinu o svojoj crkvi, kako bi se u njoj što bolje osjećali. Kada smo je primili bila je dosta trošna i pokojni nadbiskup John Lancelot Gody bio je presretan što nam je povjerava jer svakom biskupu je cilj sačuvati crkvu. Ja sam treći hrvatski svećenik u ovoj crkvi. Prije su bili vlč. Većeslav Šupuk i vlč. Josip Vidaković. Oni su na svoj način odradili svoju ulogu. Ovdje sam više od 36 godina u službi ovoga naroda. Puno smo toga ugradili u ovu crkvu, od novoga oltara isklesanog od bračkoga kamena pa do vitražnih prozora koje su darovale hrvatske obitelji, a svaki prozor koštao je oko šest tisuća AUD. Na prozorima su ugrađena i njihova imena, a time i u povijest ove crkve koja će svjedočiti ljubav i brigu naroda koji se u njoj okupljao. Što se tiče života ove zajednice, nema tu razlike između istoka i zapada u Australiji. U crkvu idu oni koji žive svoju vjeru, a što

Fra Čabraja u Hrvatskom centru

se tiče mladih i djece i oni su vidljivi u našem zajedništvu. Tu je i Hrvatska etnička škola u kojoj, na žalost, sve manje i manje djece ima, ali mi smo tu na raspolaganju i tko hoće, dobro nam je došao!

Što Vas najviše veseli u radu s vjernicima, a što je po Vama možda i problem hrvatskih iseljenika kao vjernika?

- Ja sam uvijek sanjao biti svećenik - uzet iz naroda za narod. Moja najveća radost je odraditi svoj posao tako da mi savjest ništa ne predbacuje, a vjernici su uvijek bili moje zrcalo u kojem prepoznajem svoje pravo lice. Što se tiče problema hrvatskih iseljenika, mislim da se tu nema ništa novoga reći. Ipak su se oni lijepo snašli u ovoj novoj domovini i pronašli kutak života pod ovim Južnim Križem. Normalno, ljudsko srce nikada nije zadovoljno i kao što reče sveti Augustin, i neće biti zadovoljno sve dotle dok se ne smiri u Bogu.

Možete li nam reći nešto ukratko o Vašem radu s dramskom grupom "Ivan Gundulić"?

- HDG "Ivan Gundulić" osnovana je još davne 1981. godine i to u župno-

Svećenici spremni za Misu

Narod Božji u crkvi

me uredu. Uvijek sam podržavao one kulturne događaje u našoj zajednici koji su nam osim tijela hranili i dušu. Zato sam uvijek bio uz te dobre ljude na koje sam ponosan i zahvalan Bogu što ih oko sebe imam. Oni i dan-danas neumorno rade i dok imaju dobre volje, ja ću biti uz njih!

I na kraju, kako je protekla upriličena proslava u Vašem centru u povodu ove velike obljetnice na kojoj Vam i mi čestitamo...

- Proslavu obilježavanja 40. obljetnice moga misništva organizirala je ova moja hrvatska zajednica. Nekolicina dobrih i uglednih ljudi pozvali su me prije tri mjeseca na sastanak jer da mi nešto imaju reći. I tako je to počelo. Izložili su mi svoje želje i planove i čekali samo na moje zeleno svjetlo, a

dalje će sve biti njihova briga. Bio sam ugodno iznenađen i jednog trenutka sam ostao bez teksta. Oni su u mene ubrizgali dodatni adrenalin i tako je to krenulo. Sve su oni organizirali i mogu reći da su uistinu odradili savršeno zacrtani plan. Prošlo je sve, hvala Bogu, dobro i što je najvažnije za mene, narod Božji koji se našao u ovom slavlju bio je iznimno zadovoljan i sretan. Na kraju, što na sve ovo reći!? Hvala im od srca. Kraj mene je bio i naš nadbiskup iz Perth Timothy Costello, nekolicina lokalnih svećenika i moji kolege iz istočnih australskih država, njih četvorica na broju: vlč. Josip Vranješ, vlč. Luka Pranjić, vlč. Josip Grubišić i fra Nikica Zlatunić. U kasnim popodnevnim satima stigla su i trojica franjevac da mi čestitaju: fra Ivo Tadić, fra Miroslav Jelić i fra Marko Hrgota. S njima sam se sreo sljedećeg dana. ■

Svečani ručak

ENG An interview with the Reverend Nikola Čabraja, head of the Catholic Community of the Croatians of Western Australia and the parish priest at St Anne's church in North Fremantle (Perth) on the occasion of the 40th anniversary of his Catholic ministry.

IN MEMORIAM

U Buenos Airesu
umro fra
Berislav Ostojić

Na Veliku Gospu u Buenos Airesu u centru "Kardinal Stepinac" umro je fra Berislav Ostojić, hrvatski franjevac koji je bio ispovjednik pape Franje dok je bio buenosaireski nadbiskup. Zadnje su mu riječi bile izgovorene na materinskome hrvatskom jeziku: "Djevice sveta, pomози mi!"

Misa zadušnica i pogrebni obredi za fra Berislava Ostojića, člana Franjevačke provincije sv. Jeronima u Istri i Dalmaciji i župnika župe Sto. Cristo u Jose Ingenierosu, održani su 17. kolovoza. Misu je predvodio Rodriguez Melgarejo, biskup biskupije San Martin Guillermo. U koncelecijaciji su bili Guillermo Eichhorn, biskup biskupije Moron Luis, pomoćni biskup nadbiskupije La Plata Antonio Marino te dvadeset i trojica svećenika, među kojima i delegat za Argentinu Franjevačke provincije sv. Jeronima u Istri i Dalmaciji i voditelj Hrvatskoga katoličkog središta sv. Nikole Tavelića u Buenos Airesu i Hrvatskoga katoličkog središta sv. Leopolda Mandića u San Justu fra Josip Peranić te prof. crkvene povijesti vlč. Dinko Krpan.

Fra Berislav rođen je 21. prosinca 1946. godine u izbjeglištvu u Andolfu, u biskupiji Linz, od oca Ljudevita i majke Marije, r. Odak. Kao dijete s obitelji se preselio u Argentinu. U franjevački novicijat ušao je 20. prosinca 1964. godine. Prve zavjete položio je 6. siječnja 1966., a vječne 21. prosinca 1969. Teologiju je studirao u Bologni, a za svećenika je zaređen 20. svibnja 1971. godine u Modeni.

MATIČIN VREMEPLOV

Priprema: **Hrvoje Salopek**

MATICA | 55
kolovoz-rujan/august-september 2015.

Otac hrvatske književnosti

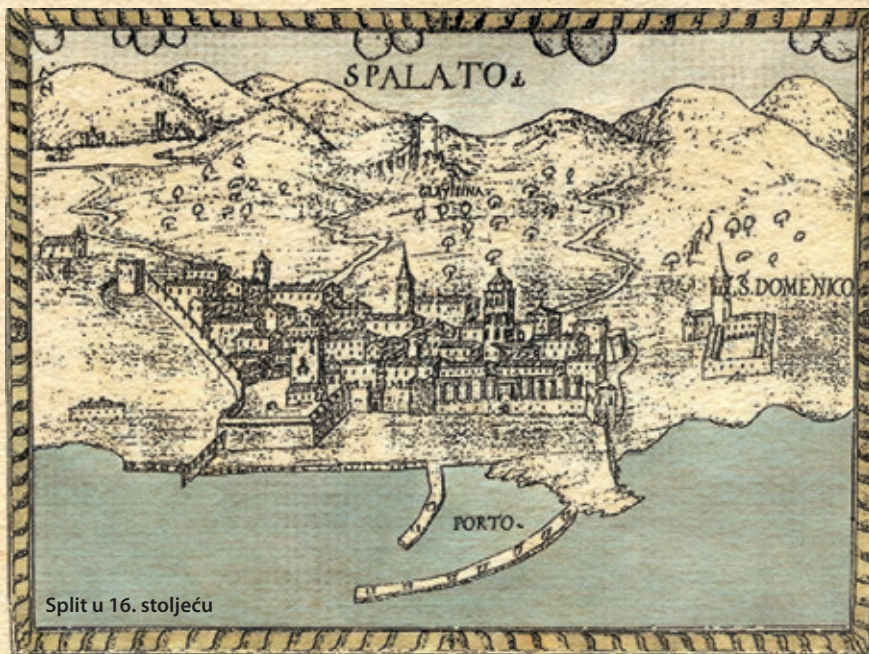
Marko Marulić živio je i stvarao u vremenu kada je Mletačka Republika, gospodarica Jadranskog mora, ograničavala samoupravu dalmatinskih komuna pod svojom vlašću, a osmanska opasnost iz jugoistočne Europe sve više prijetila Hrvatskoj

Piše: Željko Holjevac

Prije 565 godina, 18. kolovoza 1450., u Splitu je rođen istaknuti književnik i humanist Marko Marulić s pridjevkom Splićanin, poznat kao otac hrvatske književnosti. Došao je na svijet u splitskoj plemićkoj obitelji koja se od 1436. nazivala i Pecenić ili Pečenić. U rodnome gradu završio je humanističku školu, a pretpostavlja se da je poslije toga studirao na sveučilištu u Padovi. Djelovao je većinom u Splitu, povremeno putujući u Veneciju i Rim, a neko vrijeme proveo je na otoku Šolti, što u *Ribarnju i ribarskom prigovaranju* spominje književnik Petar Hektorović. Pisao je većinom na latinskome te hrvatskome i ponešto na talijanskome jeziku. Bio je učeni književnik kršćanskog nadahnuća. Književni su mu uzori bili Biblija, antička književnost, srednjovjekovna forma i patrologija.

STALNA OPASNOST ZA KRŠĆANSKU EUROPU

Marko Marulić živio je i stvarao u vremenu kada je Mletačka Republika, gospodarica Jadranskoga mora, ograničavala samoupravu dalmatinskih komuna pod svojom vlašću, a osmanska opasnost iz jugoistočne Europe sve više prijetila Hrvatskoj u zajednici s Ugarskom. Turci-Osmanlije osvojili su 1453. Carigrad i srušili Bizantsko Carstvo. Od tada pa sve do kraja 16. stoljeća oni su bili stalna

opasnost za kršćansku Europu. Vojnički centralizam osmanske države pokazao se uspješnijim od feudalne anarhije redom pokorenih balkanskih zemalja, a 1463. ratoborni sultan Mehmed II. Osvajač pokrenuo je vojsku i na oslabljeno Bosansko kraljevstvo. Osmanlije su bez ijedne veće bitke zauzeli Bosnu koja je bila vojnički nespremna za obranu pa je nastala izreka: "Bosna šaptom pade!" Još u tijeku 1463. ugarsko-hrvatski kralj Matijaš Korvin sa svojom je vojskom zaposjeo sjevernu Bosnu i osnovao dvije pogranične banovine – Jajačku i Srebreničku. Kralj je 1469. oduzeo Frankopanima Senj i osnovao obrambenu Senjsku kapetaniju. Bio je to zametak vojno-krajiške organizacije obrane hrvatskih i ugarskih krajeva, a kralj Matijaš ustrojio je i tzv. crne čete kao plaćeničku vojsku, s pomoću koje je ratovao i držao velikaše u pokornosti. Poslije njegove smrti 1490. nastupilo je razdoblje feudalne anarhije u kombinaciji s osmanskim pustošenji-

ma i uništavanjem seljaštva. U Bitci na Krbavskom polju 1493. hrvatska vojska teško je poražena pa je počelo povlačenje feudalaca i kmetova na sigurnija područja u zaleđu. Došlo je do rastrojavanja Hrvatskoga kraljevstva koje je utonulo u 200-godišnje ratovanje s Osmanlijama, što je Pavao Ritter Vitezović iz Senja kasnije slikovito dočarao izričajem "dva stoljeća hrvatskoga plača".

SPLITSKA ČAKAVICA

U pozadini političkog i gospodarskog rasula krilo se blještavilo kulturnih domašaja: još 1483. tiskan je *Misal po zakonu rimskoga dvora*, prva hrvatska tiskana knjiga, a Marko Marulić je 1501. pod dojmom osmanske opasnosti napisao *Istoriju svete udovice Judite u versih harvatski složenu* s temom o starozavjetnoj junakinji Juditi koja je ubila asirskoga vojskovođu Holoferna i oslobodila izraelski puk od velike pogibelji. To prvo autorsko epsko djelo na hrvat-

Marko Marulić na novčanici od 500 kuna

Borbe Hrvata
s Turcima

skome jeziku i uopće opsežnije književno djelo u šest pjevanja napisano je na splitskoj čakavici, a tiskano 1521. u Veneciji. Promičući tajne vrijednosti poput vjere, nade i ljubavi, Marulić je pisao moralističke i druge spise na latinskome jeziku, npr. *O pouci lijepog življenja po primjeru svetaca*, a iza sebe je ostavio i ep *Davidijada*, nadahnut starozavjetnom pričom o kralju Davidu, također na latinskome jeziku. Samo do kraja 17. stoljeća izašlo je čak dvadesetak prijevoda njegovih *Pouka* na više europskih jezika, zahvaljujući čemu se Marulić afirmirao kao prvi hrvatski književnik koji je stekao europsku slavu. U Veneciji je 1516. objavio *Evangelistarium*, čije je drugo izdanje tiskano već 1519. u Baselu, a zatim se pojavilo još nekoliko izdanja toga djela. Otac hrvatske književnosti okušao se i kao vrstan prevoditelj, npr. preveo je na latinski, uz samostalnu prerađu, 23 poglavlja iz *Ljetopisa popa Dukljanina* ili

Barskoga rodoslova s kraja 12. stoljeća i objavio ih pod naslovom *Regnum Dalmatiae et Croatiae gesta latinitate inata*.

'MOLITVA SUPROTIVA TURKOM'

Za to vrijeme Petar Berislavić i drugi banovi branili su Hrvatsku, ali je pad Beograda 1521. otvorio Osmanlijama put u Panonsku nizinu, a tri godine kasnije pojavili su se pred Klisom nedaleko od Splita. "Mi učinismo što se moglo učiniti, ali dalje već ne možemo opstati bez vaše pomoći jer smo posve iznemogli", rekao je knez Bernardin Frankopan 1522. u *Govoru za Hrvatsku* (*Oratio pro Croatia*) pred njemačkim državnim saborom u Nürnbergu. Pridružujući se protuturskim govorima hrvatskih humanista, Marko Marulić napisao je tih godina dojmljivu pjesmu *Molitva suprotiva Turkom* u rimovanom dvanaesteru, potreseno tugujući nad udesom svoje domovine:

"Svemogući Bože moj, kim svaka postaju,
Odvрати jur gnјiv tvoj, ter pomiluj naju.
Ostavi zlu volju, pozri na virni puk,
Gdi tarpi nevolju svak' čas od turskih ruk.
Luge, sela, grade popliniv s' žegoše,
Muže, žene, mlade svezav povedoše.
Ubiše junake koji se arvihi,
A ine nejake u sinžir vedihu.
Sinke porobiše od krila materam,
I jošće činiše njih vašćine kćeram.
Daleč rastavljaju od draga miloga,
Tih tamo prodaju, a simo inoga.
Evo još oltari tvoji raskidaju,
I sve svete stvari tlačiti ne haju.
U temple se svete konje uvajaju,
Prilike propete pod noge metaju.
Svite, u kih tebi služba se činjaše,
Raskrajati sebi u kovadih jaše.
Pehare kovaše od kaležev tvojih,
I još pokovaše pase sabalj svojih.
Oto, ča je gore, divstvo oskvarniše
Divic, ke pokore čineći, služiše;
Ter dicu neumiću obrizav, tiskoše
U veću nesriću ner kih posikoše!
Eto jur potarvši mnoge gospode stan,
Hite ne ustarpši ostalih dati van.
Sve dni ter sve noći nigdir ne sustaju,
Nastojeć primoći karstjan ki ostaju."

Marko Marulić pisao je do smrti 1524. poeme, elegije, epigrame, poslanice, stihovane svetačke životopise, himne, ljubavne pjesme i drugo. U njegovoj knjižnici izbrojano je 148 važnijih knjiga, među kojima je bilo najviše djela klasičnih i humanističkih pisaca, te onih s vjerskom tematikom. Maruliću se pripisuje prva uporaba riječi psihologija. Prije 90 godina, 26. srpnja 1925., u Splitu je otkriven spomenik Marku Maruliću, koji je izradio Ivan Meštrović u povodu puštanja u promet željezničke pruge Zagreb - Split. Spomenik u Mostaru, na Trgu hrvatskih velikana, podignula je Matica hrvatska. Spomenici ocu hrvatske književnosti nalaze se u Zagrebu, Vukovaru, Kninu, Čileu i drugdje. Njegovo ime danas nose gradska knjižnica u Splitu, veleučilište u Kninu i druge kulturne i obrazovne ustanove. Nalazi se i na novčanici od 500 kuna, a Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića dodjeljuje se za posebna postignuća na području kulture. ■

ENG Prominent writer and humanist Marko Marulić of Split, celebrated as the father of Croatian literature, was born in the Croatian coastal city of Split 565 years ago, on the 18th of August 1450.

Spomenik na Marulićevu trgu u Zagrebu

Vrijedan dar rodnome gradu

Četrdeset godina Smiljka Pavlović bila je u potrazi za odgovarajućom fotografijom, po redakcijskom zadatku ili, u radnoj pauzi, po vlastitom joj čefu. Fotoreporteru je važno da stigne. I onda on juri, onako kako je to pokazala na jednoj slici

Tekst: Aleksandra Brnetić Foto: Ivan Brkić i Smiljka Pavlović

Koprivničane te srpanjske večeri nije smetala ni vrućina pa ni glazba koja je sa Zrinskog trga kroz otvorena balkonska vrata ulazila u Galeriju Koprivnica. Natiskivali su se pred fotografijama svoje sugrađanke s njemačkom adresom Smiljke Pavlović i divili se.

Posjetitelji kao da nisu vjerovali da je to napravila njihova Smiljka, ona s kojom su zajedno rasli, igrali se u istoj ulici, išli u isti razred. Onda je ona jednoga dana, kao i mnogi Podravci, otišla u Njemačku. U ruci joj je bila maturalna svjedodžba Fotografskog odjela zagrebačke Škole primijenjene umjetnosti. Uputila se do roditelja koji su već neko vrijeme radili u Fellbachu pokraj Stuttgarta da bi godinu dana kasnije, 1972., dobila posao u lokalnim novinama i uskoro postala prvi stalno zaposleni fotoreporter u Njemačkoj. Šest godina radi u *Fellbacher Zeitungu*, a onda je k sebi, u kotarski glavni grad, zove Novinska kuća Weiblingen koja izdaje osam lokalnih dnevnika i tjednika s ukupnom nakladom od 170.000 primjeraka. U mirovinu je otišla prije godinu dana, ali se u Koprivnicu nije vratila. Ostaje živjeti u Remshalden-Grünbachu, ali svako toliko sjeda u svoj automobil i kreće prema Podravini, u grad u kojemu se rodila.

SVJEDOČANSTVA O DOGAĐAJIMA I LJUDIMA

Četrdeset godina Smiljka Pavlović bila je u potrazi za odgovarajućom fotografijom, po redakcijskom zadatku ili, u radnoj pauzi, po vlastitom joj čefu. Fotoreporteru je važno da stigne. I onda on juri, onako kako je to na jednoj slici pokazala Smiljka Pavlović. Uхватила je grupu kolega fotoreportera kako trče. Mi koji ih gledamo, kao da čujemo kako im fotoaparati i teške metalne kutije s opremom klopavaju po leđima i nogama, a jak vjetar prevrće nezakopčane jakne i nezavezane ša-

love. Uz tu fotografiju koja resi naslovnicu kataloga, izložena je još 101 slika. Sve su crno-bijele. Sve govore o određenom trenutku i vremenu, svjedoče o događaju i o ličnostima, ali obavještavaju i o onome koji je to zabilježio. Bile su otisnute u novinama i kao takve oslikavale su tekst – vijest, reportažu, intervju. I više od toga.

U svakoj fotografiji dodatni je tekst, napisan okom fotoreporterke koja, poštujući objektivnost, nudi svoje subjektivno objašnjenje. Čaroliju ugođaja Smiljka Pavlović postiže tako što ona svoju fotografiju misli, a ono spoznato vizualno oblikuje: "Uspijevam slušati okom ono što snimam. Ako netko sluša dječaka koji plače, netko vidi da plače, ali ne osjeća, ali kada se fotografira dječaka koji plače, a gledatelj slike zaplače ili osjeća plač, onda je to prava fotografija."

FOTOGRAFSKI BISERI NOVINSKOGA TIPRA

Smiljka Pavlović kaže da je za njezin osobni i profesionalni razvoj jako zaslužna njezina profesorica iz hrvatskoga i engleskoga jezika u Školi primijenjene umjetnosti, Naima Balić, koju hrvatska javnost zna kao zamjenicu ministra kulture Antuna Vujića.

Stoga je odmah znala tko bi joj uz višeg kustosa Muzeja Marijana Šoljara trebao govoriti na otvorenju izložbe: "Jedan dio te formiraju roditelji, ali u onim danima kad i vani trebaš imati potporu od nekoga, naučila sam puno od gospođe Balić. Ona nas je naučila misliti svojom glavom, špotala nas je ako smo zdravo za gotovo preuzeli nečije tuđe mišljenje. I ne

Na bunaru

samo to. Njezino znanje kulture bilo je tako široko da smo imali najviše respekta prema njoj. Kulturna naobrazba mi je došla od nje. I kad je ona govorila, to me vratilo u puno situacija kroz koje sam prošla i u školi. Pohvale od gospodina Špoljara, to sam lakše primila, ali ovo što je ona rekla, te njezine pohvale, to me ganulo i zato mi je to bilo malo neugodno kaj su me tak jako falili."

Izložene fotografije ostaju kao dar Smiljke Pavlović u trajnom vlasništvu Muzeja grada Koprivnice. Dar će obogatiti zbirku fotografija koja obuhvaća razdoblje od sredine 19. stoljeća pa sve do suvremene digitalne fotografije i u sebi sadrži gotovo sve rane tehnike.

Viši kustos Muzeja grada Koprivnice Marijan Špoljar kaže da je zbirka Smiljke Pavlović homogena. Raduje se što će im obogatiti muzejski fundus i to upravo u ovom trenutku kad razrađuju ideju o temeljitoj valorizaciji spomeničke baštine fotografije u Koprivnici. I dodaje: "Rad Smiljke Pavlović je nesumnjivo jedan od nosivih dijelova, osobito onaj dio koji pripada fotografiji novinskog tipa, fotoreporterskog tipa i tu desetak, petnaestak radova predstavlja pravi biser. Smiljkine fotografske bisere neće prekriti muzejska prašina", tvrdi Špoljar i najavljuje da će zbirku ponuditi drugim institucijama, ne samo u Hrvatskoj. ■

ENG An exhibition of the photography of Smiljka Pavlović, a Croatian photojournalist living in Germany, was staged at the Koprivnica Gallery. Ms Pavlović presented a collection of her work to the museum in her native town of Koprivnica.

IN MEMORIAM

Irena Mažuranić rođ. Evstratiadi

U Zagrebu je 3. srpnja, u 96. godini života, blago u Gospodinu preminula Irena Mažuranić r. Evstratiadi - supruga Božidara Vatroslava Mažuranića, praunuka bana pučanina Ivana Mažuranića.

Rođena je 1919. u Rusiji, u Novorosijsku. Bila je kći ruskoga Grka Antona Evstratiadija, pravnika, i ruske plemkinje Olge Tolpygo. Krajem 1919. godine emigrirala je sa svojim roditeljima u Tursku, a kasnije u Bugarsku, gdje je završila francusko-ruski koledž. Upoznala je svoga budućeg muža Božidara za vrijeme Drugoga svjetskog rata u Varni, dok je služio kao pomorski časnik u Hrvatskoj pomorskoj legiji. Udala se za Božidara u Varni 1943. godine. Zatim 1944. godine dolazi sa suprugom u Hrvatsku.

U svibnju 1945. godine otišla je u Trst, gdje se zaposlila kao prevoditeljica u Američkome crvenom križu. Sredinom 1947. emigrirala je zajedno s mužem u Argentinu. Supružnici Irena i Božidar, kao uvjereni demokrati, branili su taj sustav i htjeli su živjeti u njemu. Tamo se rodio 1949. njihov sin Teodoro Darko.

Nakon dolaska u Argentinu, poštujući ustavni poredak zemlje domaćina, njezin muž odmah se pridružio hrvatskim domoljubima i uključio u političko djelovanje usmjereno na uspostavu slobodne i samostalne Hrvatske. Irena ga je podupirala u tom rodoljubnom radu, a posebno je sudjelovala u promicanju hrvatske kulture, jezika i povijesti među mlađim naraštajima Hrvata rođenim u emigraciji.

Nakon demokratskih promjena i slobodnih izbora, obitelj Mažuranić ostvarila je svoj san kada se vratila u Hrvatsku, koju je Irena uz Rusiju i Argentinu smatrala svojom domovinom.

Velika ljubiteljica kulture, našla je u Božidaru srodnu dušu, intelektualca visokog formata. Poput njega bila je poliglot i govorila, čitala i pisala osam jezika (hrvatski, bugarski, ruski, francuski, njemački, engleski, španjolski i talijanski). Dijelili su i zajedničku ljubav prema svjetskoj književnosti, povijesti, umjetnosti i prirodi.

Za sve nas koji smo je znali i voljeli bila je iznimno dobra osoba, skromna, mogli bismo reći dama par excellence. Njezini srdačni osmjesi i vječito dobro raspoloženje ostat će nam uvijek u lijepom sjećanju. Pridružila se svom kavaliru na nebu, Božidaru, a sinu Darku, našem prijatelju i istaknutome kulturnom djelatniku i prevoditelju, ostavila je ljubav prema životu, pravdi, a svakako i umjetnosti. (Claude Grbeša)

Družba sestara Kraljice svijeta – Zagreb – Dubrava

Nakon četverogodišnjeg djelovanja u staračkom domu u Jüchenu pokraj Kölna u župu St. Gabriel u Münchenu dolaze 1999. sestre Marta Jozić, Mara Ljuban i Ljubica Vukoja. To je bio početak suradnje sestara s Franjevačkom provincijom Presvetog Otkupitelja

Piše: fra Jozo Župić

Hrvatski katolici nedjeljom se okupljaju u više crkava grada Münchena. Jedna od tih crkava je i crkva St. Gabriel, na adresi Versaillesstrasse 20. Točno u podne ministranti zvonom oglase da kreće iz sakristije povorka ministranata zajedno sa svećenikom, a onda se čuju orgulje i glasovi crkvenoga zbora koji vodi s. Marta Jozić.

Ovih sam dana posjetio fra Božu Ančića u samostanu sv. Gabrijela koji mi je ispričao povijest ove crkve i samostana sv. Gabrijela. - Župna crkva sv. Gabrijela, impozantna arhitektonska građevina u novoromaničkome bazilikalnom stilu, dovršena je i posvećena 1926. god., u prigodi 700. obljetnice smrti sv. Franje Asiškoga. Impozantne orgulje od 40 registara, estetski ukomponirana krstionica u dnu crkve, umjetnički alfresco Križni put, mozaik u svetištu crkve i mnoga druga skladna djela u njoj govore o tome

da je St. Gabriel jedno od najvećih i najljepših zdanja u Münchenu. Eto, u takvom jednom zdanju odjekuju prekrasne hrvatske crkvene pjesme, slavi se misa na hrvatskome jeziku, sluša Božja riječ i svećenikova propovijed.

Nakon jedne od svetih misa zamolio sam sestru Martu da mi kaže nekoliko riječi o svojoj zajednici. Rekla mi je da pripada Družbi sestara Kraljice svijeta. Tu je družbu utemeljio 6. listopada 1963. godine otac Ivan Jäger, isusovac,

Crkva sv. Gabrijela u Münchenu

u mjestu Turnju pokraj Zadra. U početku su došle tri djevojke iz župe u Zatonu pokraj staroga Nina i tako je za vrijeme održavanja II. vatikanskog sabora nastala nova redovnička družba na tlu Lijepe Naše. Otac Ivan potiče sestre da hrabro stoje uz križ svoga Spasitelja i zajedno s Gospom otkupljuju svijet svojom oduševljenom i požrtvornom ljubavlju prema poniženima, ostavljenima i zaboravljenima.

NA RELACIJI KÖLN – MÜNCHEN

Prije dolaska u München sestre su djelovale u staračkom domu u Jüchenu pokraj Kölna. Nakon četverogodišnjega rada u tom domu s. Marta Jozić dolazi na novu dužnost u župu St. Gabriel u Münchenu, u pratnji tadašnjega gvardijana samostana St. Gabriel, fra Jure Zebića, 2. veljače 1999. godine. Prema riječima fra Bože Ančića, "u ljetu 1985. godine Nadbiskupski ordinarijat i Franjevački provincijal iz Münchena nude Provinciji Presvetog Otkupitelja (Split) spomenuti samostan i njemačku župu u Münchenu jer nakon 61 godinu marljiva rada dolazi za franjevce sv. Gabrijela ono najbolnije: Bavarska provincija sa sjedištem u Münchenu našla se u velikoj krizi zbog pomanjkanja kandidata za redovnička i svećenička zvanja. Bila je prisiljena 1985. god. donijeti bolnu odluku o napuštanju svoja tri samostana. Jedan od njih je bio i samostan i župa sv. Gabrijela u Münchenu".

Došlo je do dogovora između dviju provincija o preuzimanju samostana i crkve pa je 14. rujna 1986. biskup Engelbert Siebler u ime Nadbiskupije München, uz nazočnost predstavnika bavorskih franjevaca, svečano uveo u službu hrvatske franjevce. Kroz taj samostan prošli su mnogi franjevci, a danas u nje-

Sestre u Münchenu

Sestre u radu sa štitičenicima u staračkom domu u Jüchenu

mu žive: fra Ante Babić, fra Ivan Križanović, fra Božo Ančić, st., fra Ivan Čugura i fra Damjan Čovo.

UMOR JE STRANA RIJEČ

Dakle, s. Marta radi u njemačkoj župi, a ujedno svira u istoj crkvi na hrvatskoj misi od 2002. godine.

Dan nakon što je s. Marta došla u München, njoj se pridružuje s. Mara Ljuban koja će preuzeti radove u samostanu sv. Gabrijela. Iste godine, 29. ožujka dolazi i treća sestra iz Jüchena, s. Ljubica Vukoja. To je bio početak suradnje između Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Družbe sestara Kraljice svijeta. Sestra Ljubica preuzima dužnost kuharice u samostanu.

S. Mara Ljuban zbog poodmaklih godina i narušena zdravlja napušta München 2006. godine. Odlazi u samostansku kuću u Velikoj Gorici. Veselo i spremno prihvaćala se svakoga posla, umor je za nju bio strana riječ. Znala je na upit franjevac: "Jesi li se umorila i je li teško obavljati sav taj posao?", odgovoriti s velikim osmijehom: "Pater, od čega ću se umoriti, ja sve to rado radim, imate li još

koji posao za mene?" Često je boravila u kapelici i razgovarala sa svojim Bogom. Jedan se fratar znao našaliti: "Ni sam Bog ne bi je mogao istjerati iz kapelice."

Sestru Maru zamijenila je s. Ana Oršolić, koja je stigla u München 26. rujna 2006. godine. Upisala je tečaj njemačkoga jezika, a onda je u siječnju iduće godine preuzela službu kuharice u samostanu. Tada će s. Ljubica preuzeti dužnost spremačice u samostanu. Na toj dužnosti je do listopada. Vrhovna uprava premješta je zbog potrebe Družbe u Veliku Goricu 7. listopada 2012. Sada u Münchenu djeluju dvije sestre: s. Marta i s. Ana.

MOLE ZA NAŠ NAROD U TUĐINI

Već godinu dana postoji u Münchenu molitvena udruga Prijatelji blagoslova Marije Kraljice svijeta. Sestre iz uprave Družbe htjele su potaknuti hrvatske katolike u inozemstvu na veću svjesnost blagoslova. S. Lucija Marinović i s. Marina Lukač 1. lipnja 2014. na svetoj misi u 12 sati u crkvi sv. Gabrijela predstavile su Udrugu Prijatelji blagoslova Marije Kraljice svijeta. Nakon povratka su izjavile: "Bilo je lijepo vidjeti kako naš

S. Marta, proslava 25 g. zavjeta u Münchenu

narod u tuđini svesrdno, otvorena srca upija Riječ Božju i otvara svoje srce i obitelji, blagoslovu." Tom prigodom sestre su podijelile pristupnice i obećale da će se moliti za naš narod u tuđini.

Ova podružnica u Münchenu (sjedište Udruge Prijatelji blagoslova Marije Kraljice svijeta je u Velikoj Gorici) ima nešto više od dvadesetak svojih redoviti članova. Udruga se sastaje svakoga 22. u mjesecu. Svrha Udruge je oživjeti zajedničku molitvu. Svojom molitvom žele pridonositi u izgradnji boljega svijeta. Sestre su svjesne da živjeti za Krista znači živjeti za Crkvu; zato se trude da njihove kuće budu kvasac za jačanje i porast Kristova Tijela – Crkve.

Njihov put je izgledao ovako: kandidata prolazi godinu dana kandidature, dvije godine novicijata, a nakon prvih zavjeta, koje obnavlja punih šest godina, polaže doživotne zavjete. Sestre daju prednost duhovnome životu, svjesne da tako mogu uspješnije djelovati u svom poslanju župskog apostolata. ■

ENG After four years working in a home for the elderly in the German town of Jüchen near Cologne Marta Jozić, Mara Ljuban and Ljubica Vukoja, nuns of the order of the Blessed Virgin Mary Queen of the World, moved to the St Gabriel parish in Munich in 1999.

Otac Utemeljitelj u posjetu sestrama u Jüchenu

Vrijeme je ulaganja u Hrvatskoj!

Vrijeme je za ulaganja u Hrvatskoj! Upravo na tu temu u Zagrebu će se u prostorima kongresnog centra FORUM Zagreb, od 26. do 30. listopada ove godine održati poslovna konferencija pod nazivom MEETING G2.1. Što se zapravo krije iza tog imena, u intervjuu je na australskom radiju „Radio Melbourne 3zzz“, ukratko objasnio direktor projekta, gospodin Josip Hrgetić: „...Tražimo načine kako da ljudima, Hrvatima koji su kao i mi rođeni vani, pokažemo kako da prepoznaju mogućnosti investiranja u Hrvatsku. Hrvatska ima samo 4mil. stanovnika, a još ih toliko živi izvan domovine. Zato smo došli do zaključka kako bi bilo zanimljivo i za Hrvatsku i za naše obitelji koje žive u inozemstvu da se poslovno povežu.

...Zašto MEETING G2.1., druga generacija? Zato što ciljamo na Hrvate koji su ili rođeni van Hrvatske ili su jako mladi otišli živjeti i raditi van, koji su vani ostvarili neki biznis te stekli drugačija znanja, iskustva i / ili razmišljanja, te im dati mogućnost da sve to donesu u svoju domovinu.“

Gospodin Josip Hrgetić se prije 5 godina zbog teške gospodarske i ekonomske situacije u Venezueli – Caracas, sa suprugom Marom Vitols Hrgetić i djecom odlučio vratiti u Hrvatsku. Sa sobom su supružnici Hrgetić donijeli i golemo dugogodišnje iskustvo poslovanja u kongresnom turizmu te su u Zagrebu otvorili kongresni centar FORUM Zagreb, koji sada posluje već četvrtu godinu. Upravo će oni, kao i mnogi drugi, na konferenciji pokazati kako mala država koja je u cijelom svijetu prepoznata kao turistička destinacija sada može postati i mjesto vaših ulaganja, vaša financijska destinacija!

Istražite mogućnosti novih tržišta i saznate kako iskoristiti sve prilike koje pružaju hrvatske te institucije Europske unije za ulaganja u Hrvatskoj. Sudjelujte na prvoj konferenciji MEETING G2.1. koju organiziraju povratnici za povratnike uz pokroviteljstvo predsjednice Republike Hrvatske i podršku domaćih tvrtki, agencija i institucija.

Program konferencije ukratko obuhvaća zakonske i pravne okvire, porezno okruženje, poticaje i olakšice, fondove EU-a, panel diskusije, B2B sastanke te ugodnu atmosferu i druženje. Konferencija će omogućiti spajanje izaspore s poduzetnicima, tvrtkama, privatnim projektima i agencijama iz Hrvatske, a organizatori se već sada mogu pohvaliti prijavama iz cijeloga svijeta: Argentine, Australije, Bolivije, Čilea, Ekvadora, Finske, Kanade, Mađarske, Njemačke, Paragvaja, Perua, Poljske, SAD-a, Švicarske.

Želite li biti dio ovog međunarodnog poslovnog i društvenog susreta, rezervirajte svoje mjesto prijavom na web stranici www.meeting-g2.com. Ovim putem organizator FORUM Zagreb zahvaljuje svim sponzorima i partnerima;

Predsjednica Republike Hrvatske, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, MBA Croatia, HAMAG-BICRO, E&Y, Poslovni dnevnik, Večernji list, Hrvatska udruga poslodavaca, Enterprise Europe Network, GreenGold, Poslovni Turizam, Nacional, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatski svjetski kongres, skud Ivan Goran Kovačić, Aqua-park Adamovec.

26.10.2015.: Kongresni centar FORUM Zagreb

19:50 – 20:00h	Pozdravni govor – Josip Hrgetić, FORUM Zagreb, direktor projekta MEETING G2.1
20:00 – 22:00h	Svečana večera / Predstava SKUD-a „Ivan Goran Kovačić“

27.10.2015.: Kongresni centar FORUM Zagreb

08:00 – 09:00h	Registracija sudionika uz jutarnju kavu
09:00 – 09:20h	„Gospodarska diplomacija“ - Joško Klisović, zamjenik ministrica vanjskih i europskih poslova Svečano otvaranje - Predsjednica Republike Hrvatske, Kolinda Grabar Kitarović
09:20 – 09:25h	Kratka pauza
09:25 – 10:00h	„Zašto ulagati u Hrvatskoj?“ - Damir Novinić, ravnatelj Agencije za investicije i konkurentnosti
10:00 – 10:30h	Pauza za kavu
10:30 – 11:30h	„Investor's guide / Legal & Tax Environment“ - Maša Šarić, EY
11:30 – 12:30h	Panel diskusija: „Inovacije / Start-upovi / Poslovni anđeli“ - moderator: Aco Momčilo, MBA Croatia i panelisti: Hrvoje Prpić, Trillemium; Goran Vlašić, Ekonomski fakultet u Zagrebu; Ratko Mutavdžić, Projektura; Nikola Kapraljević, Infinum
12:30 – 13:30h	Ručak i druženje
13:30 – 14:30h	Pitch: 8 Startupovi / SME - Hamag-Bicro / Deloitte / ZIP / Founders
14:30 – 15:30h	Panel diskusija: „Kako zaštititi Vašu investiciju?“ - moderator: Reno Budić, Crowe Horwath; panelisti: dogovori u tijeku
15:30 – 16:00h	Pauza za kavu
16:00 – 16:10h	„Europska poduzetnička mreža (EEN)“ - Doris Boras, Hamag-Bicro
16:10 – 16:30h	„Kako pokrenuti franšizu u Hrvatskoj?“ - Ljiljana Kuček, Hrvatska udruga za franšizno poslovanje
16:30 – 17:30h	Pitch: 8 Startupovi / SME - Hamag-Bicro / Deloitte / ZIP / Founders / eStudent
17:30 – 20:00h	Slobodno vrijeme
20:00 – 23:00h	Večera i zabavni program - Green Gold Club

28.10.2015.: Kongresni centar FORUM Zagreb

08:30 – 09:30h	„Poticali i olakšica“ – Ivica Perica / Sonja Išković, Deloitte
09:30 – 10:30h	Panel diskusija: „Ulaganje u RH uz poticaje europskih fondova“ - moderator: Saša Bukovac, HGK; panelisti: Marina Marasović, HBOR; Vedrana Jelušić Kašić, EBRD; Zdenka Lončar, MINPO; Frane Šesnić, RAZA
10:30 – 11:00h	Pauza za kavu
11:00 – 11:45h	„Kako doći do kredita?“ – Nicolas Baron Adamovich, Commerzbank
11:45 – 12:45h	Ručak i druženje
12:45 – 13:45h	Panel diskusija: „Kako modernizirati naše obrazovanje da bude kompetitivno s vrhunskim zapadnim zemljama“ - moderator: Tome Antičić, IRB; panelisti: Caroline Hornstein-Tomić, privatne sveučilište, IRB
13:45 – 14:45h	Panel diskusija: „Nekretnine Hrvatska – okvir, trendovi i prilike“ - moderator: Tomislav Gregurić, Renova; panelisti: Marijana Božić, Odvjetničko društvo Božić i partneri; Zlatko Gregurić, EBRD; Zlatko Barović, APlan
14:45 – 15:15h	Pauza za kavu
15:15 – 16:15h	Panel diskusija: „Uspješni povratnici“ - moderator, panelisti: dogovori u tijeku
16:15 – 17:15h	Zaključci - Davor Majetić, glavni direktor Hrvatske udruge poslodavaca / Don Markušić, Barrister & Solicitor
17:15 – 20:00h	Slobodno vrijeme
20:00 – 00:00h	Razgledavanje grada Zagreba u suradnji s Turističkom zajednicom grada Zagreba, večera u gradu

29.10.2015.: Grad Zagreb

08:30 – 11:30h	Posjet BioCentru - Organizator: Hamag-Bicro
11:30 – 12:00h	Prijevoz do Hrvatske gospodarske komore
12:00 – 12:30h	„Temelji za osnivanje Hrvatske (virtualne) svjetske gospodarske komore“ – Luka Burilović, predsjednik Hrvatske gospodarske komore
12:30 – 13:30h	Ručak u Hrvatskoj gospodarskoj komori
13:30 – 13:45h	Zatvaranje skupa - Josip Hrgetić, FORUM Zagreb, direktor projekta MEETING G2.1
13:45 – 14:00h	Šetnja do Trga svetoga Marka
14:00 – 17:00h	Posjet Vladi RH / Trg svetoga Marka – Organizator: Državni ured za hrvate izvan RH

30.10.2015.: Izlet - pozitivan primjer poslovanja u RH: Aquapark Adamovec i Ambientpark

Kilometri u zajedničkom druženju na biciklima

„Iako našu grupu čine Hrvati, s nama na vožnje često odlaze i naši prijatelji drugih nacionalnosti. Kako nismo službena grupa, uvijek nam je drago vidjeti kad nam se pridruže i neki novi biciklisti“, kaže John Bajan

Snagom bure i članovi
Bure brojne kilometre

Beach Road, Mordialloc, Kinglake... ali i Mornington Peninsula
jedne su od najčešćih biciklističkih ruta Burinih biciklista

Tekst: **Suzana Fantov** Foto: 'Bura' Melbourne

Rekreacija i druženje, sportski duh i zajednički užitak okupili su više od dvadesetak zaljubljenika u biciklizam iz Melbournea i okolice, a koji čine biciklističku grupu 'Bura'. O tome kako je nastala te kako djeluje razgovarali smo s Johnom Bajanom, jednim od prvih članova i osnivača ove grupe koja je spontano nastala nakon ideje prijatelja koji su odlučili svoje slobodno vrijeme provesti u rekreativnome biciklizmu.

Biciklističku grupu 'Bura' osnovali su 2010. godine zaljubljenici u ovaj sport, kao jedan vid zajedničkog druženja i održavanja tjelesne kondicije. Prvi članovi, zajedno sa mnom, bili su tada John Rimac, Bernard Bajan i Mirko Kovač. Započeli smo naše zajedničke vožnje duž Warnamboola, biciklima svih vrsta. Od tada, entuzijazam je počeo ubrzano rasti te uz tehnička poboljšanja naših bicikala, odlučili smo se za novu destinaciju naših vožnji i odabrali Beach Road za redovitu rutu. Ovu odluku donijeli smo zbog toga što se ova prometnica nalazi u središnjem dijelu naše točke sastajališta, ali i zbog činjenice da pruža sigurniju vožnju pokraj tisuće biciklista koji

se tu nađu u jutarnjim vožnjama vikendom. Od samog osnivanja pa do danas grupi se priključilo još dvadesetak članova koji se rado pridruže našim vožnjama – govori nam John Bajan koji za svoje prijatelje bicikliste kaže kako su, iako rekreativci, veliki obožavatelji i pratitelji profesionalnih biciklističkih utrka, posebno Tour de France utrke, dok oni sami uživaju u svojoj rekreativnoj vožnji i druženju subotom i nedjeljom ujutro kad krenu njihove vožnje.

Uobičajeno je da preko društvenih mreža dogovaramo naše rute vožnje, vrijeme sastajanja i ostalo te tako načinimo plan za predstojeće okupljanje i vožnju. Put Beach Road (Port Melbourne) do Mordialloca u povratku naša je već stalna destinacija, ali i mnogobrojne druge čine naše izazove kojima se odazovemo tijekom godine, ovisno o vremenskoj prognozi – objašnjava nam Bujan. Grupa 'Bura' do sada je prošla zavidne kilometre zahvaljujući velikoj ljubavi njezinih članova prema sportskome duhu i životu koji uključuje biciklizam.

Iako našu grupu čine Hrvati, s nama na vožnje često odlaze i naši prijatelji drugih nacionalnosti. Kako nismo službena grupa, uvijek nam je drago vidjeti kad nam se pridruže i neki novi bicikli-

sti. Ono što nas jedino razlikuje u vožnjama su naše sportske majice s 'Burinim' logom na koji smo vrlo ponosni – završava razgovor John koji još dodaje kako se često događa, iako grupu čine uglavnom četrdesetogodišnjaci, da se u vožnjama priključe i druge generacije, kao i njihova djeca, a tada postaje 'problem' što se treba rano ustati i krenuti u vožnju. ■

John Bajan, Joe Lovrić i John Rimac u prepoznatljivim dizajnom Burina znaka na sportskim majicama

ENG Recreation, socialising, sports and the joy of being together have joined over twenty Melbourne cycling enthusiasts under the wings of the "Bura" Croatian cycling team.

Okolotorno – kultura šetanja na novljanski način

"Okolotorno ide naprijed ponajprije zbog dobre volje mnogih naših udruga i sugrađana svih dobnih skupina, koji volonterski sudjeluju u njemu te nose zadatke logistike, do kostimiranja i animiranja turista"

Kulturnu manifestaciju "Okolotorno" u Novome Vinodolskom posjetila je i hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović te uz gradonačelnika Novoga Vinodolskog Olega Butkovića otvorila ovu manifestaciju. Predsjednica je izrazila zadovoljstvo otvorenjem novoga kulturno-turističkog projekta kojim ćemo svi zajedno upoznati Novi Vinodolski na jedan novi način.

Tekst/foto: Snjezana Radoš

“Okolotorno” je novi turistički projekt Grada Novoga Vinodolskog odnosno manifestacija koja se u 2015. godini prvi put održala u Novome Vinodolskom, i to u Starome gradu, svake srijede od lipnja do rujna. Cilj ovog projekta je uz organizacijsku i financijsku potporu gospodarskih subjekata, udruga, ustanova i Turističke zajednice proširiti turističku ponudu revitalizacijom novljanske povijesne gradske jezgre.

Naziv manifestacije Okolotorno dolazi od čakavske riječi *okolotorno* što znači *naokolo/okolo u krug* (iz Rječnika čakavskoga govora Novoga Vinodolskog, Sokolić, Kozarić, 2003.). Okolotorno je zapravo šetnja prigodno osvijetljenim i

uređenim ulicama Staroga grada tijekom koje posjetitelji uz pomoć mape obilaze sve važne znamenitosti i zanimljivosti povijesne jezgre Novoga Vinodolskog te upoznaju bogatu novljansku kulturnu baštinu, ljepotu narodnih nošnji i običaja.

Šetnja započinje od straže s Frankopanskoga trga i teče naokolo, a mnogobrojni turisti koji se šetaju Korzom hrvatskih branitelja nastavljaju šetnju Starim gradom, diveći se njegovoj ljepoti i kulturnim, povijesnim i zabavnim sadržajima koji se nude. Uz kušanje autohtonih proizvoda i vina Vinodolske doline posjetitelji mogu ušetati u prošlost uz oživiljene likove iz naše slavne prošlosti kao što su - Frankopani, ban Ivan Mažuranić, Ivana Brlić Mažuranić... fotografirati se s njima te saznati nešto više o njihovoj ulozi u povijesti Novoga Vinodolskog.

- Projekt 'dajmo život našem Starom gradu' pokazao se uspješnim i vrlo dobro prihvaćenim. Okolotorno ide naprijed ponajprije zbog dobre volje mnogih naših udruga i sugrađana svih dob-

Ivana Brlić Mažuranić i ban Mažuranić sa šetačicama oduševljenim Pričama iz davnina

nih skupina, koji volonterski sudjeluju u njemu te nose zadatke logistike, do koštimiranja i animiranja turista. Izlagači autohtonih proizvoda i suvenira zadovoljni su organizacijom i općenito idejom. Okolotorno posjećuju ne samo naši turisti, već i stanovnici okolnih mjesta, a svi skupa dijele oduševljenje izgledom Staroga grada i kulturno-zabavnim programom koji pripremamo svake srijede - kaže Sandra Ristić, koordinatori- ca projekta. ■

ENG Okolotorno is a new tourism initiative in the coastal town of Novi Vinodolski that encourages visitors to take a pedestrian visit to the old town core, offering a map that will take them to all the key points of interest.

HR 2 nacionalna top lista

1. JOSIPA LISAC - TU
2. NINA KRALJIĆ - ZALJULJALI SMO SVIJET
3. NINA BADRIĆ - VIŠE SMO OD PRIJATELJA
4. MARIN JURIĆ ČIVRO - DOBRO JUTRO SVIMA
5. NENO BELAN & MAJA POSAVEC - TVOJ GLAS
6. HLADNO PIVO - FIRMA
7. MASSIMO - KLADIM SE NA NAS
8. PARNI VALJAK - SAMO TI (NORMA BELLE)
9. ANTONELA DOKO - SREĆA
10. BOJAN JAMBROŠIĆ - DOPUSTI

Matea podjednako voli Ameriku i Hrvatsku

Beskrajno sam ponosna što sam Hrvatica i to često ističem. Puno Amerikanaca ni ne može dokučiti svoje korijene, ja mogu i ponosim se, a uvijek kažem kako sam u Americi Hrvatica, a u Hrvatskoj Amerikanka

Razgovarala: **Maria Durakovich**

Ljetni međunarodni program Zagrebačke škole ekonomije i managementa (ZŠEM) ove je godine izabrala, baš kao i njezina starija sestra prijašnjih godina, i američka studentica hrvatskih korijena Matea Čubela. Iako ljepote Hrvatske već poznaje, uživa u izletima i ponovno se oduševljava hrvatskom specifičnom arhitekturom priobalnih gradova i kristalnim morem u kojem se imala prigode okupati sa svojim kolegama iz cijelog svijeta, također polaznicima ZŠEM-ova ljetnoga međunarodnog programa.

Matea s ocem Brankom, rođenim u Mostaru, majkom Marijom, dvoje braće i sestrom: Markom, Marlin i Lukom, živi u Clevelandu u kojem je odrasla i gdje je upravo završila prvu godinu studija međunarodnoga menadžmenta na Sveučilištu *John Carroll*. Jako je vezana za Cleveland te, iako često putuje, svoju budućnost zbog obitelji i prijatelja

koji su većinom hrvatskih korijena vidi upravo ondje.

Što čini Vaš hrvatski identitet i kako ste povezani s Hrvatima u Clevelandu?

- Mogu reći kako je moj materinski jezik hrvatski, a usvojila sam ga u obitelji puno prije no što sam naučila engleski jezik. Tijekom svog odrastanja posjećivala sam Hrvatsku svake dvije ili tri godine, a najviše bismo odlazili u Mostar. U svome sam rodnome gradu, Clevelandu, uključena u nekoliko aktivnosti u organizaciji hrvatske zajednice. Od svoje četvrte godine pa sve do sedamnaeste svirala sam tamburicu u društvu "Cleveland Junior Tamburitza". S njima sam proputovala SAD uzduž i popriječno, a dva puta smo posjetili i Hrvatsku. Upravo za ta putovanja vežu me najbolja sjećanja i sjajni prijatelji. Sjećam se turneje po Hrvatskoj i obilaska grada Gor-

nje Stubice. S prijateljima koje sam tamo stekla i dandanas održavam kontakt na Facebooku. Tijekom odrastanja, točnije od svoje pete do dvanaeste godine, igrala sam nogomet u *Croatian Cleveland Soccer Teamu*, što mi je predstavljalo jedinstveno iskustvo povezanosti s Hrvatima. Aktivna sam članica Hrvatske katoličke župe gdje sam kao tamburašica nastupala sa svojom grupom "Cleveland Junior Tamburitza". Beskrajno sam ponosna što sam Hrvatica i to često ističem. Puno Amerikanaca ni ne može dokučiti svoje korijene, ja mogu i ponosim se, a uvijek kažem kako sam u Americi Hrvatica, a u Hrvatskoj Amerikanka. No, kad bi se kojim slučajem Hrvati i Amerikanci susreli u nogometnoj utakmici, zasigurno bih navijala za Hrvatsku.

Kako ste se odlučili baš za ZŠEM-ov ljetni međunarodni program?

- Odlučila sam provesti ljeto u Hrvatskoj i to baš sudjelujući u ZŠEM-ovu međunarodnome programu zbog nekoliko razloga. Naime, moja starija sestra prije nekoliko godina također je sudjelovala u programu na ZŠEM-u i toplo mi ga je preporučila. ECTS bodove koje sam ostvarila na kolegijima *International Management* i *Croatian Studies* u sklopu ZŠEM-ova programa lako će mi biti priznati u mojoj matičnoj ustanovi na *John Carrollu*. Zaista sam sretna što je *John Carroll* jedan od ZŠEM-ovih međunarodnih akademskih partnera jer mi je ta činjenica omogućila akademski boravak u Hrvatskoj i jedan posve drukčiji doživljaj od onoga koji sam imala kad bih dolazila u Hrvatsku s obitelji. Došla sam i nisam požalila. S obzirom na organizaciju nastave i izvannastavnih aktivnosti, osjećam se gotovo kao svaki drugi hrvatski student.

Matea voli isticati svoje hrvatske korijene

Kakvo je Vaše iskustvo studiranja na ZŠEM-u?

- Zapanjila me je raznolikost studenata ZŠEM-ova ljetnog programa. Dolaze zaista iz cijelog svijeta – Australije, Meksika, Kanade, Singapura i raznih drugih država. Što se nastave tiče, vrlo je slična onoj na mom fakultetu. Radi se u opuštenoj atmosferi, interaktivno i s puno osobnog sudjelovanja i angažmana u nastavnom procesu, gdje vas na to potiču. Izvrsno su organizirane društvene aktivnosti u sklopu ljetnoga programa tijekom kojih se družimo i povezuje sa studentima iz cijeloga svijeta u prijateljstva za koja se nadam da će trajati još dugo. Izlet u Zadar bio je izvrsna mogućnost baš za to, a imali smo i vremena za bućnuti se u Jadransko more uživajući u ljepotama koje oduzimaju dah. Čula sam kako je čak nekoliko stu-

denata reklo kako bi željeli još malo dulje ostati u Hrvatskoj. Hrvatska ima nešto što većina drugih turističkih destinacija jednostavno nema, a to je impozantna i eklektična arhitektura koja datira iz različitih epoha i različitih utjecaja. Ja sam, kako sam već rekla, često posjećivala Hrvatsku i otprilike sam znala što me čeka. No, primjećujem kod drugih međunarodnih studenata koji su prvi put u Hrvatskoj zadivljenost našom lijepom

domovinom unatoč činjenici što su putovali cijeli svijet, vidjeli puno drugih zemalja i imaju iskustvo različitih kultura. Na njih poseban dojam ostavlja onaj poseban hrvatski šarm, ljubazan narod, prirodne ljepote... ■

ENG An interview with American student Matea Čubela – this summer she took part in the international programme offered by the Zagreb School of Economics and Management.

GOVORIMO HRVATSKI

NESTANAK RIJEČI

Živeći u doba ubrzanih promjena najčešće nismo svjesni prestanka uporabe pojedinih riječi i izraza i njihove zamjene novim jezičnim ostvarajima koji su najčešće neusporedivo manje u skladu s hrvatskom književnojezičnom tradicijom. Premda je npr. imenica *pogibelj* sastavnim dijelom normiranoga hrvatskoga književnoga jezika, u svakodnevnoj ju je uporabi u potpunosti istisnula imenica *opasnost*, pa većina danas imenicu *pogibelj* više ne rabi kao stilski neobilježenu. Isto vrijedi i za pridjev *pogibeljan* kojega je istisnuo pridjev *opasan*. Šteta je što na taj način svoj jezik osiromašujemo i udaljujemo ga od jezika svojih književnih velikana, i to ne samo onih iz davnih stoljeća nego i onih koji su pisali u 2. polovici 19. stoljeća, pa i kasnije. Tako npr. August Šenoa piše u *čas pogibelji pozvalo zagrebačke građane* (*Zlatarovo zlato*, 1871.), Eugen Kumičić *neka predoči Ruži pogibelj koja joj prieti* (*Gospodja Sabina*, 1883.),

Piše: Sanja Vulić

a Ksaver Šandor Gjalski *Gotovo bila u pogibelji njegova dobra volja* (*Diljem doma*, 1899.). Naravno ima i djela u kojima se usporedno rabe imenice *pogibelj* i *opasnost*, osobito potkraj 19. stoljeća, pa npr. Josip Eugen Tomić unutar istoga svoga romana piše *prietila pogibelj; gdje im ne prieti opasnost* (*Melita*, 1899.). Isto se može reći za pridjev *pogibeljan*, kojega je potisnuo pridjev *opasan*, premda je za ono što je po život opasno prikladnije rabiti imenicu *pogibelj* i pridjev *pogibeljan*. Takovu uporabu opet nalazimo u hrvatskih književnika, npr. u Mirka Bogovića *Rana ne bijaše pogibeljna* (*Pripoviesti*, 1894.). Hrvati u polutisućljetnoj dijaspori u Austriji i zapadnoj Mađarskoj također rabe te stare hrvatske riječi (često u inačicama *pogibel*, *pogibelan*).

U skladu s hrvatskom višestoljetnom književnojezičnom tradicijom, hrvatski su pisci u 19. stoljeću još uvijek rabili pridjev *ini*, kojega je kasnije u potpunosti potisnuo pridjev *ostali* ili pak *drugi*. Danas se pridjev *ini* obično smatra stilski

obilježenim. Doduše, očuvan je kao dio izvedenoga priloga *inače* i imenice *inačica* te u različitim složenicama kao npr. *inozemstvo*, *inozeman*, *inojezičan*, *inovjerac* itd., pa je šteta što se vrlo rijetko rabi kao samostalna riječ. Tako smo prekinuli vezu sa svojom književnojezičnom tradicijom jer je npr. Marin Držić u 16. stoljeću rabio poimeničene pridjeve *ino* i *drugo* kao istoznačnice, pa u posvetnom dijelu svojih *Pjesni* piše *ne za ino; ne za drugo*. U 17. stoljeću nalazimo npr. pridjev *ini* u *Ritualu rimskom* Bartola Kašića. Rabi ga i Gundulić u svojim djelima, npr. *niz čelo iniem vilam vise* (*Dubravka*). Naravno, još uvijek ga rabe i pojedini autori u 19. stoljeću, bilo kao pridjeve ili poimeničene pridjeve, npr. Mato Vodopić *ina družba; otac Marijin, brižljiv nad ine* (*Marija*).

I navedenih nekoliko primjera dobro nam pokazuje da je normirani hrvatski književni jezik još u drugoj polovici 19. stoljeća bio čvrsto povezan sa svojom književnojezičnom tradicijom. Šteta je što se u 20. stoljeću u velikoj mjeri od nje odvojio, a u današnje je doba to odvajanje opet naglašeno. ■

Moreška

KORČULA

Korčulanska moreška smatra se posljednjim autentičnim mačevalačkim plesom Sredozemlja. Najčešća teorija kaže da je moreška nastala u Španjolskoj u 12. stoljeću kao prisjećanje na protjerivanje Maura i kršćansku rekonkvistu. U srednjem vijeku igrala se po cijelom Mediteranu, ali je do danas opstala jedino u Korčuli, kamo je najvjerojatnije došla iz Venecije u 17. stoljeću. Moreška se duboko utkala u identitet Korčulana, koji ističu da su uspjeli opstati u surovim otočnim uvjetima zato što su stoljećima čuvali svoju kulturu, tradiciju, povijest i dostojanstvo. Taj dinamični i energični mačevalački ples izvodi se svake godine više od stotinu puta za turiste, ali 29. srpnja, na dan sv. Todora, zaštitnika Korčule, moreška se izvodi isključivo za građane Korčule.

Naručite hit-fotomonografiju sa svih
200 unikatnih fotografija

Hrvatske iz zraka, velikog formata
(48x32 cm, tvrdi uvez).

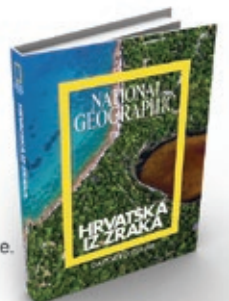
Cijena **200,00 kn** + poštarina.

Više informacija na:

www.hrvatskaiz zraka.com/shop.

Za veće narudžbe nudimo dodatne popuste.

Kontakt: asistenti@rostuhar.com

Varaždinski Špancirfest oduševio 17. put

Nastupom sarajevskog benda Dubioze Kolektiva na velikoj festivalskoj pozornici pokraj Staroga grada završio je desetodnevni 17. Špancirfest u Varaždinu. "Fizički smo umorni, ali srce i duša su nam puni. Bilo je puno kreativne energije i sjajnih programa", rekao je posljednjeg dana Marko Breljak iz press službe Špancirfesta. Dodao je da je 600-injak izvođača, od uličnih performerera preko umjetnika i kreativaca, održalo 450 različitih programa. U Turističkoj zajednici grada Varaždina, organizatora Špancirfesta, procjenjuju da je u deset dana manifestaciju posjetilo oko 200.00 ljudi iz Hrvatske i inozemstva te da Špancirfest potvrđuje Varaždin kao najvažnije kontinentalno turističko odredište.

Nandi Radola dobio Trku na prstenac

Sinj ima Alku, a istarski Barban Trku na prstenac, prema prvom spominjanju čak i stariju od Alke, a ove godine održalo se 40. obnovljeno izdanje jer je u jednom razdoblju svoje povijesti trka bila zaboravljena. Pobjednik je Nandi Radola iz mjesta Hrboki. Pobijedio je sa 6,5 punata na konju Whiskeyju. Poput Sinjske alke i Barbanske je trka okupila domaću političku elitu. Biti konjanik na Trci na prstenac velika je čast. U njoj mogu uživati samo jahači rođeni u Istri. Treba prejahati 150 metara u najviše 12 sekundi i pritom po mogućnosti pogoditi u sridu. I tako tri kruga. No, za 16 konjanika, koliko ih sudjeluje u trci, ipak nije najvažnije pobijediti.

Vjenčanje Antonije Mišure

Hrvatska košarkaška reprezentativka Antonija Mišura, koju mnogi smatraju jednom od najljepših sportašica na svijetu, vjenčala se s Markom Sandrićem u katedrali sv. Jakova u svom Šibeniku. Antonija se nije brzo odlučila na vjenčanje - sa svojim izabranikom Markom Sandrićem u vezi je već deset godina. Blistala je u čipkastoj bijeloj vjenčanici, a prva šetnja mladenaca gradom izazvala je velik interes Šibenčana i mnogobrojnih turista.

Magareće utrke okupile desetak tisuća posjetitelja u Tisnom

Tisno je sinoć, već desetu godinu zaredom, bilo domaćin Međunarodne utrke magaraca ili kako je mještani toga malog mjesta u Šibensko-kninskoj županiji zovu 'Međunarodne trke tovarov', koja je na središnjem trgu "Rudina" okupila desetak tisuća posjetitelja. Pobjedu su donijeli Slovaci, a pobjednički tim čine magarac Miško, jahač Daniel Sulan te trener Peter Šimonič, dok su se na drugo mjesto plasirali domaćini, a na treće gosti iz Bavarske.

Tristota obljetnica krunjenja slike Majke Božje Trsatske

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u zajedništvu s riječkim nadbiskupom i metropolitom Ivanom Devčićem, ljubljanskim nadbiskupom i metropolitom Stanetom Zoreom te drugim biskupima i svećenicima, predvodio je u nedjelju 30. kolovoza u trsatskom svetištu svečano euharistijsko slavlje u povodu proslave 300. obljetnice krunjenja čudotvorne slike Majke Božje Trsatske. Visoka obljetnica krunidbe slike "Majke Milosti", koju je papa Urban V. darovao trsatskom svetištu 1367. godine, a prema pobožnoj predaji naslikao ju je sv. Luka evanđelist osobno, privukla je na Trsat mnogobrojne hodočasnike iz Hrvatske i Slovenije, ali i predstavnike državne i lokalne vlasti. Svečanost se održala pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora kao i 1715. godine. Slika je zbog štovanja koje joj iskazivano okrunjena zlatnom krunom 8. rujna 1715. godine. Bila je to prva Marijina slika izvan Italije koju je dao okruniti neki papa.

18. maraton lađa na Neretvi

Uručenjem odličja pobjedničkim posadama u Pločama završen je 18. maraton lađa na Neretvi, na kojem se lađari u izvornim neretvanskim plovilima natječu veslajući rutu od Metkovića do Ploča dugu 22,5 kilometara. Zlatne medalje članovima posade pobjedničke ekipe Stabline uručila je predsjednica Republike i pokroviteljica ovogodišnjega Maratona lađa na Neretvi Kolinda Grabar Kitarović. Pobjedničkoj ekipi također je pripao i veliki prijelazni zlatni štit kneza Domagoja te novčana nagrada od 30.000 kuna. Srebrna medalja pripala je lađarima ekipe Komina, a brončana ekipi Crnog puta.

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hečimović

Vrijeme pripreme:

45 min

Svinjsko pečenje u umaku od suhih šljiva i šljivovice

Slavonija je kao regija poznata po svojim bogatim i plodonosnim poljima koja zahtijevaju težak i mukotrpan rad gotovo cijelu godinu, ali kada dođe hladno vrijeme, slavonska polja miruju, a seljaci koji su cijelu godinu vrijedno radili počinju ubirati plodove svoga rada. Kada dođu prvi mrazovi počinju kolinja, a samim time i bogati slavonski objedi. Jedno od jela koja se gotovo uvijek pojavljuje na obiteljskome stolu je svinjsko pečenje po receptu iz Osječko-baranjske županije.

SASTOJCI ZA 4 OSOBE:

1 kg svinjetine od potrbušine
20 dag suhe slanine
4 češnja češnjaka
10 dag suhih šljiva
0,5 dcl šljivovice
sol, papar
10 dag brašna
1,20 kg krumpira
1/2 l temeljca od kostiju

PRIPREMA: Iz svinjske potrbušine izvaditi kosti, začiniti solju i paprom i na tako pripremljeno meso posložiti tanko narezane ploške suhe slanine i sitno narezane češnjeve češnjaka. Od potrbušine napraviti roladu i povezati koncem za pečenje. Izvana također začiniti roladu solju i paprom. Staviti peći na 175 C oko 1 sat. Nakon toga izvaditi roladu iz pećnice te ocijediti dio masnoće koja se stvorila tijekom pečenja u posudu u kojoj će se praviti umak. Narezani i začinjeni krumpir staviti u posudu u kojoj se peklo pečenje te roladu staviti na krumpir i sve zajedno peći još 45 min. Izvaditi roladu i krumpir u posudu u kojoj će se jelo servirati. Držati na toplom.

UMAK: Na ranije odvojenoj masnoći od pečenja staviti sitno sjeckane suhe šljive. Kada počnu krčkati, zaliti ih šljivovicom i ostaviti da alkohol ispari 2-3 min. Dodati brašno i lagano ga miješati da se ne stvore grudice te zaliti bistrim temeljcem od kostiju. Začiniti po potrebi i kratko kuhati dok se umak ne zgusne. Gotovo pečenje poslužiti s krumpirom koji je prelivem umakom i salatam od kiselog kupusa uz čašu dobrog domaćeg vina.

ISELJENIČKA VIJEST

IZLOŽBA DIJASPORI S LJUBAVLJU U MATICI

ZAGREB - HMI i Centar za kulturu i informiranje Maksimir organizirali su skupnu izložbu likovnih amatera grada Zagreba "Dijaspori s ljubavlju" koja je otvorena 14. srpnja u Hrvatskoj matici iseljenika. Izlagači, njih šezdeset, članovi su likovnih i amaterskih udruga "Amaciz", "Arma Artem", "Grupa 69", "HLD". Autor izložbe je Vladimir Đerek. Izložba će biti dostupna javnosti do 31. kolovoza.

U ljetno zagrebačko predvečerje i uz prisutnosti mnoštva ljubitelja umjetnosti i gostiju izložbu u Hrvatskoj matici iseljenika otvorio je njezin autor, Vladimir Đerek.

- Mi smo likovni amateri raznih profila. U Hrvatskoj matici iseljenika, nas 50, želimo dobrodošlicu našim iseljenicima. Neka osjete gostoprimstvo i ljubav. I zbog toga će ova skupna izložba Dijaspori s ljubavlju biti otvorena do početka mjeseca rujna. Koristim prigodu zahvaliti Matici na iskazanom povjerenju, domaćinstvu i suradnji, za koju se nadam da će se nastaviti i u budućnosti. Zahvaljujem i akademskome slikaru Sebastianu Dračiću na pomoći pri žiriranju radova za ovu skupnu izložbu, kao i njezin postav. Dragi umjetnici, zahvaljujem vam što ste se odazvali mom pozivu i želji da se ova izložba realizira - rekao je autor izložbe.

Nazočnima su se obratili i čelni ljudi organizatora, HMI-ja i Centra za kulturu Maksimir, Marin Knezović i Goran Jerković. (dšš)

BRAĆA SINKOVIĆ PONOVO SVJETSKI PRVACI

Braća Martin i Valent Sinković osvojili su 6. rujna zlatnu medalju u dvojcu na pariće na Svjetskom veslačkom prvenstvu u francuskom Aiguebeletteu te su tako obranili naslov osvojen lani u Amsterdamu, dok je Damir Martin u samcu osvojio peto mjesto. Braća Sinković potvrdili su svoju dominaciju i u finalu. Povelili su od samoga starta i si-

gurno kontrolirali situaciju. Do polovice staze najbliži pratitelji bili su im Nijemci Marcel Hacker i Stephan Krueger, a u drugoj polovici Litvanci Rolandas Mascinskas i Saulius Ritter. Na kraju je hrvatska posada pobijedila u vremenu od 6:03.33 minuta. Braća Sinković u dvojcu na pariće nastupaju od prošle godine te su osvojili naslove pobjedni-

ka Svjetskoga kupa za 2014. i 2015. godinu, kao i naslov svjetskih prvaka lani u Amsterdamu i sada u Aiguebeletteu. Damir Martin, kojemu je ovo prva sezona kako nastupa u samcu, u finalu je bio peti, ali on je svoj plan ispunio već samim plasmanom u finale, čime je osigurao nastup na Olimpijadi u Rijiju sljedeće godine.

"Uvijek je nakon ovako iscrpljujućih utrka teško pronaći prave riječi, ali vjerujemo da je naše veslanje reklo sve i da je zlato zasluženno u našim rukama. Osjećaj je uistinu savršen. Biti na krovu svijeta zapravo je potvrda vašeg rada i odricanja i svega onoga za što živite tih šest i nešto minuta. Tijekom cijele utrke bili smo sigurni u sebe i kontrolirali smo situaciju. Iako smo bili favoriti, sve posade su odlične i velika konkurencija koju nikada nismo i nećemo podcijeniti, oni su nas i gurali do zlata i zapravo njihovi dobri rezultati i nama su motiv da budemo još bolji", rekao je Martin nakon utrke.

"Najvažnije je ići korak po korak! Nakon ovoga Svjetskog prvenstva i još jednog zlata možemo početi s pripremom i razmišljanjem o Rijiju! Jako smo ponosni na ostvarene rezultate i ne mislimo stati na ovome, puno je toga još pred nama", dodao je Valent Sinković.

HRVATSKA UGROZILA IZRAVAN PLASMAN NA EURO

U dvoboju H-kvalifikacijske skupine EURA 2016. u Oslu nogometaši Norveške pobijedili su Hrvatsku s 2-0 (0-0), a ovim prvim porazom u kvalifikacijama Hrvatska je ugrozila svoje šanse za izravan plasman na završnicu jer sada Norveška ima dva boda više od "vaterenih". Norveška je sada prva u skupini sa 16 bodova, Italija ima 15 i utakmicu manje kod kuće s Bugarskom, a Hrvatska je treća s 14 bodova dva kola prije kraja. Dvostruki strijelac za Norvešku bio je Jo Inge Berget (51. min. i 69.). Hrvatska je u Oslu doživjela prvi poraz u kvalifikacijama koji bi mogao biti sudbonosan za prva dva mjesta u skupini. Norvežani su se "osvetili" za poraz (1-5) u Maksimiru, a izabranici Nike Kovača odigrali su najslabiju utakmicu u ovome ciklusu kvalifikacija. U sljedećem kolu Hrvatska 10. listopada gostuje na Malti. Izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Niko Kovač čestitao

je Norveškoj na zasluženju pobjedi u susretu H-skupine kvalifikacija za EP 2016. godine poručivši kako njegovi igrači nisu zaslužili pobjedu. Na pitanje zašto se Hrvatska nije bacila na glavu, Kovač je bio jasan: "Pitajte igrače zašto se ne bacaju na glavu. Mi smo odgovorni, ali i oni na terenu moraju pokazati zalaganje. Znali smo da su fizički jaki, opasni u prekidima, ali mi nismo ostvarili našu igru. To je pitanje svih igrača. Ne sumnjam u bojkot. Igraju u klubovima, pripremaju se, svatko misli da može u reprezentaciji igrati kao u klubu. No, u reprezentaciji se mora dati sve od sebe, sto posto", poručio je Kovač. "Vjerujem u plasman na EP, no sada moramo čekati kiks Norveške. Moramo dobiti obje utakmice i moliti dragoga Boga da nam Norvežani pomognu", rekao je Kovač koji nije že-

lio komentirati nagađanja o njegovoj smjeni. "Moja pozicija sada nije bitna, najbitnija je Hrvatska. Vjerujem kako će odgovorni ljudi donijeti pravu odluku."

SP VATERPOLO: HRVATSKOJ SREBRO

Hrvatski vaterpolisti osvojili su srebrne medalje na Svjetskom prvenstvu u Kazanu, oni su u finalu izgubili od Srbije s 4 - 11 (2 - 2, 0 - 3, 2 - 2, 0 - 4). Hrvatska je kao aktualni olimpijski pobjednik u finalu Svjetskog prvenstva bila nemoćna protiv vrlo jake Srbije koja je opravdala status favorita i zasluženo osvojila zlatnu medalju. Hrvatskoj je ovo peta uzastopna medalja sa svjetskih prvenstava, a prva srebrna. Uz zlato 2007., ima i tri bronce zaredom (2009., 2011., 2013.). Dva gola za Hrvatsku postigao je Sandro Sukno, a po jedan su dodali Antonio Petković i Maro Joković. Hrvatski vaterpolisti plasirali su se u finale nakon što su u polufinalu nakon boljeg izvođenja peteraca svladali Grke s 15 - 13. Grčka je osvojila bronzu svladavši Italiju s 11 - 9 boljim izvođenjem peteraca.

DINAMO IZBORIO LIGU PRVAKA

Nogometaši zagrebačkog Dinama izborili su plasman u Ligu prvaka nakon što su u uzvratnom susretu zadnjeg kola kvalifikacija na stadionu Maksimir pred 13.000 gledatelja pobijedili albanski Skenderbeu 4 - 1 i tako potvrdili pobjedu 2 - 1 iz prve utakmice. Modri su peti put u svojoj povijesti izborili plasman u elitno natjecanje Starog kontinenta te devetu godinu uzastopce osigurali plasman u Europi najmanje do Božića. Dinamo je plasmanom u LP osigurao i najmanje 14 milijuna eura.

Na ždrijebu u Monte Carlu odlučeno je da će modri igrati u F skupini Lige prvaka zajedno s Bayernom, Arsenalom i Olympiakosom. "Čekaju nas odlične utakmice, sjajan nogomet, vjerujem pune tribine, a mi ćemo poginuti na terenu. Što će nam to donijeti, vidjet ćemo", rekao je trener Mamić. Unatoč teškoj, ali i atraktivnoj skupini, trener modrih vjeruje da će njegovi odabranici 'nekoga okrnuti'.

VELIKI KORAK NAPRIJED HRVATSKOGA BOKSA

Hrvatski boksači ostvarili su sjajne rezultate na Europskom prvenstvu u bugarskom Samokovu. Filip Hrgović najavio je, nakon suverene pobjede protiv Nijemca Florian Schulza u finalu kojom je osvojio naslov europskog prvaka u superteškog kategoriji, napad na svjetsku medalju na SP-u u Dohi u listopadu, pa i na olimpijsku sljedeće godine u Rio de Janeiru. Dvadesettrogodišnji Zagrepčanin postao je tek drugi Hrvat koji je osvojio naslov europskog amaterskog prvaka u boks. Do sada je to uspjelo samo legendarnom Mati Parlovu, koji je bio najbolji u poluteškoj kategoriji u Madridu 1971. i Beogradu 1973. godine.

Osim Hrgovićeve zlata, medalju za Hrvatsku u Samokovu osvojio je i Hrvoje Sep koji je bio brončani u poluteškoj kategoriji. Sep je ponovio uspjeh iz Ankare prije četiri godine kada je također osvojio brončano odličje.

SP ATLETIKA: SANDRA I BLANKA SREBRNE

S dvije srebrne medalje, koje su osvojile Sandra Perković u bacanju diska i Blanka Vlašić u skoku uvis, Hrvatska je 15. svjetsko atletsko prvenstvo u Pekingu okončala na diobi 20. mjesta na ljestvici medalja, a isti je učinak imala i Australija.

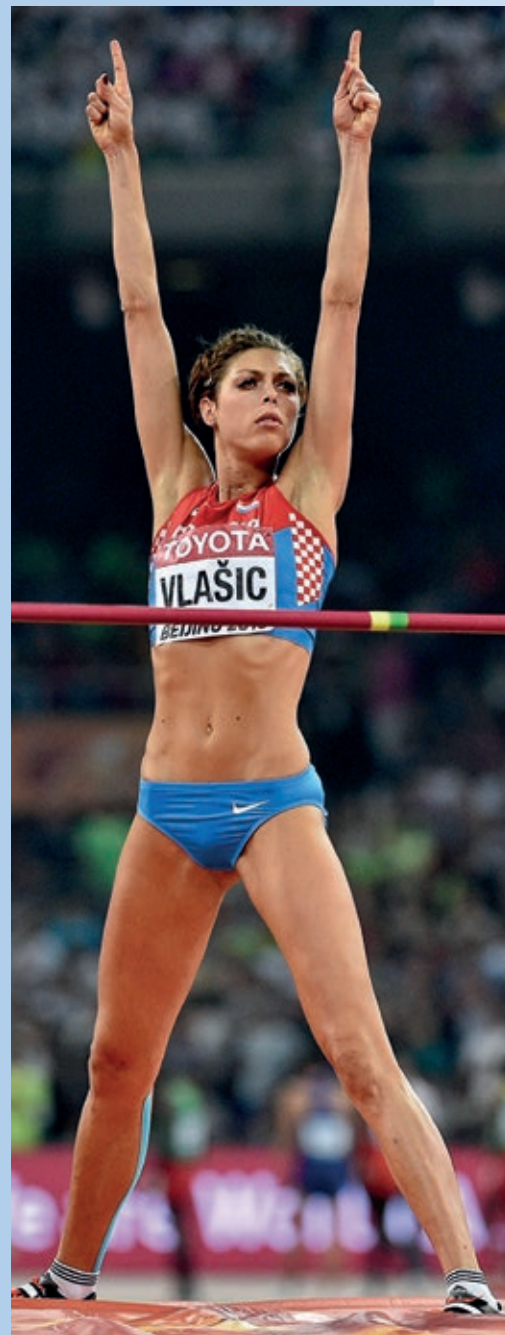
Sandra Perković (25) osvojila je srebrnu medalju u bacanju diska na Svjetskom prvenstvu u Pekingu s hicem od 67,39 metara te tako nije uspjela obraniti naslov svjetske prvakinja osvojen prije dvije godine u Moskvi. Perković je do srebra stigla hicem u posljednjoj, šestoj seriji uoči koje je držala nezahvalno četvrto mjesto sa 65,37m. Ispred nje su bile Kubanka Yaime Perez (65,46m) i Njemica Nadine Müller (65,53m). Zlatnu medalju osvojila je 25-godišnja Kubanka Denia Caballero, koja je već u prvoj seriji bacila disk do 69,28m, što je bilo nedostižno za konkurenciju.

Uz zlato iz Moskve i srebro iz Pekinga sa SP-a, Perković ima i zlato s Olimpijskih igara u Londonu 2012. te tri naslova europske prvakinja (Stuttgart 2010., Helsinki 2012., Zurich 2014.). Nakon osvajanja srebrne medalje u bacanju diska Sandra je izjavila kako

je zadovoljna iako nije obranila naslov prvakinja osvojen prije dvije godine u Moskvi. "Natjecanje je bilo teško za mene. Bila sam u jako dobroj formi koju danas nisam mogla realizirati. Ponekad nije dobro biti u jako dobroj formi, disk je bio prebrz i nije htio proći kroz mrežu, a znam da bi svaki hitac, da je prošao mrežu, bio jako dalek. Kada netko u mojoj poziciji dođe na veliko natjecanje, tada ne može kalkulirati, ali u drugoj seriji sam išla na sigurno pa je disk otišao previše lijevo, što također nije bilo dobro. Kada sam u šestoj seriji bila na četvrtoj poziciji, to je bila najgora moguća situacija. Tada sam rekla sama sebi: 'OK, stvari stoje tako kako jesu, ali bez medalje ne možeš kući'. Bacila sam u takvoj situaciji 67 i pol metara pa možete samo zamisliti što sam mogla u prvih pet", izjavila je Sandra nakon osvajanja srebrne medalje. Blanka Vlašić (31) osvojila je srebrnu medalju u skoku uvis na Svjetskom atletskom prvenstvu u Pekingu, to je četvrta medalja za Splitsanku sa svjetskih prvenstava, nakon zlata u Osaki 2007. i Berlinu 2009., te srebra u Daegu 2011., a do nje je stigla preskočivši prvi put ove godine letvicu preko dva metra. Vlašić je u finalu preskočila letvicu na visini od 2,01m, a istu su visinu preskočile i Ruskinje, zlatna Marija Kučina (22) i brončana Ana Čičerova (33). Vlašić je u Peking stigla s najboljim rezultatom sezone od 1,97m, ali je u finalu pokazala kako je odluka da preskoči nastupe na mitinzima "Dijamantne lige" u Lausannei i Monte Carlu kako bi se pripremila za Peking bila ispravna. Letvicu na visini od 1,99m i 2,01m Vlašić je svladala iz prvog pokušaja, baš kao i one na 1,88m, 1,95m i 1,97m, tako da joj je zlato "pobjeglo" na visini od 1,92m kada je u prvom pokušaju letvicu rušila petama. U finalu skoka uvis nastupila je i Ana Šimić (25), koja je s preskočenih 1,88m podijelila deveto mjesto.

Blanka je vrlo emotivno doživjela osvajanje srebrne medalje. "Spavat ću sa zastavom jer mi je tako lijepo biti ponovno s njom. Prvi put u karijeri nisam uspjela spavati popod-

ne prije natjecanja pa je početak bio katastrofa, nije obećavao ništa. Počela sam uživati nakon 1,97m, tada sam si rekla da neću tužna doma, ali htjela sam preko dva metra. Za preskočiti 2,03, koliko je trebalo za zlato, fali mi skokova. Nisam mislila da mogu do medalje, ali Bog je milostiv, čuo je moje molitve. Ovo danas je Božji dar", izjavila je Vlašić.

ZANIMA LI VAS UMJETNOST?

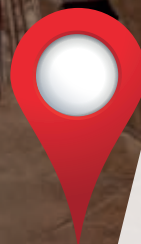
HRVATSKA. USPOMENA KOJA OSTAJE.

PHOTO BY IGOR ZIROJEVIĆ

Hrvatska turistička zajednica

www.hrvatska.hr

Poreč #LoveCroatia